

WYDANIE **XI** | WRZESIEŃ **2024**

ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

POLSKA I EUROPA 2024

INNOWACJE

INWESTYCJE

WZROST CD.

SPIS TREŚCI

01. EUROPA I POLSKA

20 LAT W UE	5
PKB	9
INFLACJA	12
EKSPORT, IMPORT	14
DŁUG PUBLICZNY	18
BEZROBOCIE	20
INWESTYCJE	21
INNOWACYJNOŚĆ	23
ESG	26
KOBIETY W BANKOWOŚCI	33

02. SEKTOR BANKOWY W EUROPIE I W POLSCE

20 LAT W UE	37
AKTYWA BANKÓW EUROPEJSKICH	44
KREDYTY I DEPOZYTY	46
ATRAKCYJNOŚĆ DLA INWESTORÓW	51
OBCIĄŻENIA REGULACYJNE I PODATKOWE	53

dr Tadeusz Białek
prezes Związku Banków Polskich

WSTĘP

Minione dwie dekady Polski w Unii Europejskiej nie były łatwe zarówno dla naszej gospodarki, jak i sektora bankowego. Niezaprzeczalnie zaliczyliśmy ogromny skok technologiczny we wszystkich dziedzinach, a szczególnie w bankowości, stając się jednym z najnowocześniejszych sektorów bankowych na świecie. W latach 2004–2023 PKB Polski wzrosło nominalnie z poziomu 884 mld zł do 3 410 mld zł, co oznacza wzrost o 300 proc. W tym czasie sektor bankowy zwiększył swoją sumę bilansową z 538,5 mld zł w 2004 r. do 3 bln 91 mld zł w 2024 r. Oznacza to wzrost o ponad 470 proc.!

Nadal jednak na tle europejskich sektorów bankowych (w relacji do PKB) polski sektor bankowy jest jednym z mniejszych. Z perspektywy licznych potrzeb i wyzwań, stojących przez polską gospodarką, konieczne jest wzmocnienie rozwoju polskiego sektora bankowego. O jego małych rozmiarach świadczy m.in. relacja kapitału własnego do PKB, która plasuje nas na przedostatnim miejscu wśród sektorów bankowych Unii i wynosi 7,38 proc. Za nami jest tylko Litwa (4,34 proc.). Na pierwszym miejscu jest Luksemburg (30,53 proc.), na drugim Austria (22,37 proc.), a na trzecim Francja (21,83 proc.). Również relacja kredytów do depozytów w polskim sektorze bankowym pozostaje jedną z najniższych spośród sektorów bankowych w UE. Relacja kredytów sektora niefinansowego do depozytów sektora niefinansowego w I kwartale 2024 r. dla banków działających w Polsce wynosiła 61,34 proc., za nami jest Grecja (60,59 proc.) i Litwa (42,49 proc.). Najwyższy poziom mają Niemcy (114,27 proc.), Holandia (112,49 proc.) oraz Francja i Estonia (odpowiednio po 106,45 proc. i 106,4 proc.).

Banki działające w Polsce powinny rosnąć w tempie przekraczającym PKB kraju, tak aby były zdolne do finansowania rozwijającej się gospodarki. A wyzwań jest wiele, szczególnie biorąc pod uwagę sytuację geopolityczną, konieczność poniesienia ogromnych nakładów inwestycyjnych – głównie na transformację energetyczną oraz wzrost innowacyjności naszego kraju i zamożności społeczeństwa.

XI wydanie Raportu „*Polska i Europa: innowacje, inwestycje, wzrost cd.*” to opracowanie, w którym staramy się pokazać naszą gospodarkę na tle gospodarki europejskiej, prezentując zarazem prognozy na nadchodzące lata. Ważną częścią raportu jest rozdział dotyczący europejskiego sektora bankowego, a na jego tle – banków działających w Polsce. Na szczególną uwagę zasługują prognozy opracowane przez Zespół Badań i Analiz ZBP.

Lektura raportu pozwoli z jednej strony dobrze zrozumieć skomplikowaną materię, w jakiej przyszło funkcjonować polskiej bankowości, a z drugiej strony – mam nadzieję – że stanie się impulsem do szerszej dyskusji na temat kondycji sektora bankowego i jego wpływu na finansowanie gospodarki. Jedynie dynamiczny rozwój sektora bankowego zapewni mu zachowanie zdolności do finansowania rozwijającej się polskiej gospodarki.

Zapraszam do lektury!

01.

EUROPA I POLSKA

20 LAT W UE

20 lat Polski w Unii Europejskiej to skok technologiczny, wzrost gospodarczy oraz inwestycje, z którymi spotykamy się na co dzień. Analizując minione dwie dekady warto zwrócić uwagę na kilka danych. W latach 2004–2023 PKB Polski wzrosło nominalnie z poziomu 884 mld zł do 3 410 mld zł, co oznacza wzrost o prawie 300 proc. W ujęciu realnym polska gospodarka wzrosła o ponad 100 proc. – zdecydowanie szybciej niż druga w zestawieniu Rumunia (80 proc.) i znacznie szybciej niż Niemcy (26 proc.), Francja (21 proc.) czy Włochy (20 proc.). Tempo realnego wzrostu polskiej gospodarki było również znacząco szybsze od średniej unijnej (27 proc.).

W roku 2004 Polska była 9. gospodarką spośród krajów UE–27. Obecnie jest 6. największą gospodarką w UE–27. W ciągu 20 lat obecności w Unii Europejskiej Polsce udało się wyprzedzić gospodarki: austriacką, belgijską i szwedzką. Do wyprzedzenia 4. co do wielkości gospodarki hiszpańskiej, której obecne PKB jest blisko 2-krotnie wyższe niż polskie, potrzebujemy 19 lat. Konieczne jest przyspieszenie wzrostu gospodarczego.

W rezultacie dynamicznego rozwoju polskiej gospodarki w latach 2004–2023 możliwe było zwiększenie jej udziału w PKB UE–27 z poziomu 2,25 proc. w 2004 do 4,43 proc. w 2023 r.

Znacząco wzrosła również realna wartość PKB per capita. O ile w 2004 r. PKB per capita w Polsce wyniosło 7,25 tys. euro, co stanowiło 30,5 proc. PKB per capita w krajach UE–27, o tyle w 2023 r. osiągnęło ono poziom 14,75 tys. euro, co stanowi 51 proc. PKB per capita krajów UE–27. To nadal bardzo duży dystans, choć wyraźnie wyższe tempo wzrostu polskiej gospodarki niż innych gospodarek UE–27 pozwoli w kolejnych latach nadgonić ten dystans.

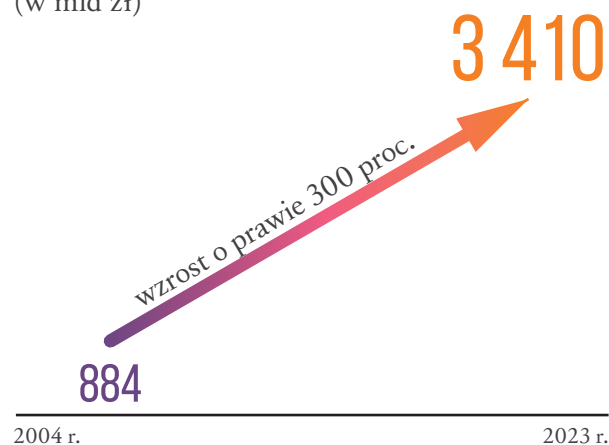
Gdyby przyjąć założenie, że wszystkie kraje UE-27 w kolejnych latach będą rozwijały się w takim samym tempie jak w latach 2004–2019, Polska potrzebowałaby niespełna 30 lat aby osiągnąć średni poziom krajów UE-27 (i aż 43 lata dla PKB per capita niemieckiego).

Na początku sierpnia 2024 r. Bank Światowy opublikował raport dot. tzw. pułapki średniego dochodu (znanej również jako pułapka średniego rozwoju). Autorzy raportu poświęcili sporo miejsca Polsce, wskazując, że jest ona przykładem kraju któremu udało się uniknąć pułapki średniego rozwoju. Od 2018 r. Polska przeskoczyła z poziomu LMIC (mniej niż średnio zamożne gospodarki) do HIC (zamożne gospodarki), choć dystans do naszych „sąsiadów” pozostaje znaczący. Kraje takie jak Czechy, Estonia czy nawet Litwa osiągają obecnie (dane na koniec 2022 r.) wyższy poziom PKB per capita niż Polska. Należy mieć jednak na uwadze to, że kraje te w 1990 r. również były bardziej zamożne niż Polska.

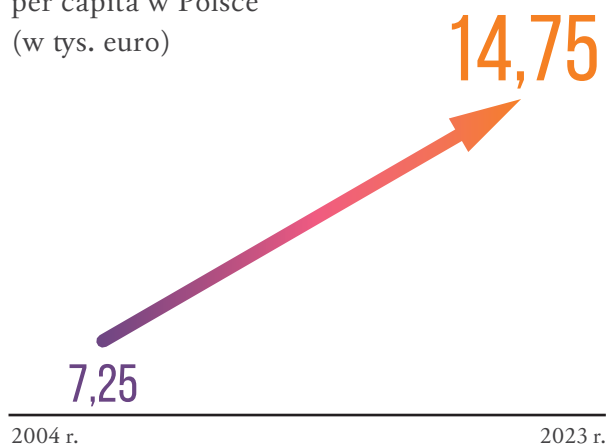
Co z raportu Banku Światowego wynika zatem dla Polski? Jediną drogą nadgania dystansu do zamożniejszych państw pozostają mądre inwestycje ukierunkowane na budowanie złożoności i innowacyjności produkcji. Konieczne jest podjęcie starań o zwiększenie udziału wykwalifikowanych pracowników w całkowitej liczbie zatrudnionych. Na dłuższą metę nie da się nadganiać dystansu do zamożnych krajów konkurując z nimi wyłącznie tanią siłą roboczą. Jeżeli mamy jako kraj ambicje uzyskania statusu jednej z wiodących światowych gospodarek, konieczne jest dalsze zwiększanie nakładów na działalność badawczo-rozwojową, ściślejsza współpraca między uczelniami a biznesem oraz (co szczególnie podkreślają autorzy raportu Banku Światowego) zapewnienie konkurencyjnych warunków na rynku.

KLUCZOWE DANE

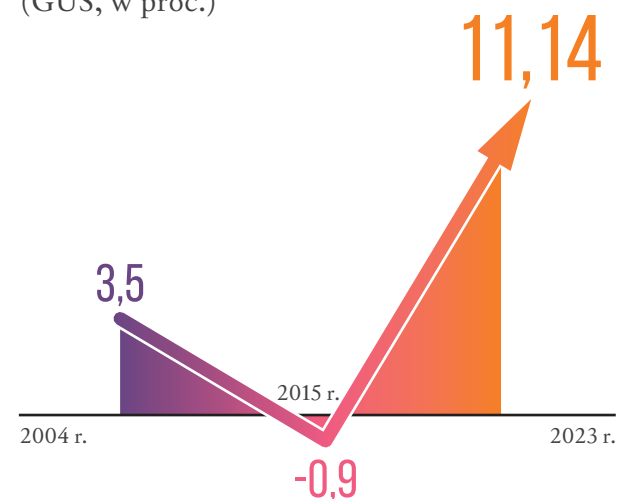
PKB POLSKI nominalnie
(w mld zł)

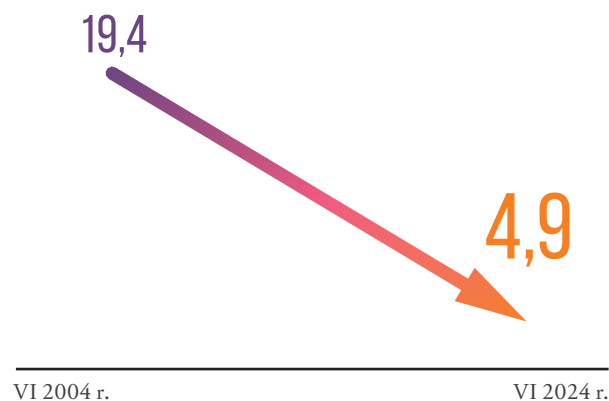
REALNA WARTOŚĆ PKB
per capita w Polsce
(w tys. euro)

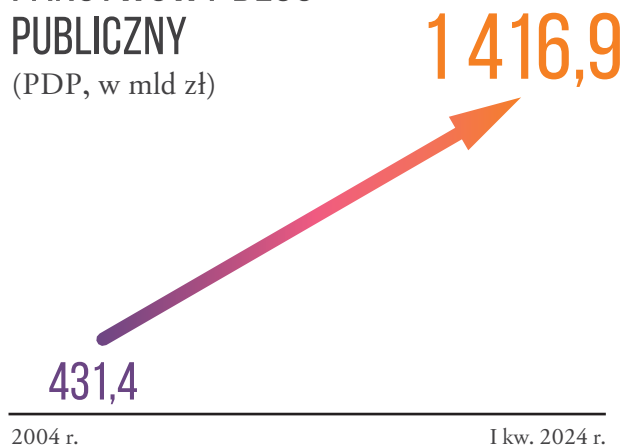
INFLACJA
(GUS, w proc.)

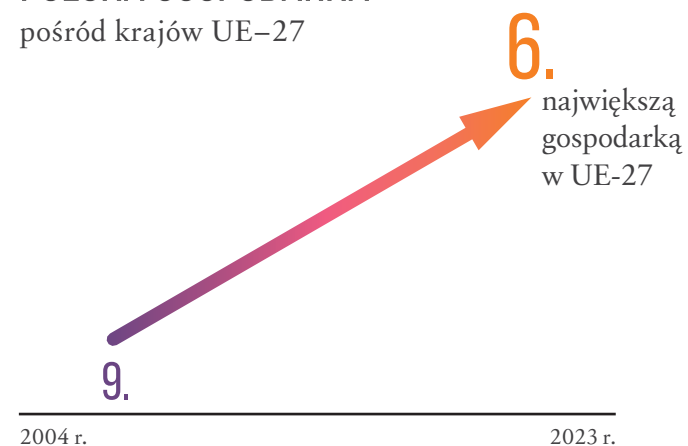
BEZROBOCIE (GUS, w proc.)

PAŃSTWOWY DŁUG
PUBLICZNY
(PDP, w mld zł)

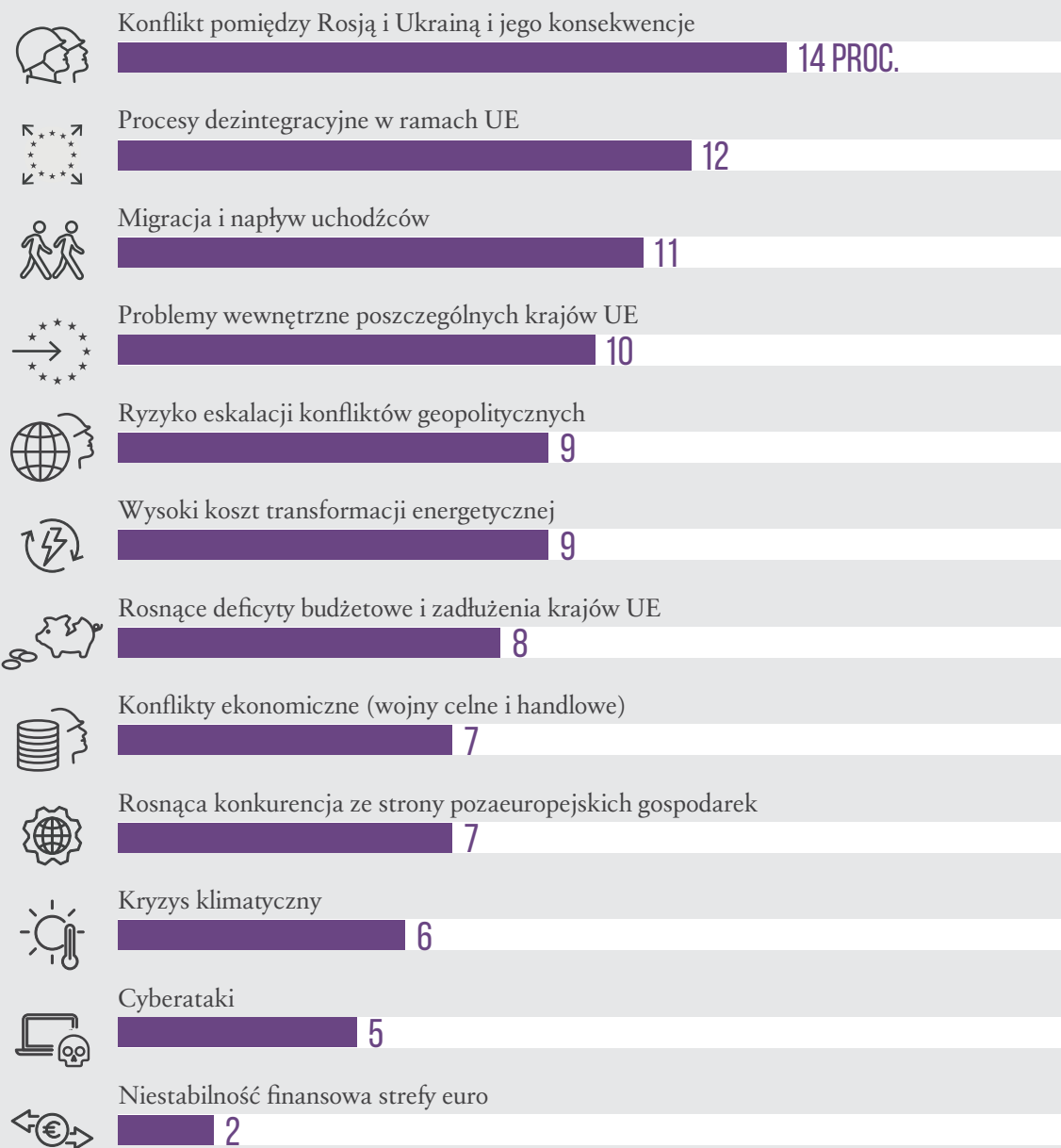
POLSKA GOSPODARKA
pośród krajów UE-27

Tradycyjnie, jak co roku zapytaliśmy przedstawicieli sektora bankowego o opinię w kilku ważnych kwestiach. Bankowcy zapytani o największe zagrożenia dla stabilności europejskiej gospodarki wskazali konflikt pomiędzy Rosją i Ukrainą i jego konsekwencje (14 proc.), procesy dezintegracyjne w ramach Unii Europejskiej (12 proc.), migracja i napływ uchodźców oraz problemy wewnętrzne poszczególnych krajów UE (21 proc.). W ubiegłym roku najwięcej wskazań dotyczyło procesów dezintegracji w ramach UE (24 proc.).

KTÓRY Z CZYNNIKÓW PANA/PANI ZDANIEM NAJBARDZIEJ ZAGRAŻA STABILNOŚCI GOSPODARKI EUROPEJSKIEJ?

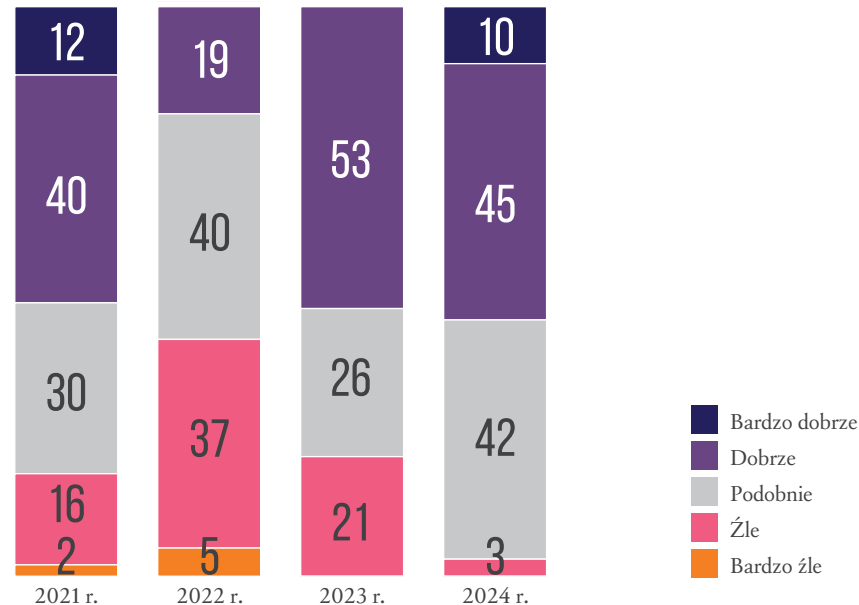
źródło:
badanie zrealizowane przez Minds&Roses
na zlecenie Związku Banków Polskich,
lipiec 2024 r.

Ponad połowa badanych (55 proc.) dobrze ocenia stan polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich, z czego 10 proc. bardzo dobrze (plus 10 p.p. r/r), a 45 proc. dobrze. Przeciwnego zdania jest 3 proc. (minus 18 p.p. r/r), a 42 proc. uważa obecny stan polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich za podobny.

JAK OCENIA PAN/PANI OBECNY STAN POLSKIEJ GOSPODARKI NA TLE INNYCH KRAJÓW EUROPEJSKICH? (w proc.)

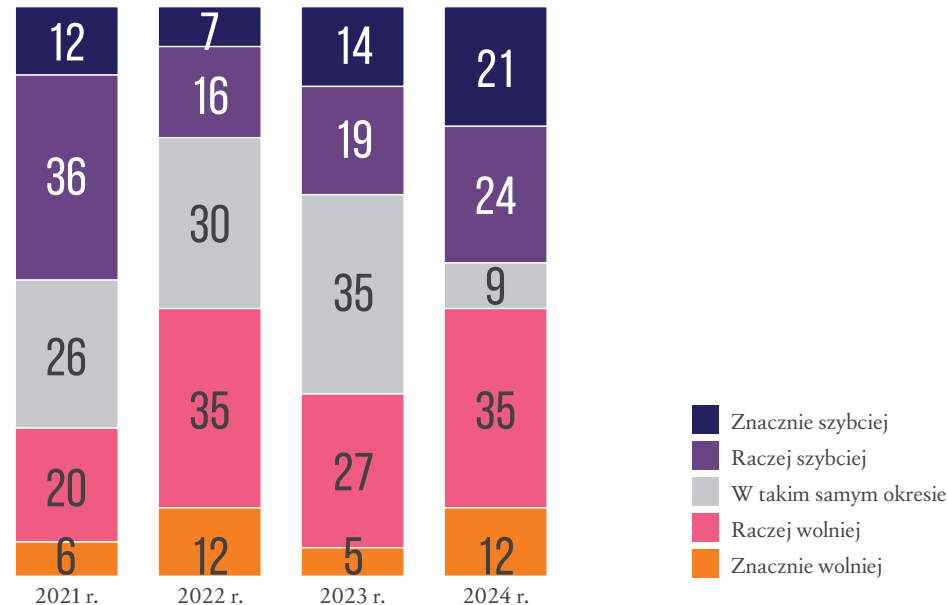
źródło:
badanie zrealizowane przez Minds&Roses na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2024 r.

Niespełna połowa badanych (45 proc.) ocenia, że Polska gospodarka wolniej wróci na ścieżkę wzrostu w porównaniu do innych krajów UE. Odmiennego zdania jest 47 proc. badanych, których zdaniem Polska wolniej wejdzie na ścieżkę wzrostu w porównaniu do innych krajów UE.

WEDŁUG PANA/PANI POLSKA GOSPODARKA WRÓCI NA ŚCIEŻKĘ WZROSTU W PORÓWNANIU DO INNYCH KRAJÓW UE? (w proc.)

źródło:
badanie zrealizowane przez Minds&Roses na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2024 r.

PKB

Najnowsze – wiosenne – prognozy Komisji Europejskiej (European Economic Forecast – Spring 2024) wskazują na poprawę warunków gospodarczych. Ze średniookresowej prognozy gospodarczej KE wynika, że gospodarka UE odnotowała powrót po przedłużającym się okresie stagnacji i prognozowany jest dalszy wzrost PKB w 2024 r. Najnowsze dane wiosenne KE wskazują na poprawę warunków gospodarczych.

Realny wzrost PKB Unii Europejskiej według przewidywań wyniesie 1,0 proc. w 2024 r. i 1,6 proc. w 2025 r. Oznacza to wyniki niemalże identyczne z predykcjami zimowymi, kiedy prognozowano wzrost PKB w 2024 r. do poziomu 0,9 proc. oraz 1,7 proc. w 2025 r. Nieznaczny wzrost PKB w stosunku do zimowej prognozy przewidywany jest także dla strefy euro. Oczekuje się, że wzrost PKB strefy euro wyniesie 0,8 proc. i 1,4 proc. odpowiednio w 2024 i 2025 r.

Według szacunków KE większość z 27 krajów UE zakończyła rok 2023 na plusie. W tym gronie plasuje się także Polska z 0,2 proc. PKB. Ujemny PKB jest wskazywany dla 11 krajów: Austrii, Czech, Węgier, Niemiec, Łotwy,

Estonii, Finlandii, Szwecji, Luksemburga, Litwy i Irlandii. Wiosenna prognoza na 2024 rok jest zdecydowanie bardziej optymistyczna ponieważ przewiduje, że w gronie krajów z ujemnym PKB znajdzie się jedynie Estonia (-0,5 proc.). Największy wzrost PKB prognozowany jest dla Malty (4,6 proc. w 2024 r. i 4,3 proc. w 2025 r.). Prognozy na 2025 rok nie przewidują żadnego kraju z ujemnym PKB.

Najnowsze prognozy dotyczące polskiej gospodarki na lata 2024–2025 to odpowiednio 2,8 proc. i 3,4 proc., co oznacza podwyższenie szacunków w stosunku do prognozy zimowej (odpowiednio: 2,7 proc. i 3,2 proc.). Międzynarodowy Fundusz Walutowy w lipcowej prognozie podtrzymał dynamikę PKB Polski na poziomie 3,1 proc. w 2024 roku oraz 3,5 proc. w 2025 roku. Z kolei prognozowane przez NBP wartości PKB to 3,0 proc. w 2024 roku i 3,8 proc. w 2025 roku. Ministerstwo Finansów przedstawia zbliżone prognozy: 3,1 proc. (2024 r.) i 3,7 proc. (2025 r.).

Prognozy PKB dla całej Unii Europejskiej to 1,0 proc. w 2024 r. i 1,6 proc. w 2025 r., natomiast dla strefy euro to odpowiednio: 0,8 proc. i 1,4 proc.

REALNY WZROST PKB (w proc.)

	Zimowe prognozy KE 2023		Wiosenne prognozy KE 2023		Zimowe prognozy KE 2024		Wiosenne prognozy KE 2024	
	2023 r.	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2024 r.	2025 r.	2024 r.	2025 r.
Unia Europejska	0,8	1,6	1,0	1,7	0,9	1,7	1,0	1,6
Strefa euro*	0,9	1,5	1,1	1,6	0,8	1,5	0,8	1,4

*20 krajów UE posiadających wspólną walutę

źródło:
Komisja Europejska, European Economic Forecast, Spring 2024

PRODUKT KRAJOWY BRUTTO W LATACH 2004, 2021–2025

(w proc.)

źródło:

Komisja Europejska, European
Economic Forecast, Spring 2024;
Eurostat Statistics Explained,
Real GDP growth, 2003–13

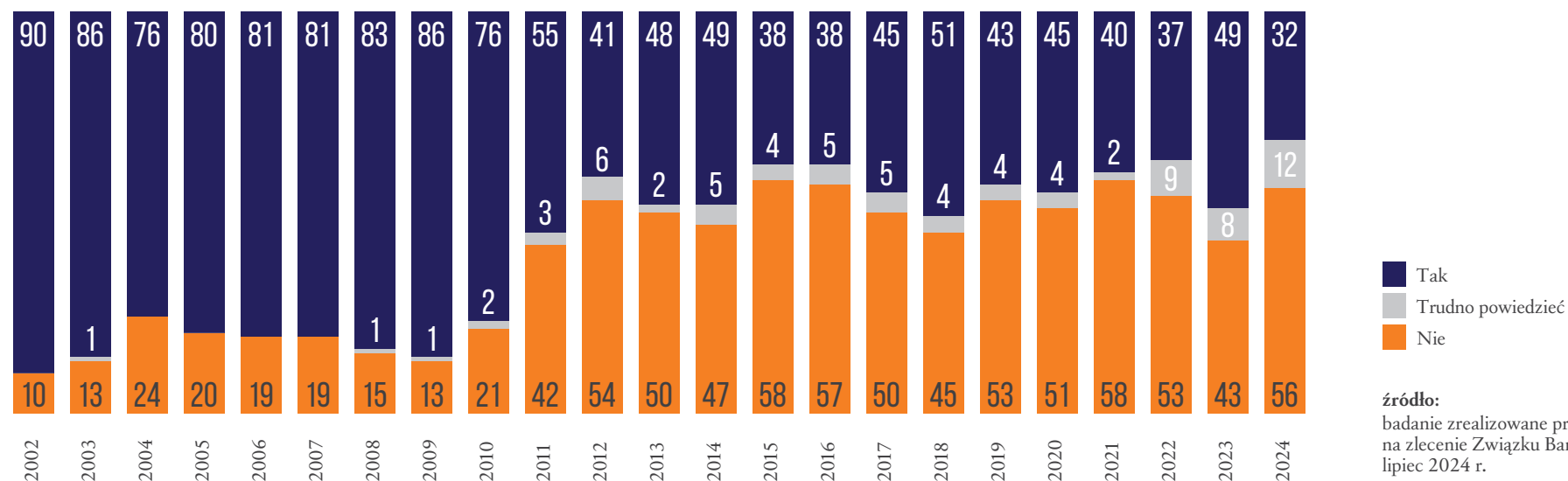
Warto podkreślić, że po raz pierwszy od 2002 r. poparcie środowiska bankowego do wprowadzenia wspólnej waluty było najniższe. W lipcu 2024 r. aż 56 proc. ankietowanych było przeciwnych wejściu do strefy euro podczas gdy w 2002 r. aż 90 proc. popierało takie rozwiązanie. Obecnie odsetek zwolenników przyjęcia wspólnej waluty wynosi 32 proc. i jest niższy w porównaniu do minionego roku o 17 p.p. Jednocześnie o 9 p.p. w porównaniu do 2023 r. wzrósł odsetek badanych przeciwnych zastąpieniu złotego wspólną walutą euro, przy wzroście o 3 p.p. odsetka niezdecydowanych.

Z badania wynika, że bilans potencjalnych korzyści i szkód z wprowadzenia euro dla różnych interesariuszy wypada pozytywnie dla banków działających w kraju oraz dużych przedsiębiorstw i korporacji. Natomiast dla gospodarstw domowych bilans efektów wprowadzenia euro będzie negatywny.

Największa grupa badanych (50 proc.) uważa, że przystąpienie Polski do Unii Walutowej przyniosłoby korzyści dużym przedsiębiorstwom i korporacjom, odmiennego zdania jest 29 proc. badanych. 44 proc. jest zdania, że przyjęcie euro byłoby korzystne dla działających w Polsce banków, przeciwnego zdania jest 32 proc. 24 proc. respondentów dostrzega korzyści w przyjęciu euro dla sektora MŚP, odmiennego zdania jest 50 proc. badanych.

W ocenie korzyści i strat dla gospodarstw domowych 56 proc. badanych uważa, że przyjęcie wspólnej waluty przyniesie konsumentom więcej szkód niż korzyści, a 15 proc. jest odmiennego zdania i ocenia, że przyjęcie euro przyniesie tej grupie więcej korzyści, niż szkód.

CZY SĄDZI PAN/PANI, ŻE POLSKA POWINNA PRZYSTĄPIĆ DO EUROPEJSKIEJ UNII WALUTOWEJ I ZASTĄPIĆ ZŁOTEGO WSPÓLNĄ WALUTĄ? (w proc.)

źródło:
badanie zrealizowane przez Minds&Roses
na zlecenie Związku Banków Polskich,
lipiec 2024 r.

INFLACJA

Od zeszłorocznych prognoz nastąpiły pozytywne zmiany w obszarze inflacji, stwarzające warunki na przyspieszenie aktywności gospodarczej. Z drugiej strony istnieją ryzyka takie jak trwające napięcia geopolityczne, w tym wojna w Ukrainie, ale także możliwe rozszerzenie konfliktu na Bliskim Wschodzie na Morze Czerwone.

Z prognoz KE wynika, że średnia stopa inflacji w ujęciu rocznym osiągnie w 2024 r. 2,5 proc. w strefie euro oraz 2,7 proc. w całej UE. Oznacza to znaczący spadek w stosunku do szacunków za rok poprzedni. W 2023 r. stopa inflacji wynosiła 5,4 proc. w strefie euro i 6,4 proc. w UE. Według prognoz nieznaczego spadku inflacji można spodziewać się także w 2025 r. – odpowiednio do 2,2 proc. w strefie euro i 2,1 proc. w całej UE.

Prognozy KE dla Polski wskazują, że stopa inflacji w ujęciu rocznym w 2024 r. wyniesie średnio 4,3 proc. W 2025 r. ma spaść do poziomu 4,2 proc. Warto zaznaczyć, że prognozowana inflacja w roku 2023 wyniosła aż 10,9 proc. Inflacja w Polsce spada bardzo wolno, a to ogranicza przestrzeń dla obniżek stóp procentowych.

POZIOM INFLACJI W LATACH 2004, 2021–2025 (w proc.)

źródło: European Economic Forecast, Spring 2024

	V 2004 r.	Dane z poprzednich raportów		Wiosenna prognoza Komisji Europejskiej		
		2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Węgry	6,8	17,0	15,3	17,0	4,1	3,7
POLSKA	3,6	5,2	13,2	10,9	4,3	4,2
Litwa	1,1	4,6	18,9	8,7	1,9	1,8
Estonia	3,0	4,5	19,4	9,1	3,4	2,1
Rumunia	-	4,1	12,0	9,7	5,9	4,0
Luksemburg	-	3,5	8,2	2,9	2,3	2,0
Czechy	2,6	3,3	14,8	12,0	2,5	2,2
Łotwa	6,2	3,2	17,2	9,1	1,6	1,8
Belgia	-	3,2	10,3	2,3	4,0	2,3
Niemcy	-	3,2	8,7	6,0	2,4	2,0
Hiszpania	-	3,0	8,3	3,4	3,1	2,3
UE	2,1	2,9	9,2	6,4	2,7	2,2
Holandia	-	2,8	11,6	4,1	2,5	2,0
Bułgaria	-	2,8	13,0	8,6	3,1	2,6
Austria	-	2,8	8,6	7,7	3,6	2,8
Słowacja	7,4	2,8	12,1	11,0	3,1	3,6
Chorwacja	-	2,7	10,7	8,4	3,5	2,2
Szwecja	1,0	2,7	8,1	5,9	2,0	1,8
STREFA EURO	2,1	2,6	8,4	5,4	2,5	2,1
Irlandia	-	2,4	8,1	5,2	1,9	1,8
Cypr	1,9	2,3	8,1	3,9	2,4	2,1
Finlandia	-	2,1	7,2	4,3	1,4	2,1
Francja	-	2,1	5,9	5,7	2,5	2,0
Słowenia	3,6	2,0	9,3	7,2	2,8	2,4
Włochy	-	1,9	8,7	5,9	1,6	1,9
Dania	0,9	1,9	8,5	3,4	2,0	1,9
Portugalia	-	0,9	8,1	5,3	2,3	1,9
Malta	2,7	0,7	6,1	5,6	2,8	2,3
Grecja	-	0,6	9,3	4,2	2,8	2,1

Z szybkiego odczytu GUS wynika, że ceny towarów i usług konsumpcyjnych w Polsce w lipcu 2024 r. w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku wzrosły o 4,2 proc., a w stosunku do poprzedniego miesiąca wzrosły o 1,4 proc.

INFLACJA RDR W LIPCU 2024 R.

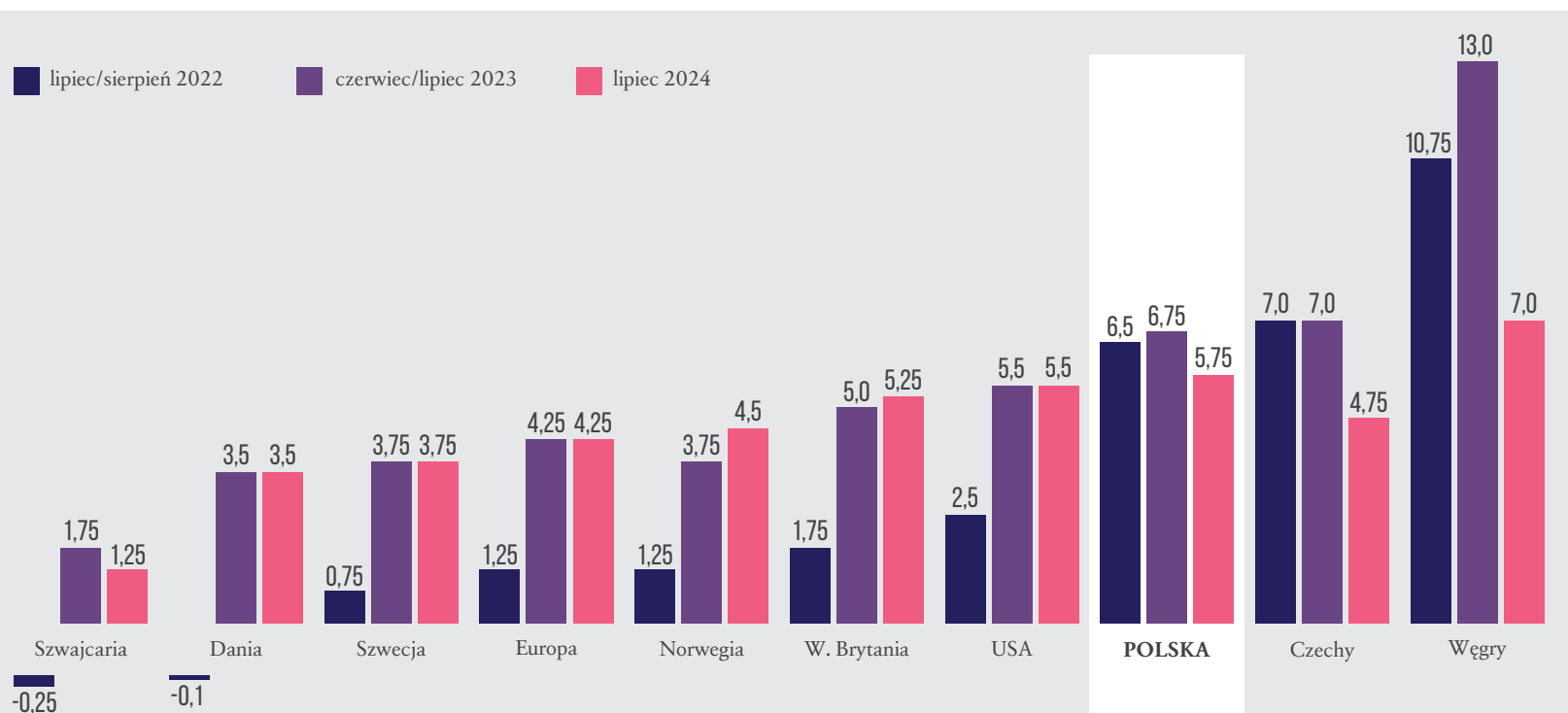
INFLACJA MDM W LIPCU 2024 R.

Dla porównania stopy procentowe w USA nadal znajdują się na najwyższym poziomie od 23 lat i w wynoszą 5,25 – 5,5 proc. Z protokołu ostatniego posiedzenia Fed opublikowanego 21 sierpnia 2024 wynika, że obniżka stóp procentowych staje się coraz bardziej prawdopodobna. Prezes Rezerwy Federalnej, Jerome Powell, podczas wystąpienia na sympozjum w Jackson Hole zasugerował możliwą obniżkę stóp procentowych w niedalekiej przyszłości.

NOMINALNE STOPY PROCENTOWE W WYBRANYCH KRAJACH (w proc.)

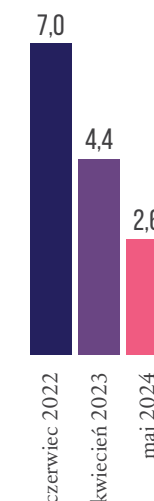
źródło: global-rates.com; lipiec 2024 r.

INFLACJA PCE* W USA

(w proc.)

*wskaźnik bazowych wydatków konsumpcyjnych PCE, jest ogóln amerykańskim wskaźnikiem średniego wzrostu cen dla całej krajowej konsumpcji osobistej

EKSPORT I IMPORT

Trwające konflikty zbrojne wpływają na globalną gospodarkę. W szczególności nałożone przez Unię Europejską sankcje na Rosję wpłynęły na wyraźnie utrzymujący się spadek zarówno importu, jak i eksportu. Luki powstałe w wyniku wstrzymania importu surowców takich jak gaz i ropa z Rosji zostały zastąpione dzięki współpracy z innymi krajami z całego świata.

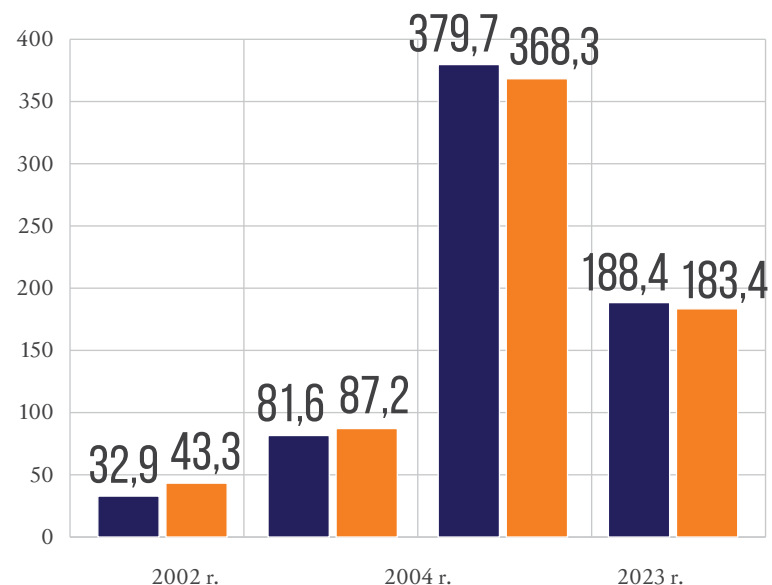
Najnowsze dane GUS za okres styczeń–czerwiec 2024 r. nie są zbyt optymistyczne, wręcz grożą spowolnieniem wzrostu gospodarczego w kolejnych kwartałach. Eksport wyrażony w dolarach USA wyniósł

188,4 mld USD, a import 183,4 mld USD. Oznacza to spadek odpowiednio w eksporcie o 2,9 proc., a w imporcie o 1,7 proc. Dodatkowo saldo ukształtowało się na poziomie 5,0 mld USD, w styczniu–czerwcu 2023 r. wyniosło 7,4 mld USD.

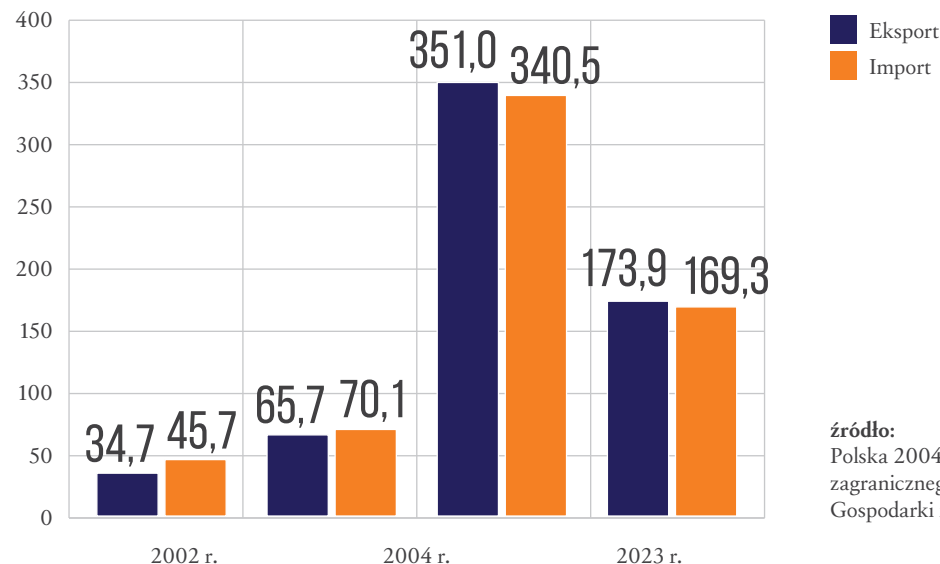
Eksport wyrażony w euro wyniósł 173,9 mld EUR, a import 169,3 mld EUR (spadek odpowiednio w eksporcie o 3,3 proc., a w imporcie o 2,1 proc.). Dodatkowo saldo wyniosło 4,6 mld EUR, natomiast w analogicznym okresie 2023 r. 6,8 mld EUR.

WARTOŚĆ EKSPORTU I IMPORTU POLSKI

w mld USD

w mld EUR

źródło:
Polska 2004. Raport o stanie handlu zagranicznego, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, GUS

Eksport Polski – według szacunków KE – był o 3,4 proc. większy niż w roku poprzednim. Tendencja wzrostowa jest przewidywana także na rok 2024 i 2025. W całej Unii Europejskiej w 2023 r. eksport spadł, ale w latach 2024–2025 ma ponownie rosnąć.

PROCENTOWA ZMIANA POZIOMU EKSPORTU, WOLUMEN

(w proc.)

źródło:
opracowane na podstawie
danych Eurostat

	Wiosenna prognoza Komisji Europejskiej					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Irlandia	11,5	15,1	13,9	-4,8	2,5	5,2
Cypr	1,6	21,6	13,6	-1,5	3,2	3,3
Luksemburg	0,6	10,3	-0,6	-1,4	2,7	3,3
Łotwa	0,4	9,0	10,3	-5,9	-0,4	3,1
Litwa	0,2	17,0	12,2	-3,3	2,2	4,8
POLSKA	-1,1	12,3	7,4	3,4	1,7	3,5
Malta	-1,8	7,6	8,6	8,7	4,3	3,8
Holandia	-4,3	8,0	4,5	-1,3	-0,1	2,4
Estonia	-5,5	22,1	3,0	-6,9	-2,0	4,7
Szwecja	-5,5	11,1	6,5	3,3	1,8	2,9
Dania	-6,1	7,7	10,8	13,4	9,8	1,8
Węgry	-6,1	8,3	11,4	0,9	3,0	5,3
Belgia	-6,3	13,9	4,9	-3,3	-0,7	3,0
Słowacja	-6,3	10,5	3,0	-1,4	4,3	4,0
Finlandia	-7,8	6,2	3,6	-1,7	0,9	2,1
Czechy	-8,0	6,9	7,2	2,8	2,8	3,7
Słowenia	-8,5	14,5	7,2	-2,0	2,3	3,8
UE	-8,5	11,3	7,4	-0,2	1,4	3,1
STREFA EURO	-9,1	11,5	7,2	-1,1	0,9	3,1
Niemcy	-9,3	9,7	3,3	-2,2	-1,0	2,7
Rumunia	-9,5	12,6	9,7	-1,4	1,8	3,2
Bułgaria	-10,4	11,2	11,6	-1,9	1,5	3,2
Austria	-10,6	9,1	11,2	-0,2	1,2	2,4
Włochy	-13,5	14,1	10,2	0,2	2,4	3,1
Francja	-16,9	11,0	7,1	1,2	2,4	3,3
Portugalia	-18,6	12,3	17,4	4,1	2,8	2,5
Hiszpania	-20,1	13,5	15,2	2,3	1,6	2,4
Grecja	-21,5	24,2	6,2	3,7	4,2	4,0
Chorwacja	-23,2	32,7	27,0	-2,9	2,6	3,1

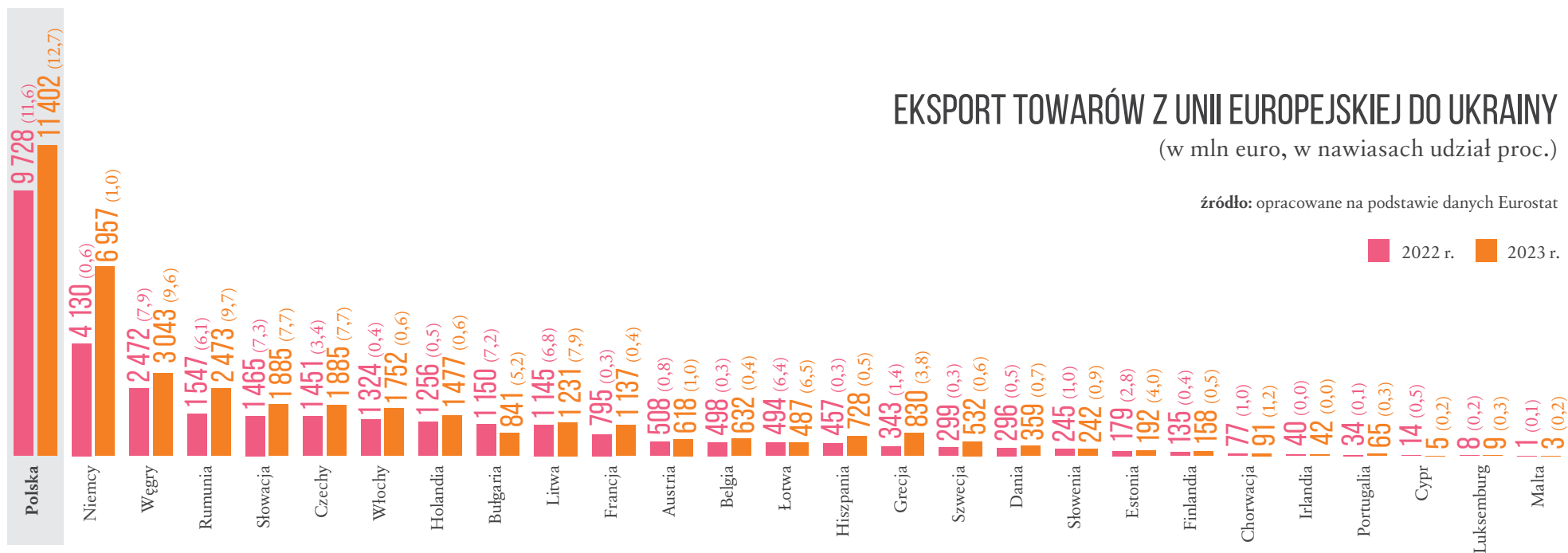
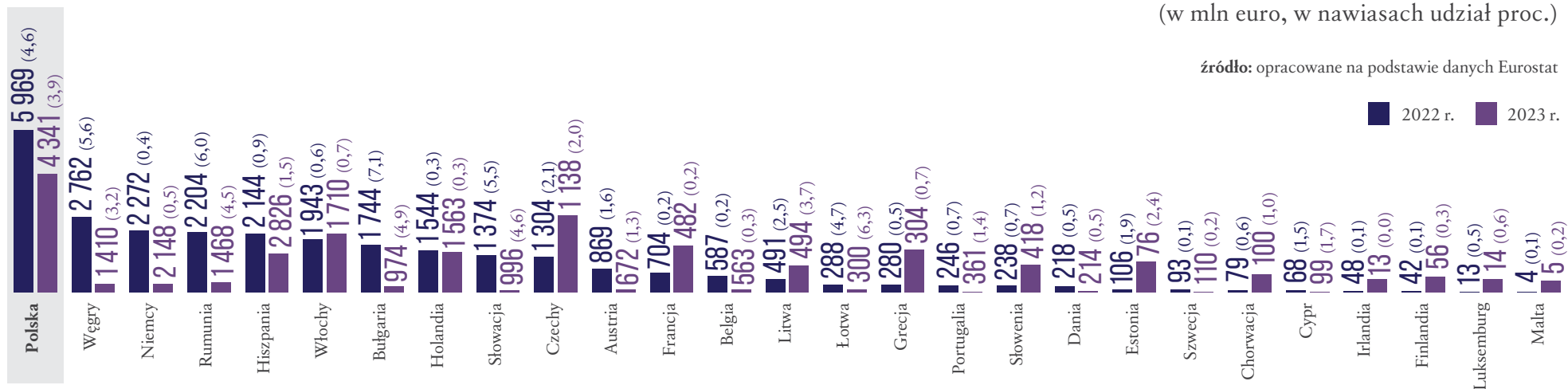
W roku 2023 spadł import z Polski, podobnie jak i w całej Unii Europejskiej, ale przewidywana jest tendencja wzrostowa na lata 2024–2025.

PROCENTOWA ZMIANA POZIOMU IMPORTU, WOLUMEN

(w proc.)

źródło:
opracowane na podstawie
danych Eurostat

	Wiosenna prognoza Komisji Europejskiej					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Cypr	3,2	15,4	18,3	5,1	3,2	2,9
Malta	1,5	5,1	11,7	4,6	4,0	3,4
Estonia	1,3	23,2	3,2	-5,2	-0,2	4,4
Luksemburg	-0,4	12,4	-1,9	-0,1	3,2	3,6
Łotwa	-1,1	15,1	11,1	-2,8	0,4	3,1
Irlandia	-1,7	-7,5	15,9	0,4	3,0	4,6
POLSKA	-2,4	16,1	6,8	-2,0	3,0	4,2
Dania	-2,8	8,8	6,5	8,6	8,6	2,4
Węgry	-3,9	7,3	10,8	-4,3	3,5	6,9
Litwa	-4,3	19,9	12,4	-4,9	3,5	5,9
Bułgaria	-4,3	10,7	15,0	-6,3	3,2	4,3
Holandia	-4,8	6,2	3,8	-0,8	-0,1	2,8
Rumunia	-5,2	14,8	9,5	-1,4	4,2	4,3
Szwecja	-6,0	11,6	9,6	-0,9	1,6	2,5
Finlandia	-6,2	6,1	8,4	-7,1	1,2	2,5
Grecja	-7,3	17,9	7,2	2,1	3,8	3,6
Belgia	-7,4	13,0	4,9	-2,6	-0,5	3,0
UE	-7,9	9,7	8,0	-1,4	1,3	3,3
Słowacja	-8,1	11,7	4,3	-7,6	5,3	4,0
Czechy	-8,2	13,3	6,3	-0,7	1,3	4,4
Niemcy	-8,3	8,9	6,6	-3,4	-0,8	2,8
STREFA EURO	-8,5	9,2	7,9	-1,6	0,9	3,2
Słowenia	-9,1	17,8	9,0	-5,1	4,6	3,6
Austria	-10,0	14,3	7,9	-1,8	1,0	2,7
Portugalia	-11,8	12,2	11,1	2,2	4,1	3,2
Włochy	-12,1	15,6	12,9	-0,5	0,9	3,7
Francja	-12,3	9,4	8,6	-0,4	1,8	3,2
Chorwacja	-12,3	17,3	26,5	-5,3	3,4	2,9
Hiszpania	-15,0	14,9	7,0	0,3	1,3	2,4

DŁUG PUBLICZNY

Dług publiczny wyraża zadłużenie państwa, a dokładniej sektora finansów publicznych powstałe m.in. przez zaciągnięte kredyty czy wyemitowane papiery wartościowe. Zwykle rosnący dług publiczny odpowiada rosnącemu deficytowi budżetowemu, czyli sytuacji, gdy wydatki państwa przewyższają jego dochody, co wymaga brania przez państwo kredytów. Warto pamiętać, że zdecydowana większość krajów świata posiada takie zadłużenie.

Z wiosennej prognozy Komisji Europejskiej wynika, że średni poziom długu publicznego dla Unii Europejskiej w 2023 r. wyniósł 82,9 proc. PKB, a dla strefy euro 90,0 proc. Najwyższy poziom zadłużenia prognozowany jest – podobnie jak w 2022 roku – dla Grecji (161,9 proc.), Włoch (137,3 proc.), Francji (110,6 proc.) i Hiszpanii (107,7 proc.).

Według prognoz Komisji Europejskiej dług publiczny w Polsce na koniec 2023 roku wyniesie 49,6 proc. PKB. To wartość zbliżona do poziomu Holandii (46,5 proc.) czy Rumunii (48,8 proc.). Najniższy dług publiczny zanotują Estonia (19,6 proc.), Bułgaria (23,1 proc.) i Luksemburg (25,7 proc.). Prognozowany dług publiczny Unii Europejskiej w 2024 jest identyczny jak ten prognozowany na 2023 rok, natomiast projekcja na 2025 rok to 83,4 proc. Dla strefy euro również prognoza na rok 2023 i 2024 jest identyczna, a dla roku 2025 przewidywany jest wzrost do 90,4 proc.

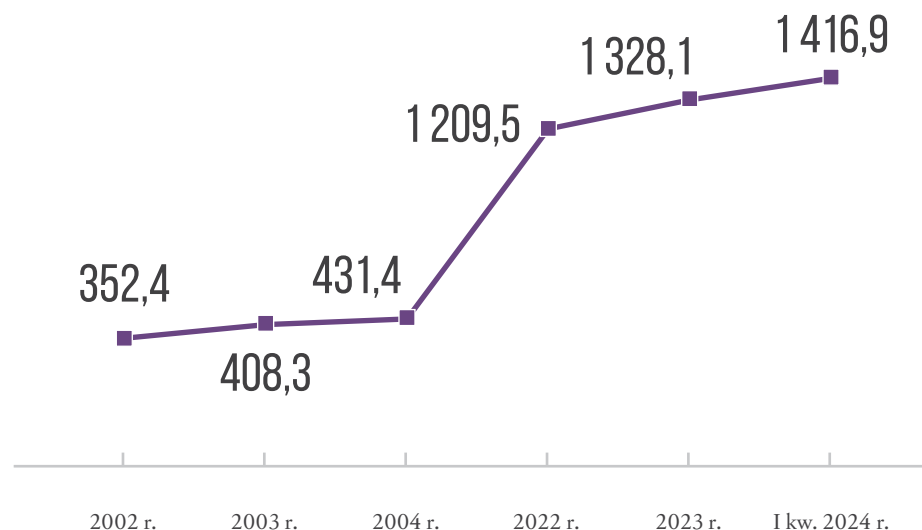
W Polsce wysokość długu publicznego reguluje Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz Konstytucja RP. Zgodnie z nią

ZADŁUŻENIE SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH W POLSCE (w mld zł)

źródło: gov.pl / Ministerstwo Finansów

państwowy dług publiczny nie może przekroczyć 60 proc. wartości rocznego PKB, jeśli natomiast dług przekroczy 55 proc., wówczas należy odpowiednio zaplanować projekt budżetu na kolejny rok, np. nie dopuszczając do powstania deficytu budżetowego. Aktualnie można zaobserwować wzrost długu publicznego Polski (49,6 proc. PKB) w stosunku do odczytu za 2022 rok (49,1 proc.). Prognoza na 2024 i 2025 rok zakłada dalszy wzrost – odpowiednio 53,7 proc. i 57,7 proc.

Polska oraz sześć innych krajów Unii Europejskiej będą mierzyć się z unijną procedurą nadmiernego deficytu. Procedura nadmiernego deficytu jest uruchamiana przez Komisję Europejską w sytuacji, gdy w danym kraju UE deficyt sektora finansów publicznych przekroczy 3 proc. PKB lub gdy dług publiczny jest wyższy niż 60 proc. PKB. Celem procedury jest przeciwdziałanie ewentualnym rządowym niewypłacalnościom. Polska była do tej pory dwukrotnie objęta procedurą nadmiernego deficytu w latach: 2004–2008 oraz 2009–2015.

DŁUG PUBLICZNY W 2004 I 2022 R. (JAKO % PKB) I PROGNOZA NA LATA 2023–2025

(w proc.)

źródło:
European Economic Forecast,
Spring 2024;
European Economy, 3/2004

	Dane z poprzedniego raportu		Wiosenna prognoza Komisji Europejskiej		
	V 2004 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Włochy	106,0	144,4	137,3	138,6	141,7
Grecja	102,8	171,3	161,9	153,9	149,3
Belgia	97,4	105,1	105,2	105,0	106,6
Cypr	74,6	86,5	77,3	70,6	65,4
Malta	73,9	53,4	50,4	52,0	52,6
STREFA EURO	70,9	93,2	90,0	90,0	90,4
Niemcy	65,6	66,3	63,6	62,9	62,2
Austria	65,5	78,4	77,8	77,7	77,8
Francja	64,6	111,6	110,6	112,4	113,8
UE	63,4	85,3	82,9	82,9	83,4
Portugalia	60,7	113,9	99,1	95,6	91,5
Węgry	58,7	73,3	73,5	74,3	73,8
Holandia	56,3	51,0	46,5	47,1	48,4
Szwecja	51,8	33,0	31,2	32,0	31,3
POLSKA	49,1	49,1	49,6	53,7	57,7
Hiszpania	48,0	113,2	107,7	105,5	104,8
Słowacja	45,1	57,8	56,0	58,5	59,9
Finlandia	44,5	73,0	75,8	80,5	82,4
Dania	42,3	30,1	29,3	26,5	25,1
Czechy	40,6	44,1	44,0	45,2	45,5
Irlandia	32,4	44,7	43,7	42,5	41,3
Słowenia	28,3	69,9	69,2	68,1	66,4
Litwa	22,8	38,4	38,3	38,9	41,6
Łotwa	16,0	40,8	43,6	44,5	46,3
Estonia	5,4	18,4	19,6	21,4	24,6
Luksemburg	4,5	24,6	25,7	27,1	28,5
Chorwacja	-	68,4	63,0	59,5	59,1
Rumunia	-	47,3	48,8	50,9	53,9
Bułgaria	-	22,9	23,1	24,8	24,6

BEZROBOCIE

Rynek pracy w Unii Europejskiej radzi sobie dobrze. Stopa bezrobocia utrzymuje się na niskim poziomie i według przewidywań będzie dalej spadać. Najwyższa stopa bezrobocia niezmiennie odnotowywana jest w Hiszpanii i Grecji. Zgodnie z prognozami Komisji Europejskiej odsetek bezrobocia dla naszego kraju w 2024 r. wyniesie 3,0 proc. i będzie stopniowo spadał do poziomu 2,9 proc. w 2025 r. Jest to jeden z najniższych wyników w Europie – niższym wynikiem mogą pochwalić się jedynie Czechy (2,6 proc. w 2023 r. i 2,8 proc. w 2024 r.) Stopa bezrobocia w Unii Europejskiej wyniosła w 2023 roku 6,1 proc. i tyle samo prognozowane jest na rok 2024 oraz 6,0 proc. w 2025 roku.

Z danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, że stopa bezrobocia rejestrowanego wzrosła do 5 proc. na koniec lipca 2024 r. (wobec 4,9 proc. miesiąc wcześniej). Najniższe bezrobocie odnotowano w województwie wielkopolskim (2,9 proc.) i śląskim (3,6 proc.). GUS potwierdził, że bezrobocie w lipcu jest najniższym od 34 lat.

STOPA BEZROBOCIA W LATACH 2004, 2021–2025 (w proc.)

źródło: Komisja Europejska – Economic Forecast, Spring 2024;
Euro-zone unemployment stable at 8.8%, March 2004

	Dane z poprzednich raportów			Wiosenna prognoza Komisji Europejskiej		
	2004 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
POLSKA	19,0	3,4	2,9	2,8	3,0	2,9
Słowacja	16,5	6,8	6,1	5,8	5,4	5,2
Litwa	11,5	7,1	6,0	6,9	7,0	6,9
Hiszpania	11,1	14,8	13,0	12,2	11,6	11,1
Łotwa	10,7	7,6	6,9	6,5	6,5	6,3
Francja	9,4	7,9	7,3	7,3	7,7	7,8
Grecja	9,3	14,7	12,5	11,1	10,3	9,7
Estonia	9,3	6,2	5,6	6,4	7,4	6,9
Niemcy	9,3	3,7	3,1	3,1	3,1	3,1
Malta	9,0	3,4	3,5	3,1	3,0	2,9
UE	9,0	7,1	6,2	6,1	6,1	6,0
Finlandia	8,9	7,7	6,8	7,2	7,4	7,2
STREFA EURO	8,8	7,7	6,8	6,6	6,6	6,5
Belgia	8,6	6,3	5,6	5,5	5,6	5,4
Włochy	8,5	9,5	8,1	7,7	7,5	7,3
Czechy	8,4	2,8	2,2	2,6	2,8	2,9
Portugalia	6,9	6,6	6,2	6,5	6,5	6,4
Słowenia	6,5	4,8	4,0	3,7	3,7	3,6
Szwecja	6,4	8,8	7,5	7,7	8,4	8,2
Węgry	6,0	4,1	3,6	4,1	4,5	4,0
Dania	5,9	5,1	4,5	5,1	5,6	6,0
Cypr	4,7	7,5	6,8	6,1	5,6	5,4
Holandia	4,7	4,2	3,5	3,6	3,9	4,0
Austria	4,5	6,2	4,8	5,1	5,3	5,1
Irlandia	4,5	6,2	4,5	4,3	4,4	4,4
Luksemburg	4,1	5,3	4,6	5,2	5,8	5,7
Chorwacja	-	7,6	7,0	6,1	5,8	5,6
Rumunia	-	5,6	5,6	5,6	5,5	5,5
Bułgaria	-	5,3	4,2	4,3	4,3	4,0

INWESTYCJE

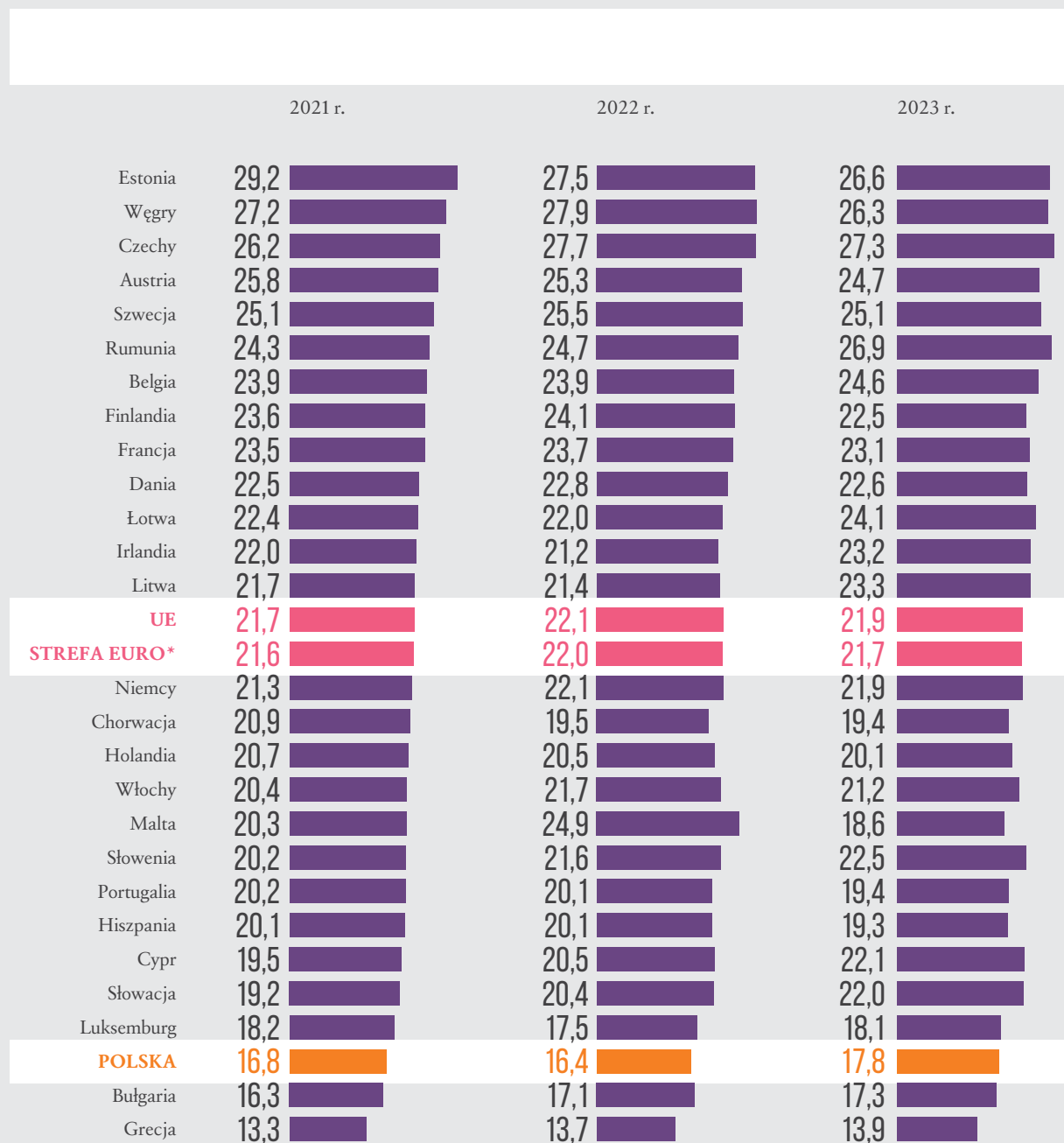
Jednym z podstawowych czynników, które wpływają na wzrost i rozwój gospodarczy państw są inwestycje. Dane przedstawione przez Komisję Europejską wskazują, że pod koniec 2023 roku liderem inwestycji były Czechy, gdzie wartość inwestycji w relacji do PKB wyniosła 27,3 proc. Na drugim miejscu jest Rumunia z wartością 26,9 proc. w relacji do PKB, a na trzecim Estonia z wynikiem 26,6 proc. (lider z roku 2021).

Wartość inwestycji w stosunku do PKB w całej Unii Europejskiej na koniec 2023 r. wyniosła 21,9 proc. natomiast w strefie euro osiągnęła poziom 21,7 proc., co oznacza nieznaczny spadek w stosunku do lat poprzednich. Polska z wynikiem 17,8 proc. w relacji do PKB uplasowała się pod koniec stawki (miejsce 24. z 27 wymienionych państw).

WARTOŚĆ INWESTYCJI W RELACJI DO PKB (w proc. PKB)

*20 krajów od 2023 r.

źródło: Eurostat, dostęp: 23.07.2024 r.

Największą procentową zmianę poziomu inwestycji w 2022 r. odnotowała Malta – 31,4 proc. wzrostu, tuż za nią znalazła się Grecja z 11,7 proc. wzrostu oraz Włochy 8,6 proc. wzrostu. Spadek poziomu inwestycji w 2022 roku dotyczył jedynie 3 krajów. Belgia zanotowała stratę aż o 0,2 proc., Estonia o 3,7 proc., natomiast Luksemburg o 7,7 proc.

Szacunki KE na 2023 r. wskazują na 13,1 proc. wzrost Polski, 1,2 proc. wzrost w strefie euro oraz 1,5 proc. wzrost w całej Unii Europejskiej. Z ujemnymi wartościami rok 2023 zakończyły: Niemcy, Estonia, Austria, Luksemburg, Malta, Finlandia, Dania, Węgry oraz Szwecja.

Najwyższe wzrosty w 2024 i 2025 roku prognozowane są dla Grecji (6,7 proc. w 2024 r. i 8,4 proc. w 2025 r.) i Rumunii (odpowiednio 6,8 proc. i 6,1 proc.). Ponadto duży wzrost na rok 2025 prognozowany jest dla Słowacji – 7 proc. oraz Węgier – 8,2 proc. W Polsce wzrost wartości inwestycji w 2024 roku prognozowany jest na 3,5 proc., natomiast w 2025 r. na 6,0 proc. Według danych KE niewielki wzrost dotyczyć będzie całej Unii Europejskiej oraz krajów strefy euro zarówno w 2024 r., jak i w 2025 r. Dane dotyczące strefy euro wskazują na wzrost 0,1 proc. w 2024 r. oraz 1,6 proc. w 2025 r. Natomiast w przypadku całej Unii wzrosty wyniosą odpowiednio 0,3 proc. i 2,0 proc. (praktycznie identycznie jak w prognozie zeszłorocznej).

Ujemne prognozy w 2024 r. dotyczyć będą aż 7 państw, a największy spadek prognozowany jest dla Austrii, Danii i Holandii – ok. 2 proc. Dużo bardziej optymistyczne prognozy dotyczą 2025 roku – wówczas procentowy spadek poziomu inwestycji nie będzie dotyczyć żadnego z państw.

PROCENTOWA ZMIANA POZIOMU INWESTYCJI W LATACH 2020–2025 R. (w proc.)

źródło: Economic Forecast, Spring 2024

	Wiosenna prognoza Komisji Europejskiej					
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Estonia	10,8	7,3	-3,7	-3,4	-1,7	4,0
Cypr	5,7	0,0	8,3	19,5	3,6	5,1
Dania	4,3	6,6	3,2	-5,0	-1,9	1,8
Grecja	2,0	19,3	11,7	4,0	6,7	8,4
Szwecja	1,7	7,1	6,2	-1,5	-1,4	2,1
Rumunia	1,1	2,9	5,9	14,4	6,8	6,1
Bułgaria	0,6	-8,3	6,5	3,3	3,5	3,0
Litwa	-0,2	9,4	3,6	10,6	3,8	4,4
Finlandia	-1,0	1,0	2,5	-4,2	0,2	4,0
Łotwa	-2,2	7,2	0,6	8,2	2,8	3,5
Portugalia	-2,2	8,1	3,0	2,5	3,9	3,7
POLSKA	-2,3	1,2	2,7	13,1	3,5	6,0
Niemcy	-2,4	-0,2	0,1	-0,7	-1,0	1,0
Holandia	-2,6	2,9	1,8	1,8	-2,1	1,2
Chorwacja	-5,0	6,6	0,1	4,2	3,1	3,4
Belgia	-5,1	4,9	-0,2	3,6	1,5	1,5
UE	-5,2	3,5	2,7	1,5	0,3	2,0
Austria	-5,5	6,1	0,1	-2,4	-2,2	2,3
STREFA EURO	-5,9	3,5	2,5	1,2	0,1	1,6
Malta	-6,0	14,2	31,4	-22,2	4,5	4,5
Czechy	-6,0	0,8	3,0	4,0	3,0	2,4
Luksemburg	-6,7	16,9	-7,7	-1,0	0,1	3,3
Francja	-6,8	10,3	2,2	0,8	-0,5	1,1
Węgry	-7,1	5,7	1,4	-7,4	1,6	8,2
Słowenia	-7,2	12,6	3,5	9,5	3,8	3,4
Włochy	-7,9	20,3	8,6	4,7	1,3	0,7
Hiszpania	-9,0	2,8	2,4	0,8	1,9	2,9
Słowacja	-10,9	3,5	5,7	10,6	1,1	7,0
Irlandia	-16,5	-40,4	5,1	2,9	1,5	2,4

INNOWACYJNOŚĆ

Globalny Indeks Innowacyjności (ang. *Global Innovation Index, GII*), publikowany corocznie przez Światową Organizację Własności Intelektualnej (ang. *World Intellectual Property Organization, WIPO*) pozwala mierzyć innowacyjność krajów. GII obejmuje 80 wskaźników z różnych obszarów, m.in. zgłoszenia patentowe oraz zagadnienia dotyczące edukacji, otoczenia biznesu, infrastruktury i zaawansowania gospodarki w kontekście innowacyjności.

W tegorocznym zestawieniu uwzględniono 132 kraje. Polska zajęła 41. miejsce w rankingu i 26. w Europie (spadek o dwie pozycje w stosunku do 2022 roku). Ponadto Polska znalazła się w gronie 37 państw, których wynik rozwoju został określony jako będący „poniżej oczekiwań co do poziomu rozwoju”. Przeważającą większość w tej grupie stanowią kraje Ameryki

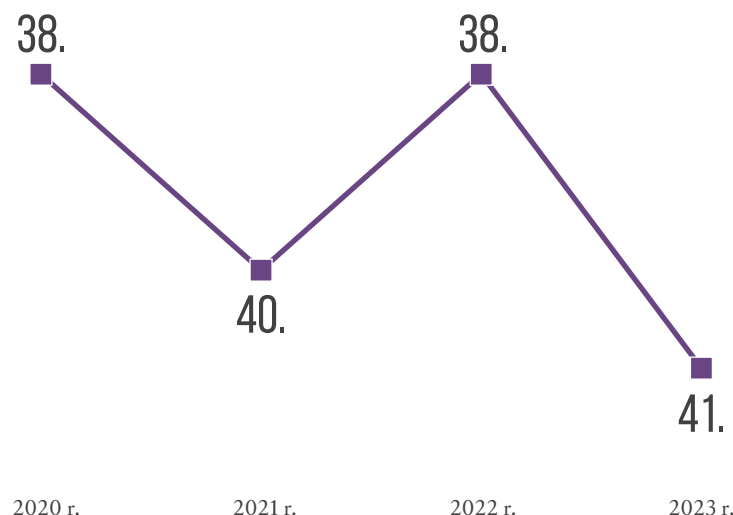
Łacińskiej oraz Afryki Subsaharyjskiej, ale pozycjonowane są też kraje z naszego regionu, takie jak Słowacja czy Rumunia.

Wśród mocnych stron Polski wymieniane są m.in. w obszarze edukacji wyniki w badaniach PISA w czytaniu, matematyce i naukach ścisłych (9. wynik na świecie, tak jak i w roku ubiegłym) oraz w kategorii „handel, dywersyfikacja i skala rynku” (pozycja 17.) Jako zdecydowane słabości Polski zostały wskazane m.in. otoczenie biznesowe i kredytowanie.

Liderami innowacyjności w Europie są – tak jak i w zeszłorocznym zestawieniu – Szwajcaria (1.), Szwecja (2.) i Wielka Brytania (3.). Tym samym Szwajcaria 13 rok z rzędu zajmuje pierwszą pozycję, będąc najbardziej innowacyjną gospodarką, zarówno w Europie, jak i na świecie.

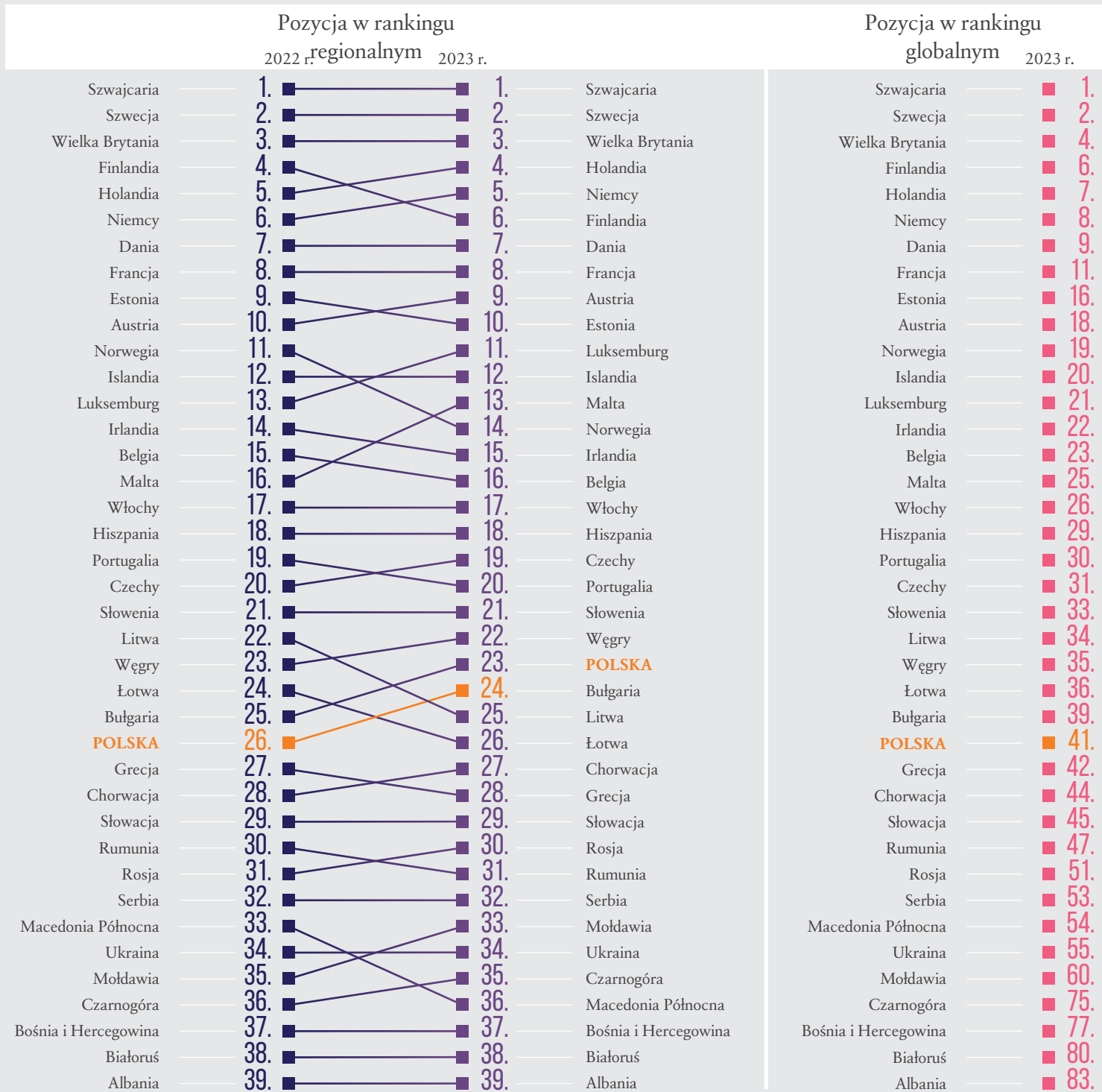
POZYCJA POLSKI W RANKIGACH GII (LATA 2020–2022)

źródło: Global Innovation Index Database, WIPO, 2023

RANKING INNOWACYJNOŚCI GLOBAL INNOVATION INDEX

źródło:
Global Innovation Index 2023,
WIPO

Odmianą oceną innowacyjności jest **Europejski Ranking Innowacyjności** (ang. *European Innovation Scoreboard, EIS*) opracowywany przez Komisję Europejską. EIS analizuje wyniki na podstawie 26 wskaźników ujętych w pięciu kategoriach. Wskaźniki dotyczą m.in. zasobów ludzkich dla nauki i techniki, edukacji, patentów, nakładów na działalność innowacyjną i efektów tej działalności mierzone wartością sprzedaży wyrobów nowych i zmodernizowanych. Badanie pomaga krajom ocenić względne mocne i słabe strony ich krajowych systemów innowacji oraz zidentyfikować wyzwania, którym muszą sprostać.

EIS 2024 dzieli państwa członkowskie na cztery grupy innowacji:

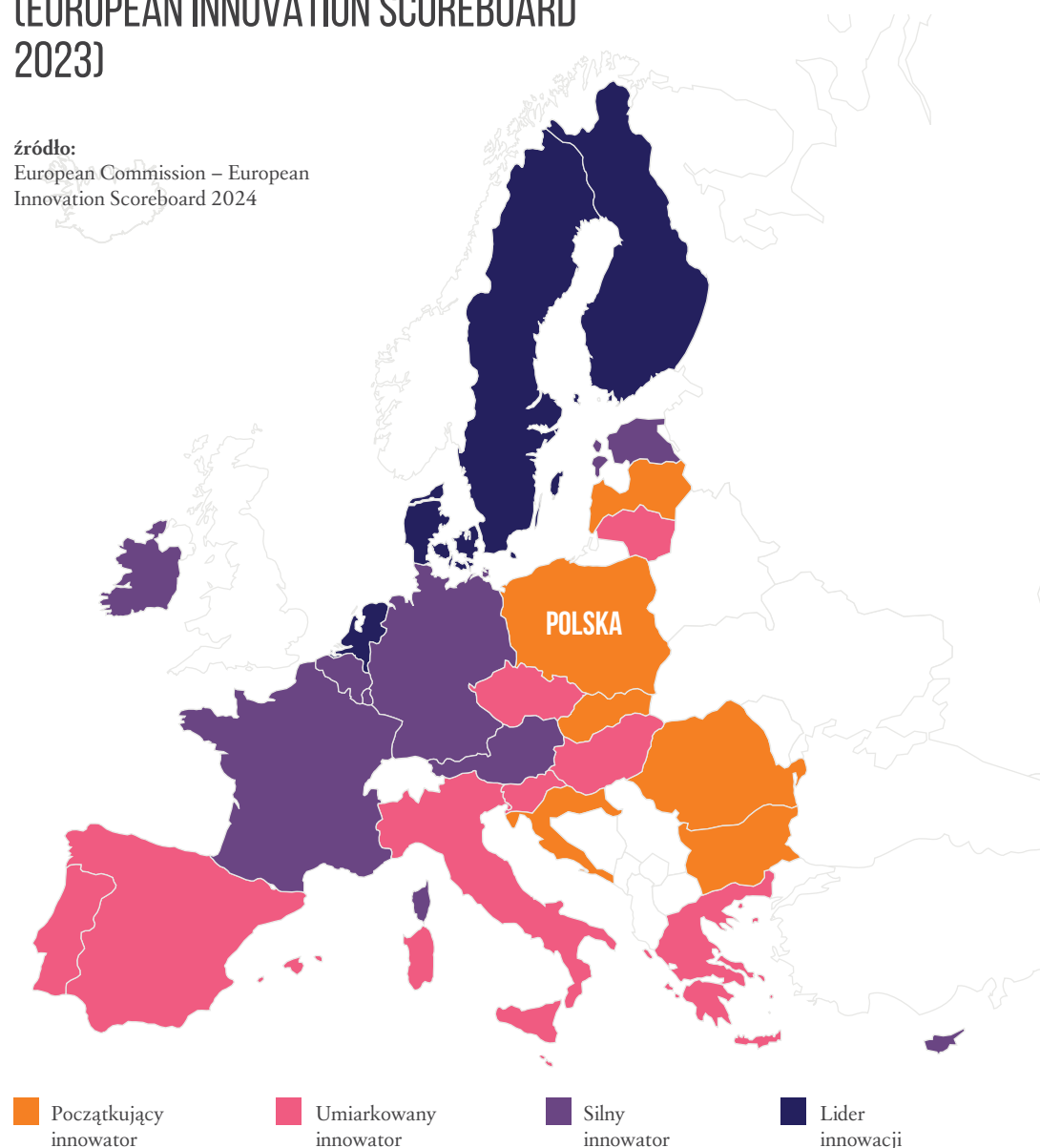
- **Liderzy innowacji** (wyniki powyżej 125 proc. średniej UE),
- **Silni innowatorzy** (100–125 proc. średniej UE),
- **Umiarkowani innowatorzy** (70–100 proc. średniej UE),
- **Wschodzący innowatorzy** (poniżej 70 proc. średniej UE) – do tej grupy została zaklasyfikowana Polska.

W tegorocznym zestawieniu, podobnie jak w roku ubiegłym, Polska jest klasyfikowana w grupie „wschodzących innowatorów”, czyli grupie sześciu najmniej innowacyjnych krajów w UE (obok Chorwacji, Słowacji, Łotwy, Bułgarii i Rumuni). Polska zanotowała silne spadki w zakresie rozwoju technologii środowiskowych, także wydatki na innowacje w ujęciu per capita są dużo poniżej średniej UE. W bieżącej edycji raportu do grupy liderów innowacji, czyli krajów, których wynik przekracza o 125 proc. średnią wszystkich krajów w UE, należą Dania, Szwecja, Finlandia i Holandia. Wyniki UE w zakresie innowacji mierzone indeksem wzrosły o 10 proc. od 2017 r. W latach 2023–2024 wyniki w zakresie innowacji w UE poprawiły się o 0,5 p.p. Dokładniej rzecz biorąc, wyniki w zakresie innowacji wzrosły w 15 państwach członkowskich w tym okresie. Jednak 11 krajów UE odnotowało spadek wyników w zakresie innowacji.

Korea Południowa pozostaje najbardziej innowacyjnym krajem w 2024 r., ze wskaźnikiem innowacyjności na poziomie 131,1 proc., wyprzedzając UE o 21,1 p. p. Trzej pozostali konkurenci – Kanada, USA i Australia – również mają przewagę nad UE, podobnie jak w 2023 r.

POZIOM INNOWACYJNOŚCI KRAJÓW UE (EUROPEAN INNOVATION SCOREBOARD 2023)

źródło:
European Commission – European
Innovation Scoreboard 2024

ESG

ESG, czyli zbiór przepisów i reguł, które odnoszą się do zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw. Skrót pochodzi od trzech obszarów, które są wskazywane: **E – środowisko** (ang. *Environmental*), **S – kwestie społeczne** (ang. *Social*) i **G – ład korporacyjny** (ang. *Corporate Governance*). Filozofią, która stoi za ESG jest, że jedynie połączenie danych finansowych i niefinansowych, jakimi są dane dotyczące ESG, daje pełny obraz badanego podmiotu.

Badanie Polskiego Stowarzyszenia ESG i firmy badawczej Quality Watch (Raport ESG „Szanse i ryzyka”, 2024) wskazuje, że rośnie znajomość terminu ESG – znajomość deklaruje 76 proc. ankietowanych firm, a 46 proc. uważa, że ESG będzie się rozwijało. Ogólny poziom znajomości pojęcia ESG w badanych firmach wzrósł zatem z 46 proc. w roku 2022 do 76 proc. w 2023 roku.

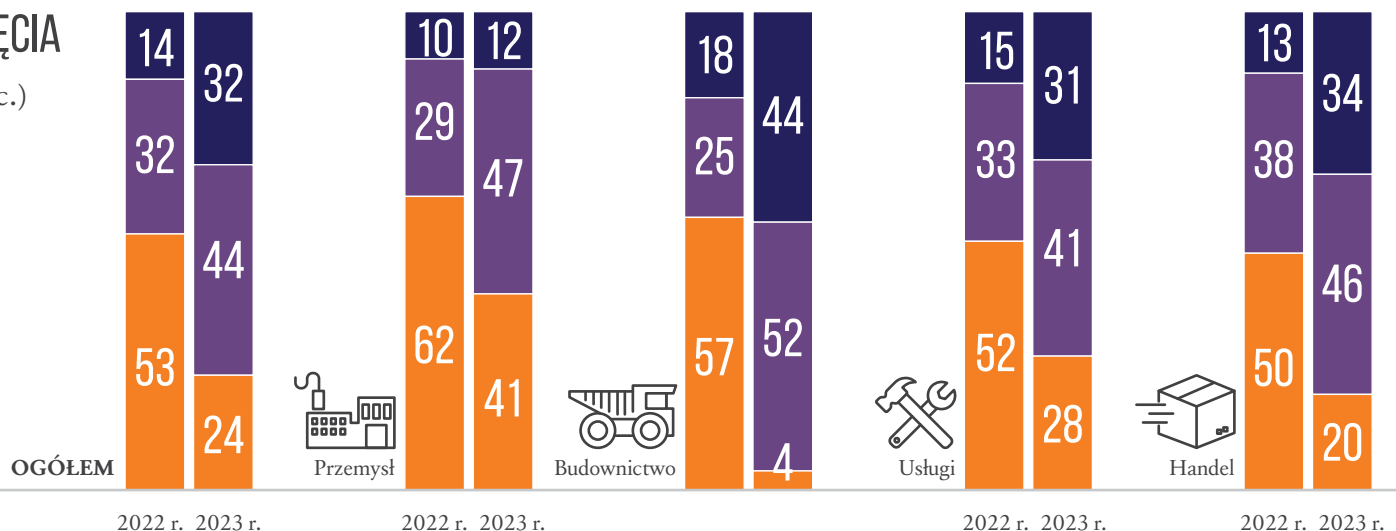
Co więcej – dwa razy więcej firm niż w ubiegłym roku (46 proc. względem 20 proc. rok wcześniej) przyznaje się do opracowania strategii ESG. 23 proc. ankietowanych deklaruje, że w ich firmach stosuje się już rozwiązania z zakresu ESG. Kolejne 41 proc. wskazuje, że myśli o ich wprowadzeniu.

Świadomość na temat ESG rośnie z roku na rok. To, co jest szczególnie ważne, to ogólny spadek odsetka firm określających się jako nieznających pojęcia ESG. Szczególną zmianę można zaobserwować w branży budowlanej, gdzie w 2023 r. jedynie 4 proc. badanych nie spotkało się z pojęciem ESG, podczas gdy w poprzedniej edycji było to 57 proc. Edukacja w temacie ESG jest niezwykle istotnym, choć nieco zaniedbanym obszarem. 27 proc. badanych deklaruje, że wzięło udział w szkoleniu dotyczącym ESG. W poprzedniej edycji było to 10 proc., więc tendencja jest wzrostowa.

OGÓLNY POZIOM ZNAJOMOŚCI POJĘCIA ESG W BADANYCH FIRMACH (w proc.)

źródło: Raport ESG „Szanse i ryzyka”, Polskie Stowarzyszenie ESG, 2024

- Tak, znamy doskonale
- Tak, słyszeliśmy o tym
- Nie, nie znamy tego pojęcia

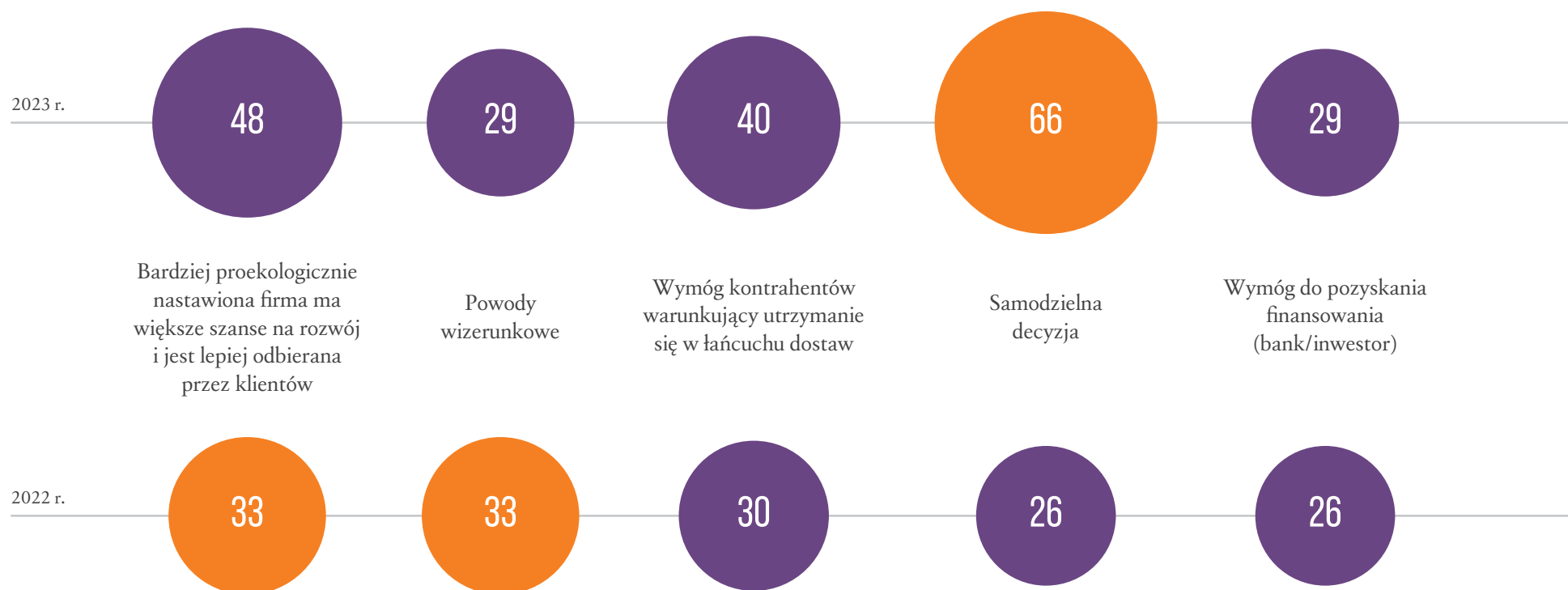

Jako powód wdrażania zasad ESG większość polskich firm (66 proc.) wskazuje na samodzielną decyzję, a nie jak przed rokiem na kwestie

wizerunkowe. Drugą najczęściej wymienianą motywacją jest przekonanie, że bardziej proekologiczna firma ma większe szanse na rozwój (48 proc.).

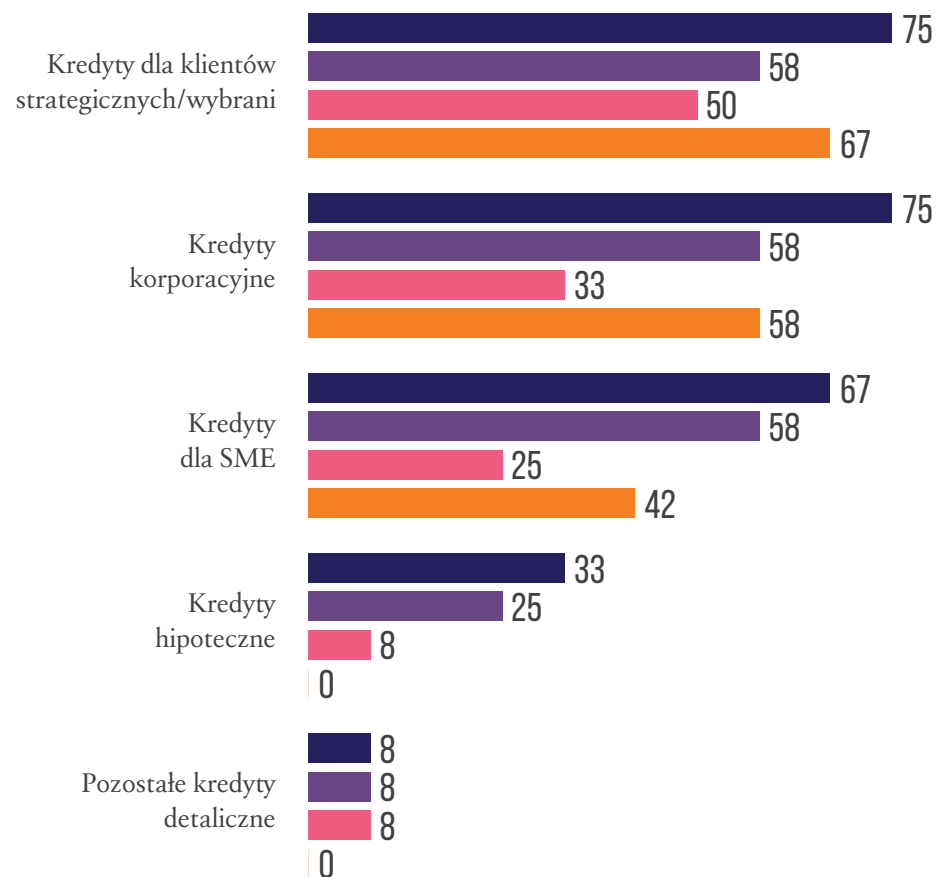
POWODY WDROŻENIA ZASAD ESG W BADANYCH FIRMACH (w proc.)

źródło: Raport ESG „Szanse i ryzyka”, Polskie Stowarzyszenie ESG, 2024

ESG nie jest opcjonalną ścieżką, ale koniecznością podyktowaną przez deklaracje polityczne (m.in. Porozumienie Paryskie, Zielony Ład) i ich konsekwencje regulacyjne i ekonomiczne. Mówiąc o ESG w bankach nie można zapominać o ich roli w finansowaniu „zielonej transformacji”, ale też rosnącej presji ze strony konsumentów, dla których kwestie związane ze środowiskiem, społeczeństwem i ładem korporacyjnym zaczynają odgrywać coraz większą rolę również w postrzeganiu instytucji finansowych.

Większość banków uwzględnia przynajmniej niektóre ryzyka ESG w procesach kredytowych, przede wszystkim dla klientów strategicznych i korporacyjnych, a część z nich również w kredytach dla małych i średnich firm (SME) – wynika z trzeciej edycji badania PwC „Zielone finanse po polsku”. W tych grupach klientów najczęściej uwzględnia się ryzyka klimatyczne fizyczne i transformacji (najczęściej związane ze zmianami technologii oraz przepisów prawa i standardów), a także ryzyka społeczne (np. prawa człowieka w łańcuchu dostaw i prawa pracownicze). Inne ryzyka środowiskowe, np. dotyczące bioróżnorodności, są zdecydowanie rzadziej wskazywane. Ryzyko klimatyczne to najczęściej uwzględniany rodzaj ryzyka ESG w procesach kredytowych banków we wszystkich segmentach klientów. Z badania wynika, że ponad połowa ankietowanych banków uwzględnia ryzyko społeczne w procesie kredytowania klientów strategicznych i korporacyjnych (kolejno 67 proc. i 58 proc.), a także, w nieco niższym stopniu, w kredytowaniu MŚP (42 proc.).

JAKIE RODZAJE RYZYKA ESG UWZGLĘDNIĄ PAŃSTWA INSTYTUCJA W PROCESACH KREDYTOWYCH DLA POSZCZEGÓLNYCH SEGMENTÓW KLIENTÓW/ SEGMENTÓW PRODUKTOWYCH? (w proc.)

źródło: Raport ESG „Zielone finanse po polsku. Kryzys energetyczny nie zatrzyma zielonej zmiany w polskiej bankowości ESG”, PwC, Styczeń 2024

Banki uwzględniają ocenę ryzyka ESG w kluczowych obszarach działalności oraz tam, gdzie jest to wymagane przez aktualne regulacje tj. w procesach kredytowych (100 proc.), aktualizacji strategii lub modelu biznesowego (83 proc.) oraz procesie zatwierdzania nowych produktów (67 proc.).

Wdrożenie regulacji i wytycznych nadzorczych oraz rozwój zielonej oferty produktowej są najczęściej wskazywanymi obszarami, na których banki planują koncentrować swoje działania w najbliższym roku (odpowiednio

75 proc. oraz 67 proc. ankietowanych). Na trzecim miejscu badane instytucje wskazywały na realizację przyjętej strategii ESG (58 proc.). Odpowiedzi te zbliżone są do wyników z zeszłorocznej edycji badania (odpowiedzi te uzyskały kolejno 75 proc., 63 proc. i 69 proc. wskazań). Oznacza to, że niezmiennie od kilku lat głównymi czynnikami motywującymi banki do podejmowania działań w zakresie zrównoważonego rozwoju są rosnące wymogi prawne i regulacyjne oraz chęć poprawy lub utrzymania pozycji konkurencyjnej

PROSZĘ WSKAZAĆ 3 KLUCZOWE OBSZARY ZRÓWNOWAŻONEGO FINANSOWANIA NA JAKICH PAŃSTWA INSTYTUCJA PLANUJE KONCENTROWAĆ SWOJE DZIAŁANIA W NAJBLIŻSZYM ROKU (w proc.)

źródło: Raport ESG „Zielone finanse po polsku. Kryzys energetyczny nie zatrzyma zielonej zmiany w polskiej bankowości ESG”, PwC, Styczeń 2024

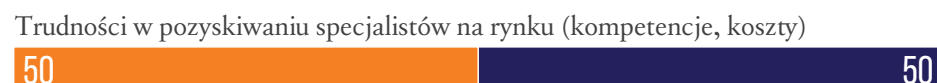
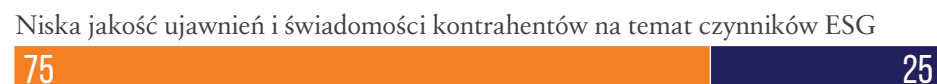
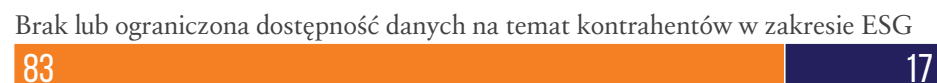
Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, banki jako największe wyzwanie związane z włączeniem ESG w proces szacowania ryzyka niezmiennie wskazywały na dostępność informacji i jakość danych z zakresu ESG o swoich kontrahentach. Na brak lub ograniczoną dostępność takich danych wskazuje aż 83 proc. badanych banków, a 75 proc. wskazuje na niską jakość ujawnień i świadomości kontrahentów na temat czynników ESG. Z czasem jakość ujawnień będzie się systematycznie poprawiać, choćby ze względu na wchodzące europejskimi standardami raportowania – pierwsze ujawnienia w ramach CSRD (*Corporate Sustainable Reporting Directive*) zostaną opublikowane przez duże przedsiębiorstwa już w roku 2025, a przez małe i średnie przedsiębiorstwa w 2027 roku.

Drugim poważnym wyzwaniem dla banków jest obszar przepisów i regulacji, nie tylko tych bezpośrednio odnoszących się do banków, ale również tych branżowych, skierowanych do klientów. Ponad połowa banków (58 proc.) wskazuje, że systematycznie zwiększająca się liczba regulacji branżowych w obszarze ESG, które mają istotny wpływ na działalność klientów (np. limity emisyjności) będzie stanowiła wyzwanie także dla banków, ponieważ banki będą musiały uwzględnić te przepisy w ocenie kryteriów zrównoważonego finansowania oraz ocenie ekspozycji na ryzyko transformacji.

JAKIE NAJWIĘKSZE WYZWANIA IDENTYFIKUJĄ PAŃSTWO W ZWIĄZKU Z UWZGLĘDNIENIEM CZYNNIKÓW ESG W PROCESACH KREDYTOWYCH I INWESTYCYJNYCH? (w proc.)

źródło: Raport ESG „Zielone finanse po polsku. Kryzys energetyczny nie zatrzyma zielonej zmiany w polskiej bankowości ESG”, PwC, Styczeń 2024

■ Tak ■ Nie

Tylko 1 z 12 zapytanych banków (8 proc.) nie analizował jeszcze preferowanych źródeł i dostawców danych, co sygnalizuje systematyczny postęp w porównaniu do badań z poprzednich lat (18 proc. w roku 2022 i 21 proc. w roku 2021). Banki w coraz większym stopniu korzystają z wielu

źródeł danych jednocześnie (67 proc. ankietowanych korzysta z trzech lub więcej źródeł danych a aż 5 banków zadeklarowało korzystanie z pięciu źródeł).

JAKIE DANE WYKORZYSTUJE PAŃSTWA INSTYTUCJA NA POTRZEBY IDENTYFIKACJI I SZACOWANIA RYZYKA ESG KONTRAHENTÓW (KREDYTOBIORCÓW, DOSTAWCÓW, INWESTYCJI)? (w proc.)

źródło: Raport ESG „Zielone finanse po polsku. Kryzys energetyczny nie zatrzyma zielonej zmiany w polskiej bankowości ESG”, PwC, Styczeń 2024

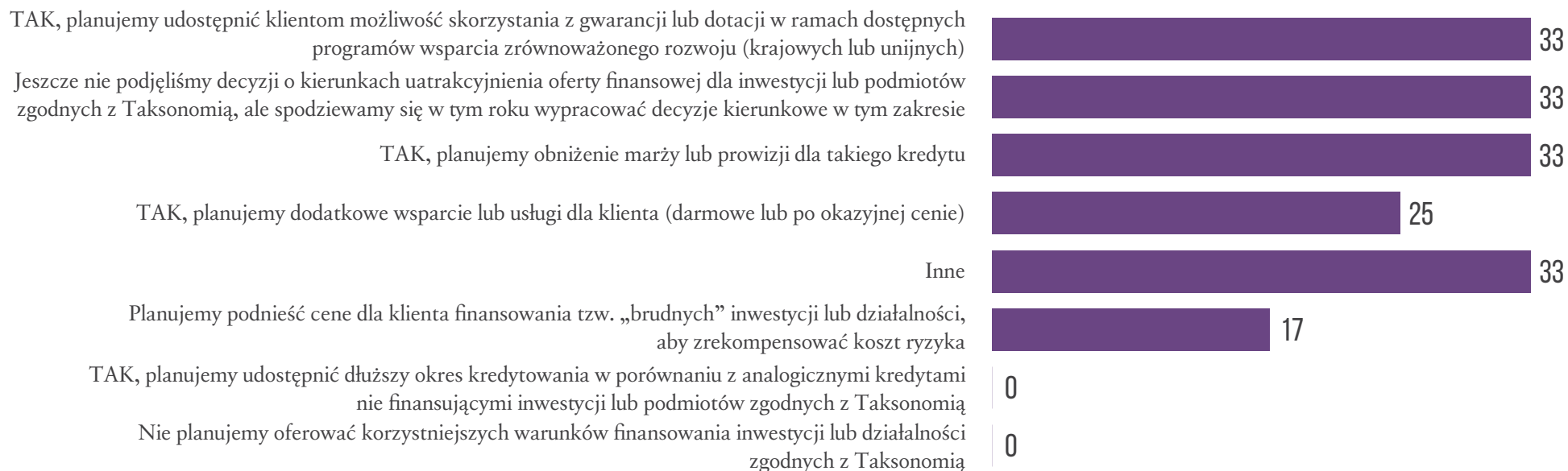

W tegorocznym badaniu dwa podmioty zadeklarowały strategię podnoszenia cen kredytu dla klienta w przypadku finansowania tzw. „brudnych” inwestycji – w poprzedniej edycji badania żaden bank nie zdecydował się na taki krok. Nadal jest to marginalna grupa banków, jednak coraz częściej

banki deklarują w swoich strategiach ESG odejście od finansowania paliw kopalnych oraz produkcji energii elektrycznej z tych paliw, albo już wycofała się z takiego finansowania.

CZY PAŃSTWA INSTYTUCJA OFERUJE LUB PLANUJE OFEROWAĆ KORZYSTNIEJSZE WARUNKI FINANSOWANIA INWESTYCJI LUB PODMIOTÓW ZGODNYCH Z TAKSONOMIĄ? (w proc.)

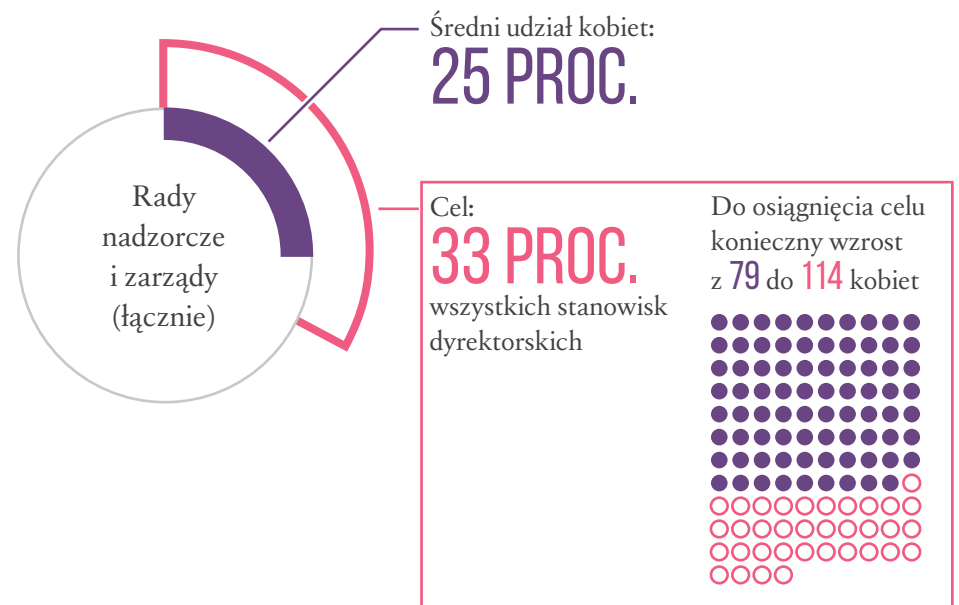
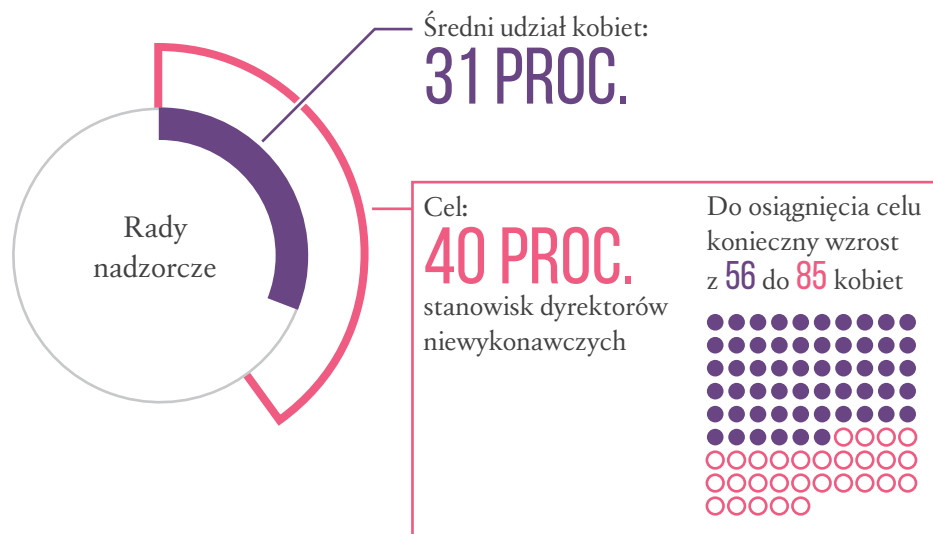
źródło: Raport ESG „Zielone finanse po polsku. Kryzys energetyczny nie zatrzyma zielonej zmiany w polskiej bankowości ESG”, PwC, Styczeń 2024

KOBIETY W BANKOWOŚCI

Jednym z filarów zrównoważonego rozwoju, kryjący się za literą „S” w ESG, jest zarządzanie różnorodnością i inkluzją. DEI to szereg działań dotyczących **różnorodności** (*Diversity*), **równości** (*Equity*) oraz **inkluzji** (*Inclusion*). Wśród kluczowych wyzwań wskazywane są działania na rzecz tworzenia i upowszechniania dobrych praktyk w biznesie dotyczących różnorodności i równouprawnienia, wdrażanie regulacji i standardów europejskich w tym obszarze, wspieranie rozwoju organizacji sektora finansowego jako przyjaznych i interesujących miejsc pracy dla przyszłych pokoleń, ale też zwiększanie transparentności sektora finansowego w obszarze związanym z wdrażaniem polityk zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym i środowiskowym. Temat podejmuje m.in. Komitet ds. D&I działający w ramach Związku Banków Polskich, odpowiedzialny za pierwszy sektorowy raport DEI.

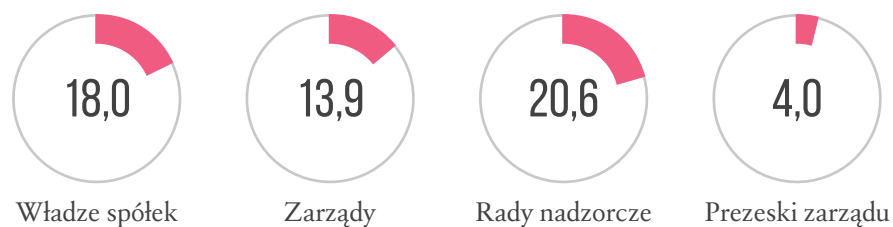
Do czerwca 2026 roku przynajmniej 40 proc. stanowisk dyrektorów niewykonawczych lub 33 proc. wszystkich stanowisk kierowniczych w spółkach giełdowych powinny zajmować osoby należące do niedostatecznie reprezentowanej płci. Obowiązek ten wynika z przyjętej unijnej dyrektywy, tzw. „*Women on Boards*”, która dotyczy wszystkich spółek giełdowych w Unii Europejskiej, a polskie banki komercyjne są notowane na GPW. Raport wskazuje, że dziś jedynie połowa rad nadzorczych i zarządów analizowanych banków spełniała warunki nakładane przez dyrektywę, a zatem przez najbliższe dwa lata banki muszą podjąć kroki by przygotować się do wdrożenia tych przepisów.

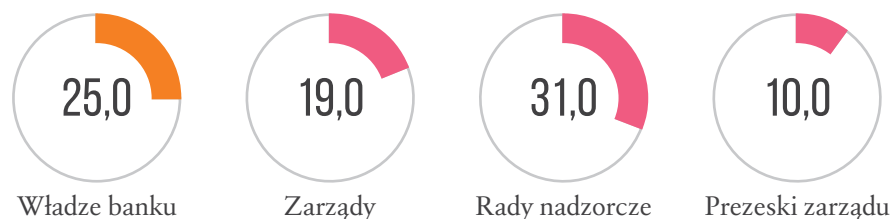
Jak wynika z raportu „Zarządzanie różnorodnością w bankach komercyjnych” Związku Banków Polskich i „Kobiety w Finansach”, spośród spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych banki mają największą różnorodność we władzach – 19 proc. kobiet zasiada w zarządach, a 31 proc. w radach nadzorczych. Podczas gdy w spółkach WIG140 mamy odpowiednio tylko 14 i 21 proc.

KOBIETY WE WŁADZACH SPÓŁEK NA KONIEC 2023 R. (w proc.)

WIG140

Banki komercyjne

Mimo że sektor bankowy nie wypada źle na tle innych branż, nadal istnieje duża dysproporcja w strukturach zatrudnienia. Według danych z raportu 86 proc. kobiet zatrudnionych w sektorze zajmuje stanowiska niekierownicze, 10 proc. to średnia kadra kierownicza, a tylko 4 proc. to wyższa kadra. Dla mężczyzn ten udział wynosi odpowiednio 74, 15 i 11 proc., co oznacza, że kobiety w organizacjach bankowych awansują znacznie rzadziej.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA

źródło: Zarządzanie różnorodnością w bankach komercyjnych, Związek Banków Polskich i Kobiety w Finansach, Luty 2024

Mężczyźni

Kobiety

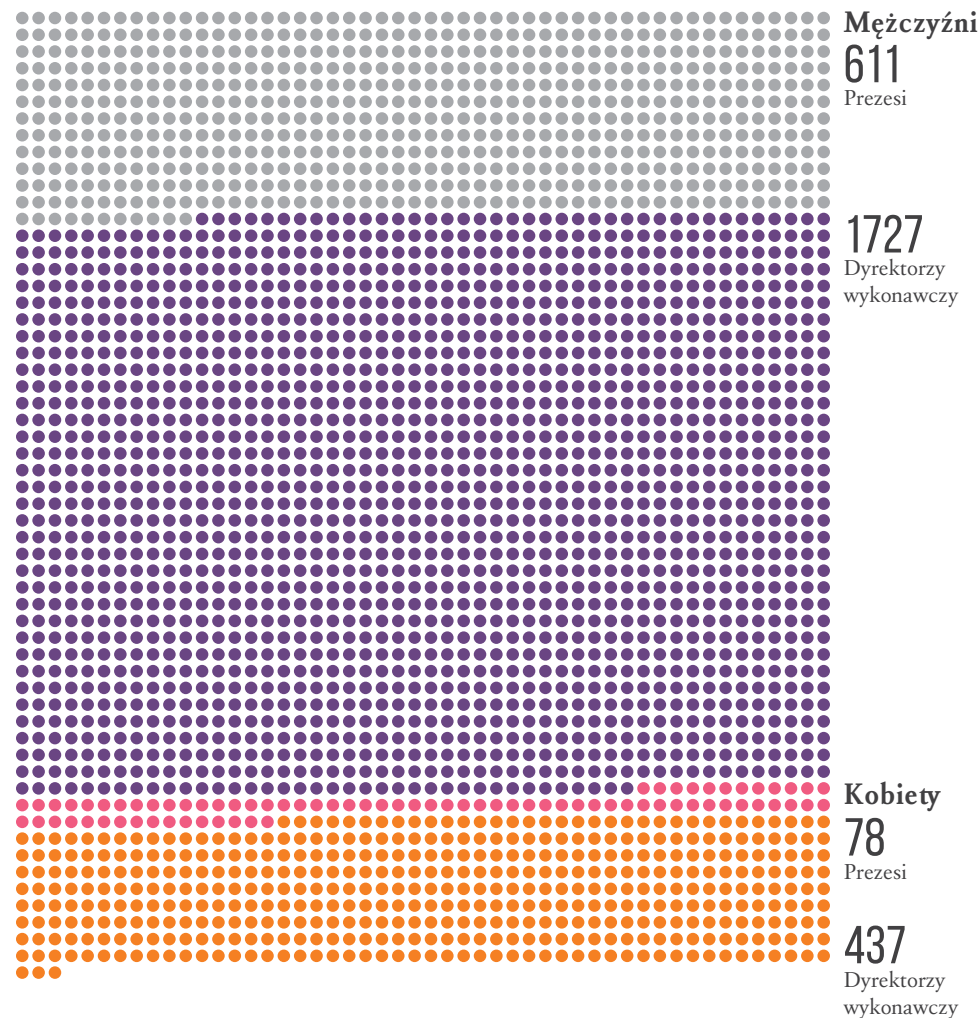
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (*European Banking Authority, EBA*) w grudniu 2023 r. przedstawił sprawozdanie końcowe dotyczące wytycznych dotyczących analizy porównawczej różnorodności. W raporcie prezentowane są dane z reprezentatywnej próby instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych składającej się z 662 wybranych instytucji kredytowych i 129 firm inwestycyjnych wybranych przez właściwe organy krajowe wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, Lichtensteinu i Islandii.

Liczba mężczyzn na stanowiskach dyrektorów wykonawczych znacznie przewyższa liczbę kobiet. Jedynie 11,32 proc. (8,53 proc. w 2018 r.) spośród 689 prezesów (CEO) to kobiety. Jeśli chodzi o pozostałych dyrektorów wykonawczych, poziom reprezentacji kobiet jest nieco lepszy i wynosi 20,19 proc. (17,44 proc. w 2018 r.). Kobiety stanowią łącznie 18,05 proc. wszystkich dyrektorów (w tym CEO), co stanowi poprawę stosunku do lat poprzednich (13,63 proc. w 2015 r. i 15,13 proc. w 2018 r.).

LICZBA KOBIET NA STANOWISKACH DYREKTORSKICH

źródło: EBA Report on benchmarking of diversity practices at EU level, 2021 data

Z danych EIGE (*European Institute for Gender Equality*) wynika, że w 2023 roku tylko 33,8 proc. władz w największych spółkach notowanych na giełdzie w UE stanowiły kobiety. Mimo zachodzącej stopniowo poprawy, wciąż istnieją znaczne różnice między państwami członkowskimi. Liderem jest Francja, gdzie niemal połowa (46,1 proc.) władz to kobiety.

Najgorzej sytuacja wygląda na Cyprze (8,2 proc.) oraz Węgrzech (10,5 proc.). Polska plasuje się poniżej średniej unijnej – odsetek kobiet we władzach największych spółek giełdowych wynosi 27,2 proc. Odpowiednie ustawodawstwo zostało wprowadzone dotychczas w 9 z 27 państw członkowskich.

02.

SEKTOR BANKOWY W EUROPIE I W POLSCE

20 LAT W UE

W niniejszym rozdziale analizujemy kondycję europejskiego sektora bankowego. Na jego tle prezentujemy polski sektor bankowy i jego wpływ na finansowanie gospodarki ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakie zaszły **na przestrzeni ostatnich 20 lat Polski w Unii Europejskiej**.

Wraz z rozwojem gospodarki rozwinął się również sektor bankowy, który w latach 2004–2024 **zwiększył swoją sumę bilansową** z 538,5 mld zł w 2004 r. do 3 bln 91 mld zł w 2024 r. Oznacza to wzrost o ponad 470 proc.!

Aktywa sektora bankowego w 2004 r. stanowiły 59,8 proc. PKB, zaś według stanu na kwiecień 2024 r. ich udział w relacji do PKB wzrósł do poziomu 88,7 proc. Warto podkreślić, że wzrost ten był nierównomierny. W latach 2004–2016 aktywa rosły w średniorocznym tempie przekraczającym 10 proc., natomiast w latach 2017–2023 średnioroczne tempo wzrostu zmniejszyło się do około 8 proc. Było to spowodowane wprowadzeniem szeregu obciążeń sektora bankowego, w tym podatku bankowego, który nie sprzyjał wzrostowi aktywów (w szczególności aktywów kredytowych).

W 2016 r. relacja aktywów sektora bankowego do PKB wyniosła 91,7 proc., zaś trajektoria z lat 2004–2016 wskazywała jasno, że **dzisiejszy rozmiar sektora mógłby być i powinien być wyraźnie wyższy niż obecnie**. Gdyby nie destrukcyjny charakter podatku bankowego, dzisiejsza relacja sumy bilansowej sektora bankowego mogłaby osiągnąć poziom ponad 102 proc., zaś aktywa mogłyby wzrosnąć o ponad 460 mld zł w stosunku do obecnego poziomu (+15 proc.).

Przez 20 lat Polski w UE fundusze własne sektora bankowego wzrosły z 42,72 mld zł w 2004 do 257,3 mld zł na koniec kwietnia 2024 r. W 2004 r. stanowiły one ok 4,8 proc. PKB i systematycznie wzrastały – aż do 2017 r. do poziomu 10,25 proc. Wyhamowanie tempa rozwoju sektora bankowego sprawiło, że na koniec I kwartału 2024 r. ich wartość w relacji do PKB uległa zmniejszeniu do poziomu 7,4 proc. PKB.

Portfel kredytów sektora niefinansowego wzrósł z poziomu 226,1 mld zł w 2004 r. do 1 116,7 mld zł (kwiecień 2024 r.).

W relacji do PKB portfel kredytów wzrósł z poziomu 25,6 proc. w 2004 do 49,7 proc. w 2016 r. W kolejnych latach nastąpiło jednak silne obniżenie realnej wartości kredytów dla sektora niefinansowego do poziomu 32,09 proc. na koniec I kwartału 2024 r. Oznacza to, że realna wartość kredytów dla sektora niefinansowego jest niższa niż w 2006 r., w którym wyniosła 34,04 proc.

Gdyby możliwe było zachowanie tempa wzrostu portfela kredytowego na poziomie z lat 2004–2016, dzisiejsza wartość portfela kredytowego zbliżałaby się do poziomu 1,87 bln zł (54 proc. w relacji do PKB). Oznacza to, że wprowadzenie podatku bankowego hamującego wzrost podaży kredytów przyczyniło się do zmniejszenia portfeli kredytowych w sektorze bankowym o 756,71 mld zł.

Przez minione dwie dekady w sektorze bankowym nastąpiła **istotna poprawa jakości portfela kredytowego**. O ile w 2004 r. udział kredytów zagrożonych

**W LATACH 2004–2024
POLSKI SEKTOR BANKOWY
ZWIĘKSZYŁ SWOJĄ SUMĘ
BILANSOWĄ O PONAD
470 PROC.**

w portfelu kredytowym wynosił 14,9 proc., o tyle wg stanu na koniec I kwartału 2024 r. odsetek NPLi wynosi 5,29 proc.

W latach 2004–2024 polski **sektor bankowy zanotował istny skok technologiczny** stając się jednym z najnowocześniejszych sektorów bankowych na świecie. Dynamiczny rozwój rynku usług bankowych, ich popularyzacja i zwiększenie dostępu dla społeczeństwa skutecznie ograniczyły tzw. wykluczenie finansowe. Rozwój płatności bezgotówkowych i infrastruktury bankowej dokonywany z dużą dbałością o kwestie cyberbezpieczeństwa pozwolił na istotne zwiększenie finansowania gospodarki przez banki.

Liczba klientów z dostępem do bankowości internetowej wzrosła z poziomu 5 mln w 2004 do blisko 43 mln w 2023 r. Z kolei liczba aktywnych klientów indywidualnych w okresie 2004–2023 zwiększyła się z poziomu 2,2 mln do 22,6 mln osób. W tym czasie liczba aktywnych użytkowników bankowości wzrosła 10,3-krotnie ze średnioroczną dynamiką wzrostu na poziomie ponad 13 proc. r/r. Oznacza to, że w trakcie 20 lat rozwoju sektora bankowego w Polsce istotnie wzrosło ubankowienie Polaków, zmniejszyło się wykluczenie finansowe.

Przedstawione poniżej dane dodatkowo wskazują na znaczący wzrost zaufania klientów do sektora bankowego.

45,2 MLN SZTUK

Liczba kart płatniczych wzrosła z 15,5 mln sztuk na koniec I kwartału 2004 r. do 45,2 mln sztuk na koniec IV kw. 2023 r.

9 962,3 MLN

Liczba transakcji kartami płatniczymi wzrosła z poziomu 645,3 mln sztuk w 2004 r. do 9 962,3 mln sztuk w 2023 r.

95,0 PROC.

Transakcje bezgotówkowe stanowiły 95,0 proc. liczby wszystkich transakcji kartami płatniczymi. Pozostałe 5,0 proc. to transakcje gotówkowe, czyli wypłaty z bankomatów, wypłaty w kasach banków lub wypłaty sklepowe (cash back).

181,7 MLD ZŁ

W analizowanym okresie **wartość transakcji bezgotówkowych** wzrosła o 1,0 proc. do 181,7 mld zł (dane za IV kw., NBP).

Na koniec 2004 r. w Polsce było 8 054 bankomatów. Ich liczba wzrosła do 23 443 w 2017 r. i w kolejnych latach uległa zmniejszeniu do 22 085 sztuk na koniec 2023 r. Wartość transakcji bankomatowych wzrosła z 139,5 mld zł w 2004 r. do 660,7 mld zł w 2023 r.

Dynamiczny rozwój sektora, który nastąpił w latach 2004–2012, możliwy był dzięki utrzymaniu wysokiej rentowności. Rentowność aktywów w 2004 r. osiągnęła poziom 1,34 proc. i wzrosła do 1,69 proc. na koniec 2006 r. Od 2013 r. odnotowywano systematyczny spadek rentowności aktywów sektora bankowego, która od 2014 r. utrzymuje się na poziomie poniżej 1 proc. (0,93 proc. na koniec 2023 r.). Silnemu zmniejszeniu uległa również rentowność kapitałów własnych, która w latach 2004–2008 kształtowała się na poziomie 17–22,5 proc., zaś od 2014 r. utrzymywała się na poziomie poniżej 10 proc. – chronicznie poniżej kosztu kapitału. Dopiero w 2023 r. wyniki finansowe wypracowane w warunkach wysokich stóp procentowych pozwoliły na zwiększenie ROE do poziomu blisko 11 proc. (nadal poniżej kosztu kapitału). Dalszy rozwój sektora bankowego wymaga umożliwienia mu dalszego rozwoju i wzrostu, do czego niezbędne są wyniki finansowe.

JEDYNIENIE DYNAMICZNY ROZWÓJ SEKTORA BANKOWEGO ZAPEWNI MU ZACHOWANIE ZDOLNOŚCI DO FINANSOWANIA ROZWIJAJĄCEJ SIĘ POLSKIEJ GOSPODARKI

w Polsce w tempie przekraczającym PKB naszego kraju. Jedynie dynamiczny rozwój sektora bankowego zapewni mu zachowanie zdolności do finansowania rozwijającej się polskiej gospodarki.

Z danych porównawczych za I kwartał 2024 r. opracowanych przez Zespół Badań i Analiz ZBP wynika, że aktywa polskiego sektora bankowego do PKB wynoszą 88,71 proc. Za nami jest tylko Słowenia (83,35 proc.) i Litwa (64,32 proc.). Najwyżej w rankingu jest Francja z 333,60 proc. relacją aktywów do PKB.

O małych rozmiarach polskiego sektora bankowego świadczy również relacja kapitału własnego do PKB, która plasuje nas na przedostatnim miejscu wśród analizowanych sektorów bankowych. Również relacja kredytów do depozytów w polskim sektorze bankowym pozostaje jedną z najniższych spośród analizowanych sektorów bankowych. Niższy wskaźnik ma jedynie grecki i litewski sektor bankowy. Banki działające w Polsce mają też jeden z najniższych poziomów relacji kredytów dla sektora niefinansowego do PKB oraz niski poziom kredytowania przedsiębiorstw w relacji do Produktu Krajowego Brutto.

Nadal jednak na tle europejskich sektorów bankowych (w relacji do PKB) polski sektor bankowy jest jednym z mniejszych. Z perspektywy licznych potrzeb i wyzwań, stojących przed polską gospodarką, konieczne jest wzmocnienie rozwoju polskiego sektora bankowego. Konieczne jest zapewnienie wzrostu banków działających

Jednocześnie polski sektor bankowy na najwyższy poziom kredytów zagrożonych (NLP) wśród europejskich sektorów bankowych. Poziom NPL w odniesieniu do kredytów gospodarstw domowych wyższy jest tylko w Grecji. Podobnie w odniesieniu do kredytów dla przedsiębiorstw notowany jest wysoki poziom zagrożenia. Wyższy jest tylko w Luksemburgu. Najlepiej spłacają kredyty przedsiębiorstwa litewskie i estońskie.

Szczegółowej analizie poddana została sytuacja polskiego sektora bankowego w porównaniu z bankami krajów strefy euro.

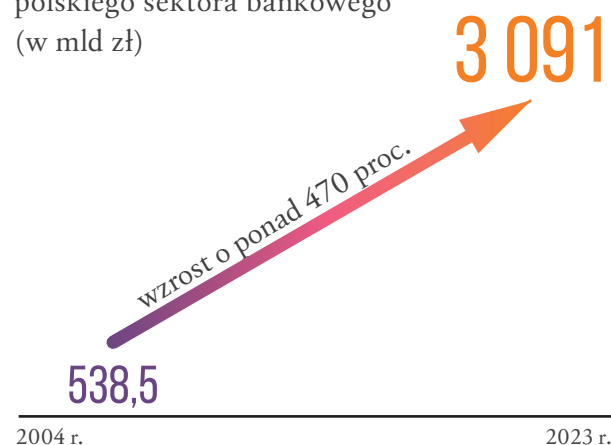
Polski sektor bankowy ma jedną z wyższych marż wyniku odsetkowego, a przychody są słabo zdywersyfikowane. Wyniki finansowe banków działających w Polsce są w dużym stopniu determinowane wynikami odsetkowymi. Polski sektor bankowy ma jeden z najwyższych poziomów całkowitego przychodu operacyjnego oraz zdecydowanie najwyższą stopę całkowitych kosztów. Dlatego też rentowność aktywów polskiego sektora bankowego osiąga poziom zdecydowanie niższy niż w innych państwach naszego regionu. Pomimo wysokich nominalnych zysków polskiego sektora bankowego, jego rentowność jest co najwyżej przeciętna na tle innych europejskich sektorów bankowych.

Ważnym elementem opracowania jest symulacja/prognoza wyniku finansowego banków w 2024 r. i 2025 r. z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych opracowana w ramach Programu Analityczno-Badawczego (PAB-WIB) przy Związku Banków Polskich (szerzej na ten temat na str. 59). Na rok 2024 przewidywane są dwa scenariusze różniące się nieco prognozowaną dynamiką PKB, a w konsekwencji także i nieco wyższą dynamiką należności kredytowych (stopa referencyjna na poziomie 5,75 proc. do końca bieżącego roku). Natomiast na rok 2025 przyjęto trzy warianty, wyraźniej różniące się założeniami odnośnie parametrów makroekonomicznych.

KLUCZOWE DANE

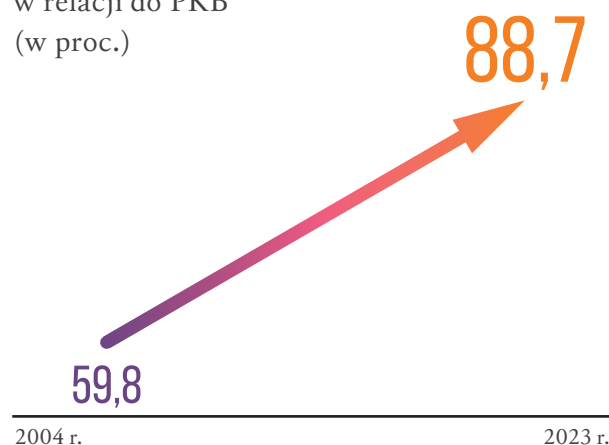
SUMA BILANSOWA

polskiego sektora bankowego
(w mld zł)

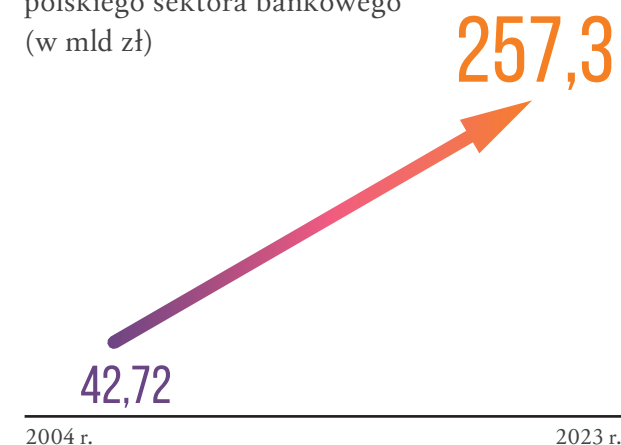
AKTYWA

polskiego sektora bankowego
w relacji do PKB
(w proc.)

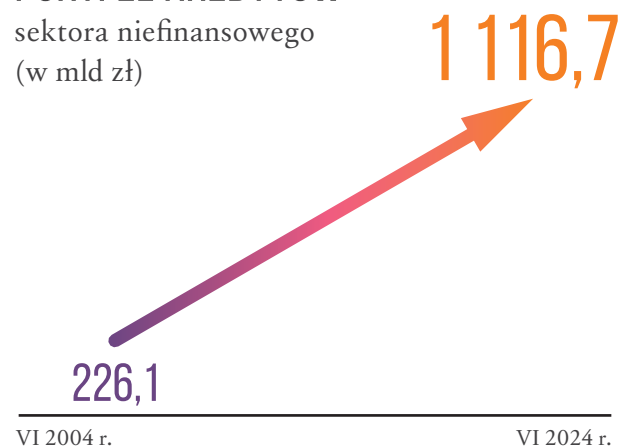
FUNDUSZE WŁASNE

polskiego sektora bankowego
(w mld zł)

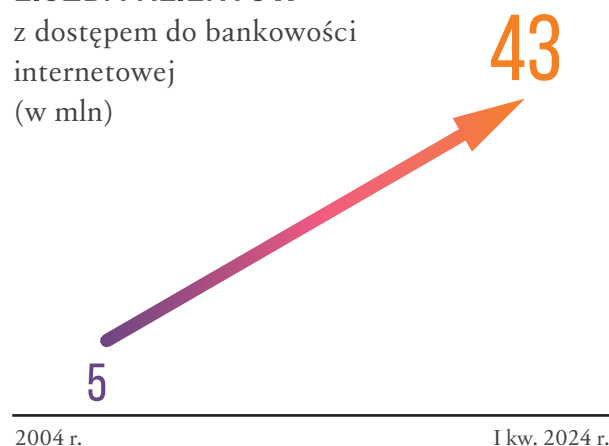
PORTFEL KREDYTÓW

sektora niefinansowego
(w mld zł)

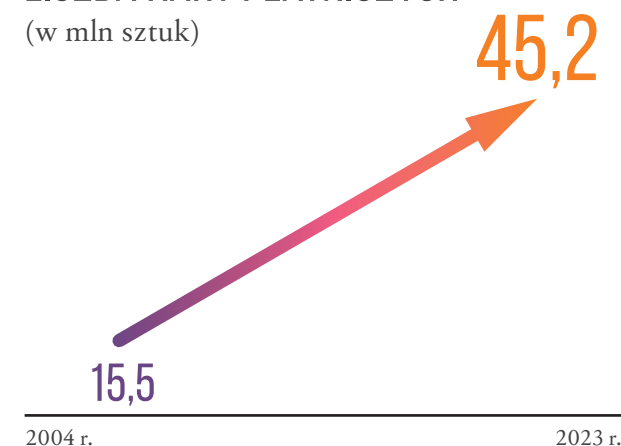
LICZBA KLIENTÓW

z dostępem do bankowości
internetowej
(w mln)

LICZBA KART PŁATNICZYCH

(w mln sztuk)

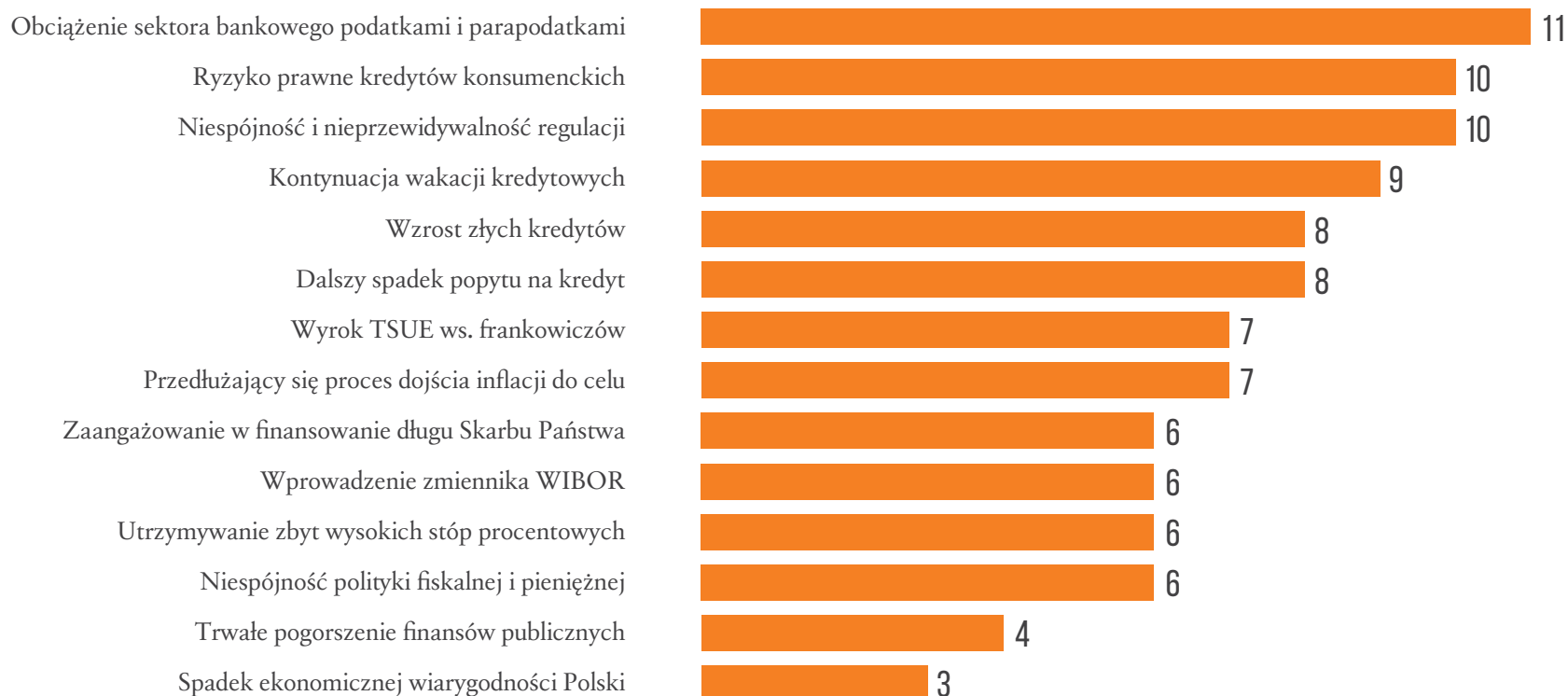
Bankowcy zapytani o największe aktualne zagrożenie dla sektora bankowego wskazali: obciążenie podatkami i paropodatkami, ryzyko prawne kredytów konsumenckich, niespójność i nieprzewidywalność regulacji oraz kontynuację wakacji kredytowych.

W ubiegłorocznej edycji dla ankietowanych przez ZBP bankowców największym zagrożeniem był wyrok TSUE ws. frankowiczów (38 proc.) i wzrost złych kredytów (19 proc.)

JAKIE PANA/PANI ZDANIEM JEST AKTUALNIE NAJWIĘKSZE ZAGROŻENIE DLA SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE?

(w proc.)

źródło: Badanie realizowane przez Minds&Roses na zlecenie Związku Banków Polskich. Lipiec 2024 r.

W kontekście skoku technologiczne polskiego sektora bankowego, który miał miejsce na przestrzeni dwóch dekad zapytaliśmy bankowców, jak klienci oceniają swoją wiedzę dotyczącą cyberbezpieczeństwa.

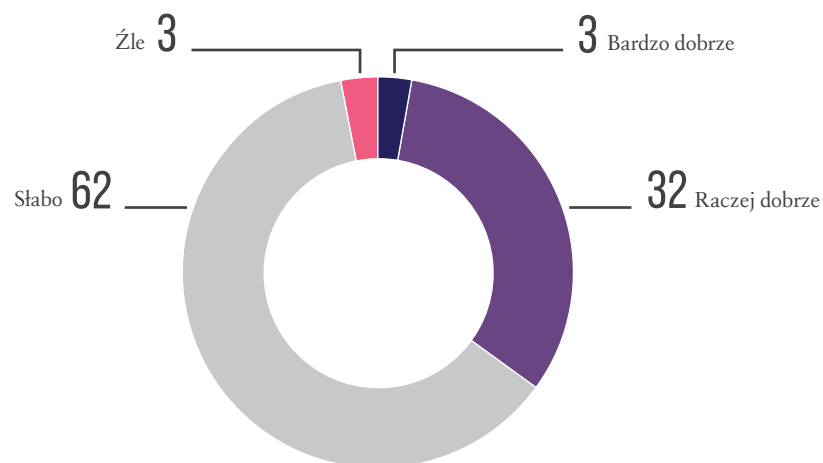
Zdaniem jednej trzeciej badanych (35 proc.) klienci banków dobrze oceniają swoją wiedzę dotyczącą cyberbezpieczeństwa, 62 proc. twierdzi, że klienci słabo oceniają swoją wiedzę w tym zakresie, a 3 proc., że bardzo słabo.

Najważniejsze zagrożenia dotyczące cyberbezpieczeństwa, z którymi klienci najczęściej zgłaszają się do banków to: oszustwa na internetowych platformach sprzedażowych, podszywanie się pod bank (spoofing/vishing, smishing, phishing), ujawnianie kodów uwierzytelniających/autoryzacyjnych oraz ataki na klientów z użyciem złośliwego oprogramowania.

JAK PANA/PANI ZDANIEM KLIENCI BANKÓW OCENIAJĄ SWOJĄ WIEDZĘ DOTYCZĄCĄ CYBERBEZPIECZEŃSTWA?

(w proc.)

źródło: Badanie realizowane przez Minds&Roses na zlecenie Związku Banków Polskich. Lipiec 2024 r.

KTÓRE Z ZAGROŻEŃ DOTYCZĄCYCH CYBERBEZPIECZEŃSTWA KLIENCI BANKÓW ZGŁASZAJĄ NAJCZĘŚCIEJ?

(w proc.)

źródło: Badanie realizowane przez Minds&Roses na zlecenie Związku Banków Polskich. Lipiec 2024 r.

Z danych S&P Global Market Intelligence wynika, że na koniec 2023 r. opublikowanego w kwietniu 2024 r. brytyjski bank HSBC Holdings PLC utrzymał pozycję największego banku w Europie. Jego aktywa wynosiły 2,641 bln euro. Na liście 50 największych europejskich banków pod względem aktywów znajduje się sześć banków francuskich i sześć brytyjskich. Niemcy i Włochy mają na tej liście po pięć banków, a Hiszpania cztery. Największą łączną wartość aktywów, wynoszącą 10,049 bln euro, posiadały banki francuskie. Do listy – zajmując 50. miejsce – dołączył PKO Bank Polski z aktywami na koniec 2023 roku w wysokości 115,41 mld euro.

50 NAJWIĘKSZYCH BANKÓW W EUROPIE (DANE Z KWIETNIA 2024 R.)

źródło: Europe's 50 largest banks by assets, 2024, S&P Global Market Intelligence

Aktualna pozycja	Poprzednia pozycja	Zmiana	Nazwa Banku
1	1	b.z.	HSBC Holdings PLC
2	2	b.z.	BNP Paribas SA
3	3	b.z.	Crédit Agricole Group3
4	4	b.z.	Banco Santander SA
5	5	b.z.	Barclays PLC
6	8	▲	Société Générale SA
7	6	▼	UBS Group AG
8	7	▼	Groupe BPCE
9	9	b.z.	Deutsche Bank AG
10	10	b.z.	Crédit Mutuel Group
11	11	b.z.	Lloyds Banking Group PLC
12	13	▲	ING Groep NV
13	12	▼	Intesa Sanpaolo S.p.A.
14	15	▲	NatWest Group PLC
15	14	▼	UniCredit SpA
16	18	▲	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA
17	16	▼	Standard Chartered PLC
18	17	▼	La Banque Postale SA
19	20	▲	DZ Bank AG
20	19	▼	Rabobank

Aktualna pozycja	Poprzednia pozycja	Zmiana	Nazwa Banku
21	22	▲	CaixaBank SA
22	21	▼	Nordea Bank Abp
23	23	b.z.	Sberbank of Russia
24	25	▲	Commerzbank AG
25	24	▼	Danske Bank A/S
26	30	▲	Nationwide Building Society
27	26	▼	ABN Amro Bank NV
28	27	▼	KBC Group NV
29	29	b.z.	Erste Group Bank AG
30	28	▼	Landesbank Baden-Württemberg
31	31	b.z.	Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ)
32	35	▲	Raiffeisen Gruppe
33	33	b.z.	Svenska Handelsbanken AB (publ)
34	34	b.z.	DNB Bank ASA
35	32	▼	VTB Bank (PJSC)
36	36	b.z.	Bayerische Landesbank11
37	37	b.z.	Swedbank AB (publ)
38	38	b.z.	Banco de Sabadell SA
39	39	b.z.	Nykredit A/S
40	41	▲	Zürcher Kantonalbank
41	42	▲	Banco BPM S.p.A.
42	40	▼	Raiffeisen Bank International AG
43	43	b.z.	Belfius Bank SA/NV
44	44	b.z.	OP Financial Group
45	45	b.z.	Bank of Ireland Group PLC
46	46	b.z.	BPER Banca SpA
47	47	b.z.	AIB Group PLC
48	48	b.z.	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasi AS
49	49	b.z.	Banca Monte dei Paschi di Siena SpA
50	*	▲	PKO Bank Polski

b.z. – bez zmian

*bank nie był częścią 50 największych banków w poprzednim rankingu

AKTYWA BANKÓW EUROPEJSKICH

Polski sektor bankowy jest nadal jednym z najmniejszych w Europie biorąc pod uwagę relację aktywów do PKB, a jednocześnie to sektor bankowy, a nie rynek kapitałowy i fundusze, jest głównym dostarczycielem finansowania polskiej gospodarki. Z obliczeń Zespołu Badań i Analiz ZBP wynika, że aktywa banków działających w Polsce w relacji do PKB wynoszą 88,71 proc. Za nami jest Słowenia i Litwa. O małych rozmiarach polskiego sektora bankowego świadczy relacja kapitału własnego do PKB, która plasuje nas na przedostatnim miejscu wśród analizowanych krajów UE.

Warto zwrócić uwagę na dane opublikowane przez Narodowy Bank Polski w „Raportie o stabilności systemu finansowego” z czerwca 2024 r. Wynika z niego, że dzięki odnotowanym w ostatnim okresie wysokim zyskom banków oraz emisjom instrumentów dłużnych kwalifikowanych do MREL nadwyżki kapitałowe w sektorze bankowym są wysokie, tworząc znaczną przestrzeń do rozwoju akcji kredytowej i absorpcji potencjalnych strat.

NA KONIEC CZERWCA 2024 R. DZIAŁALNOŚĆ PROWADZIŁO:

29

banków
komercyjnych

491

banków
spółdzielczych

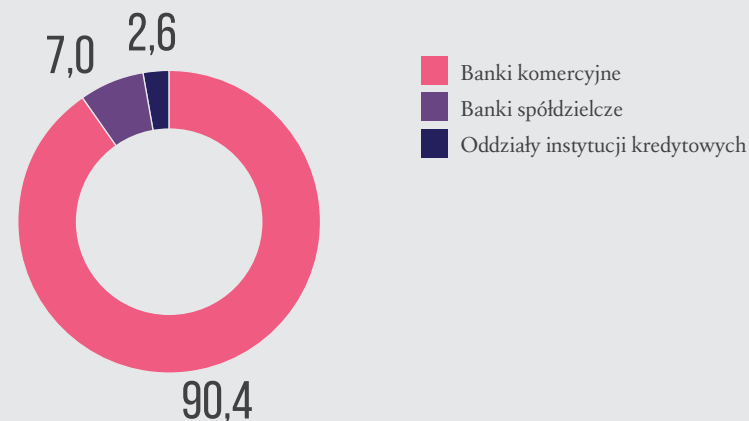

33

oddziały instytucji
kredytowych
i banków zagranicznych

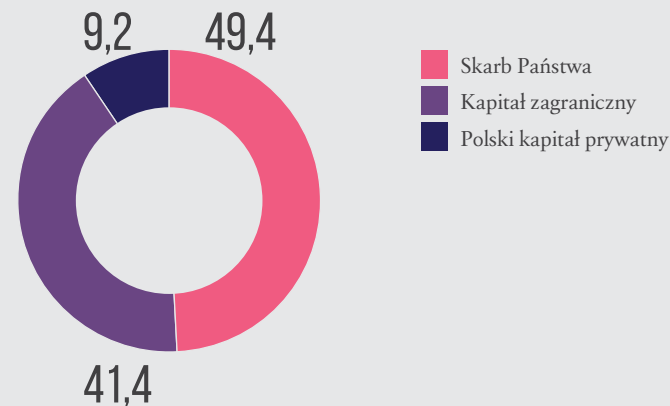
STRUKTURA PODMIOTOWA (UDZIAŁ W AKTYWACH) CZERWIEC 2024 (w proc.)

źródło: KNF, sierpień 2024 r.

POCHODZENIE KAPITAŁU (UDZIAŁ W AKTYWACH) CZERWIEC 2024 (w proc.)

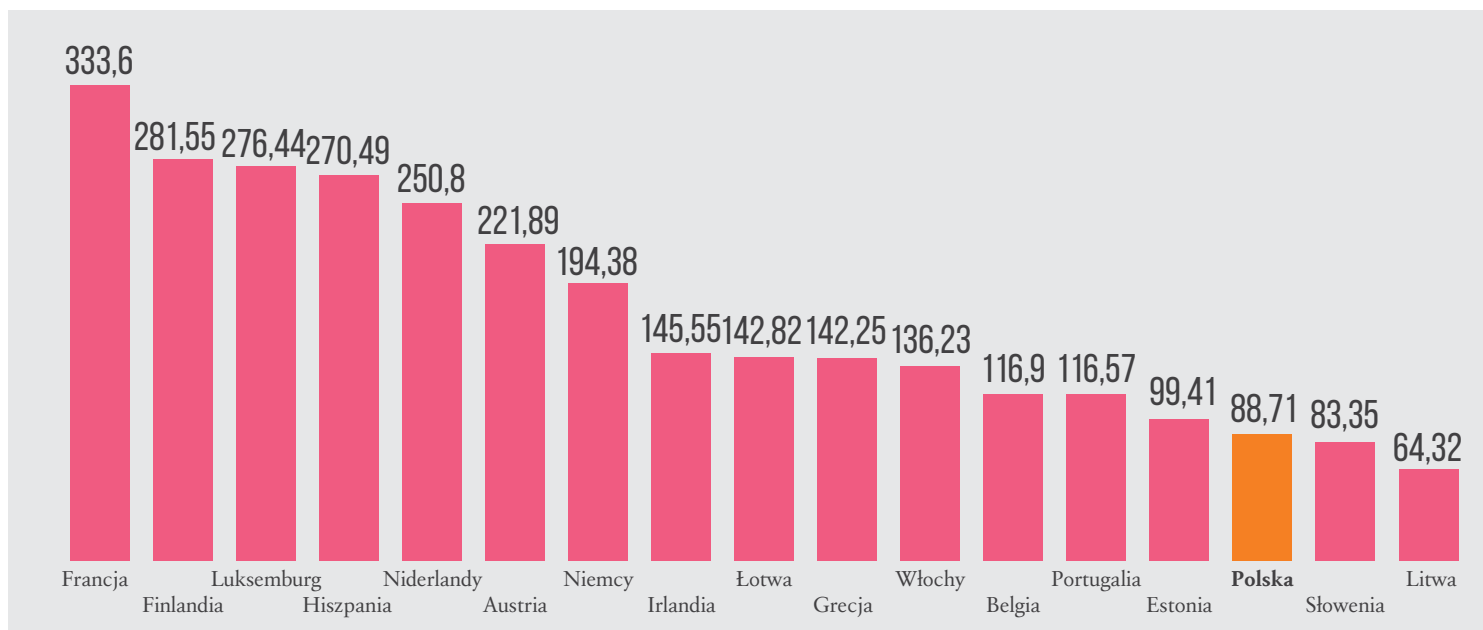
źródło: KNF, sierpień 2024 r.

Polski sektor bankowy jest jednym z najmniejszych w Europie.

AKTYWA/PKB (w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

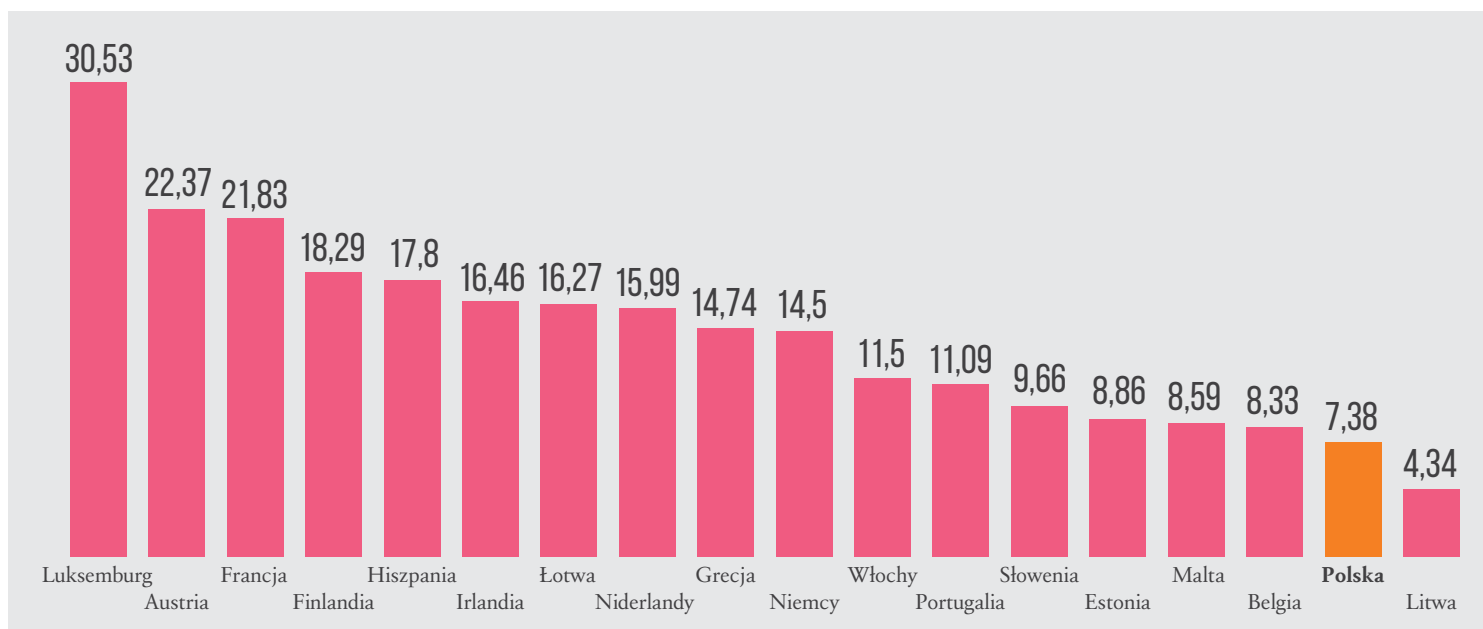

O małych rozmiarach polskiego sektora bankowego świadczy również relacja kapitału własnego do PKB, która plasuje nas na przedostatnim miejscu wśród analizowanych sektorów bankowych.

KAPITAŁ WŁASNY/PKB

(w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

KREDYTY I DEPOZYTY

Stosunek kredytów do depozytów jest wskaźnikiem dla sektora bankowego, który pomaga w ocenie stabilności źródeł finansowania banków. Relacja pokazuje, jaka część portfela kredytów ma pokrycie w depozytach, które mogą być uznane za stabilne źródło pozyskiwania kapitału. Optymalny poziom wskaźnika w zależności od gospodarki nie powinien przekraczać 100 proc., gdyż powyżej tej wartości konieczne jest poszukiwanie zewnętrznego finansowania. Z kolei niska relacja kredytów do depozytów może wskazywać na problem nadpłynności banków. Z raportu o stabilności finansowej z czerwca 2024 r. opublikowanego przez NBP wynika, że zaangażowanie banków w obligacje skarbowe i gwarantowane przez Skarb Państwa pozostaje wysokie, ale wrażliwość banków na ryzyko związane z tą ekspozycją jest umiarkowana. Potwierdza to najnowszy raport Komisji Nadzoru Finansowego. Wśród analizowanych krajów polski sektor bankowy ma najwyższy udział instrumentów dłużnych w aktywach. Polski sektor ma nadpłynność, a źródła finansowania kredytów (depozyty) są silnie zdywersyfikowane. Oznacza to, że finansowanie akcji kredytowej jest stabilne i nie wymaga doregulowania.

Z danych Komisji Nadzoru Finansowego wynika, że wskaźnik kredytów do depozytów na koniec czerwca 2024 r. wzrósł do poziomu 61,3 proc. (+0,1 p. p. m/m i -3,8 p.p. r/r). Wolumen kredytów brutto w sektorze niefinansowym w czerwcu 2024 r. wzrósł o 3,5 mld zł do 1 bln 168,1 mld zł (tj. o +0,3 proc. m/m), zaś w ujęciu rocznym odnotował wzrost o 1,1 proc. Wartość depozytów sektora niefinansowego w czerwcu 2024 r. wzrosła o 3,7 mld zł do 1 bln 852,7 mld zł (+0,2 proc. m/m i +7,8 proc. r/r). Należności od gospodarstw domowych wzrosły o 2,2 proc. r/r do 748,7 mld zł, zaś od przedsiębiorstw spadły o 0,7 proc. r/r do 424,2 mld zł.

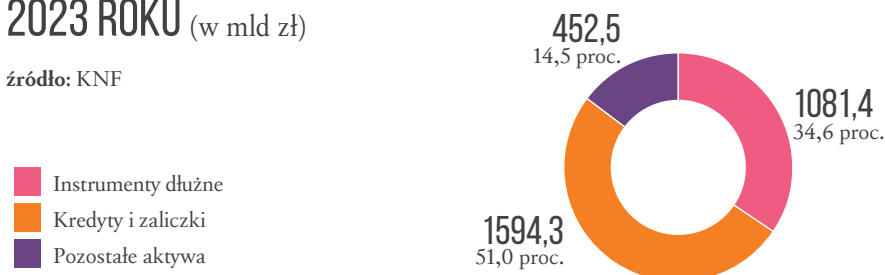
Z analizy wybranych sektorów bankowych UE wynika, że relacja kredytów do depozytów pozostaje jedną z najniższych. Za nami jest tylko sektor grecki i litewski.

W końcu czerwca gospodarstwa domowe dysponowały na rachunkach bankowych środkami w wysokości 1 bln 259,78 mld zł. Były one o 10,82 mld, czyli o 0,87 proc. wyższe niż miesiąc wcześniej i o 122,68 mld zł tj. 10,8 proc. wyższe niż przed rokiem (w maju roczna dynamika tych depozytów wynosiła 10,6 proc.).

W czerwcu, w porównaniu z majem, zwiększyła się liczba gotówki w obiegu o 4,10 mld zł czyli o 1,1 proc. do kwoty 380,57 mld zł. Jednocześnie było to o 26,76 mld zł i 7,8 proc. więcej niż przed rokiem.

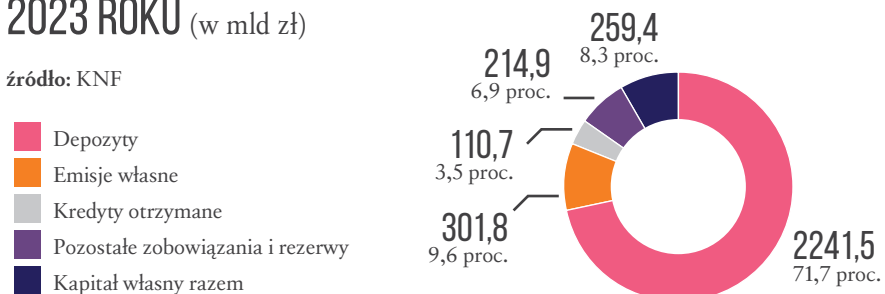
STRUKTURA AKTYWÓW SEKTORA BANKOWEGO W CZERWCU 2023 ROKU (w mld zł)

źródło: KNF

STRUKTURA PASYWÓW SEKTORA BANKOWEGO W CZERWCU 2023 ROKU (w mld zł)

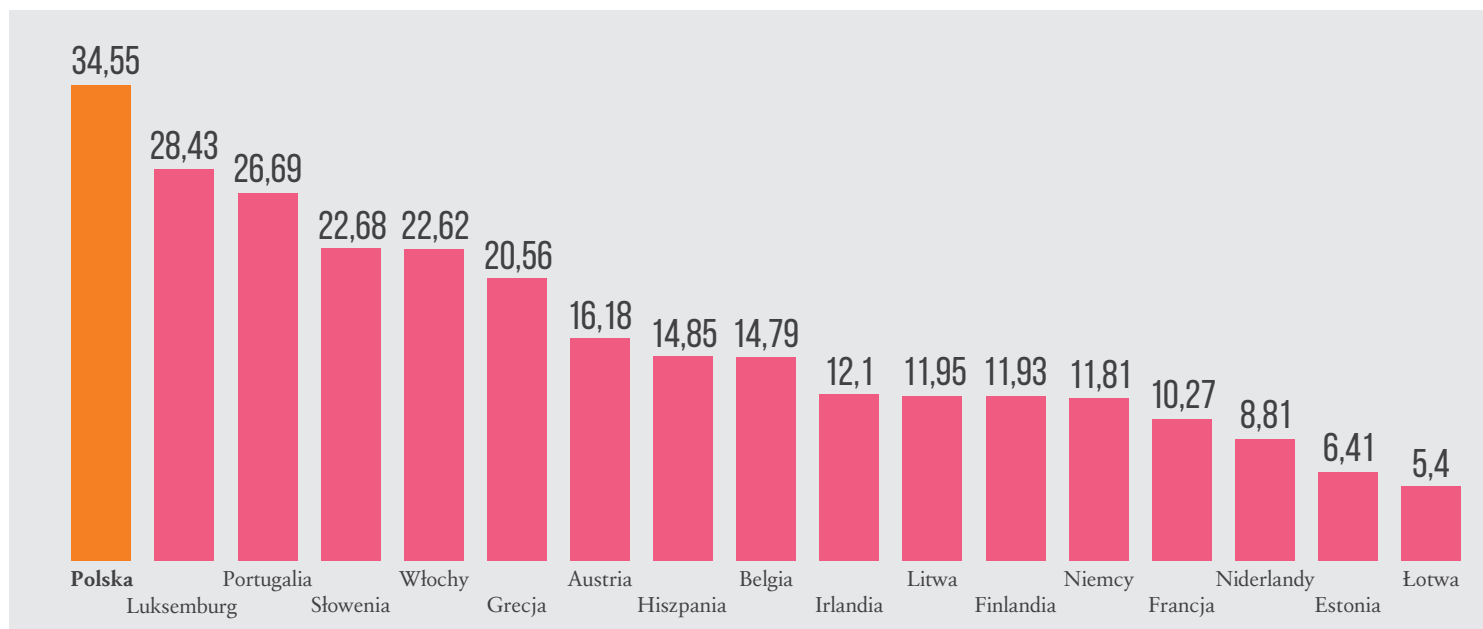
źródło: KNF

Polski sektor bankowy ma najwyższy udział instrumentów dłużnych w aktywach w porównaniu z wybranymi krajami UE.

UDZIAŁ INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH W AKTYWACH BANKÓW (w proc.)

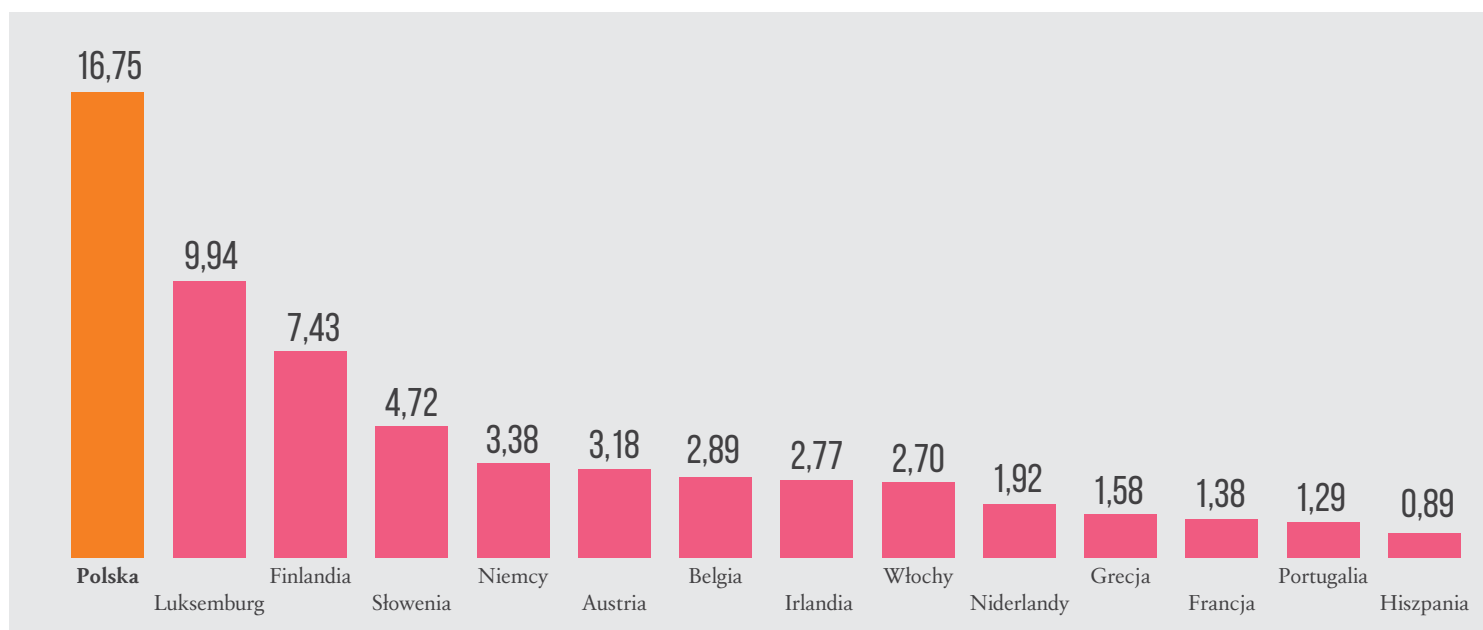
źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

Polski sektor bankowy ma najwyższy udział rządowych instrumentów dłużnych w aktywach.

UDZIAŁ INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH SKARBU PAŃSTWA W AKTYWACH SEKTORA BANKOWEGO (w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

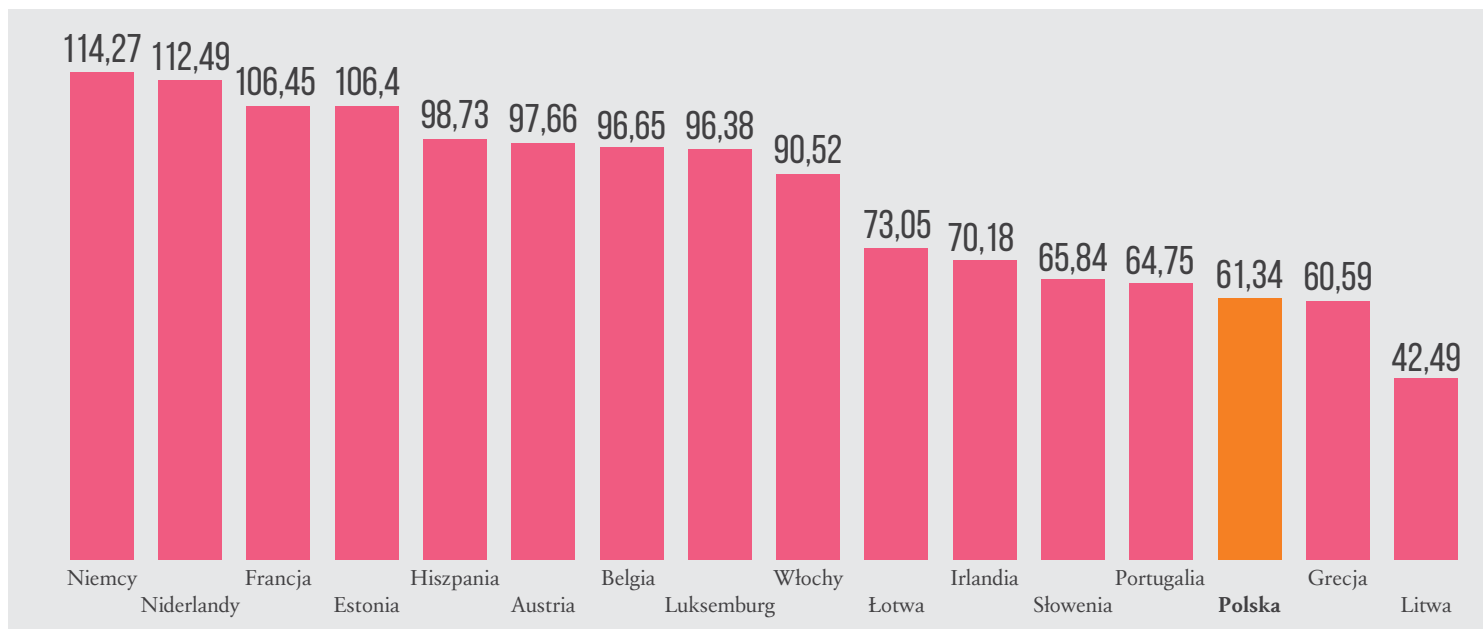

Relacja kredytów do depozytów w polskim sektorze bankowym pozostaje jedną z najniższych spośród analizowanych sektorów bankowych.

KREDYTY SEKTORA NIEFINANSOWEGO DO DEPOZYTÓW SEKTORA NIEFINANSOWEGO

(w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

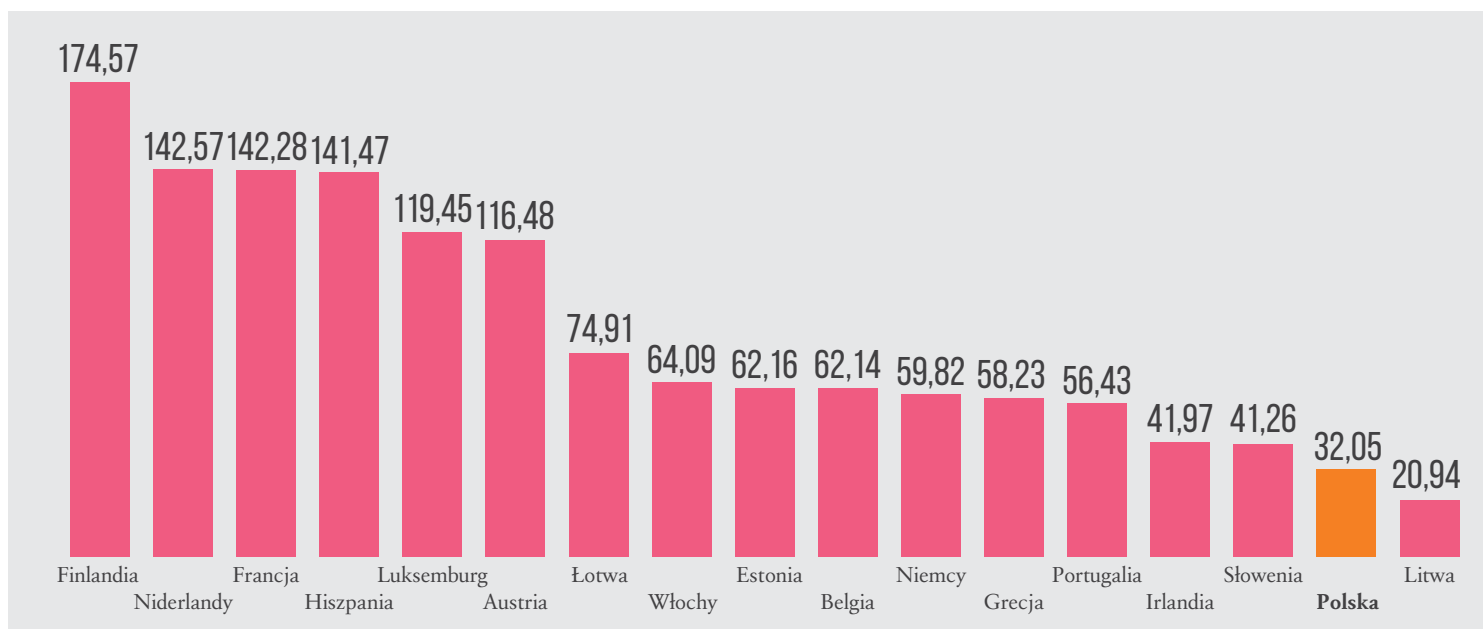

Polski sektor bankowy ma jeden z najniższych poziomów relacji kredytów dla sektora niefinansowego do PKB.

KREDYTY DLA SEKTORA NIEFINANSOWEGO / PKB

(w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

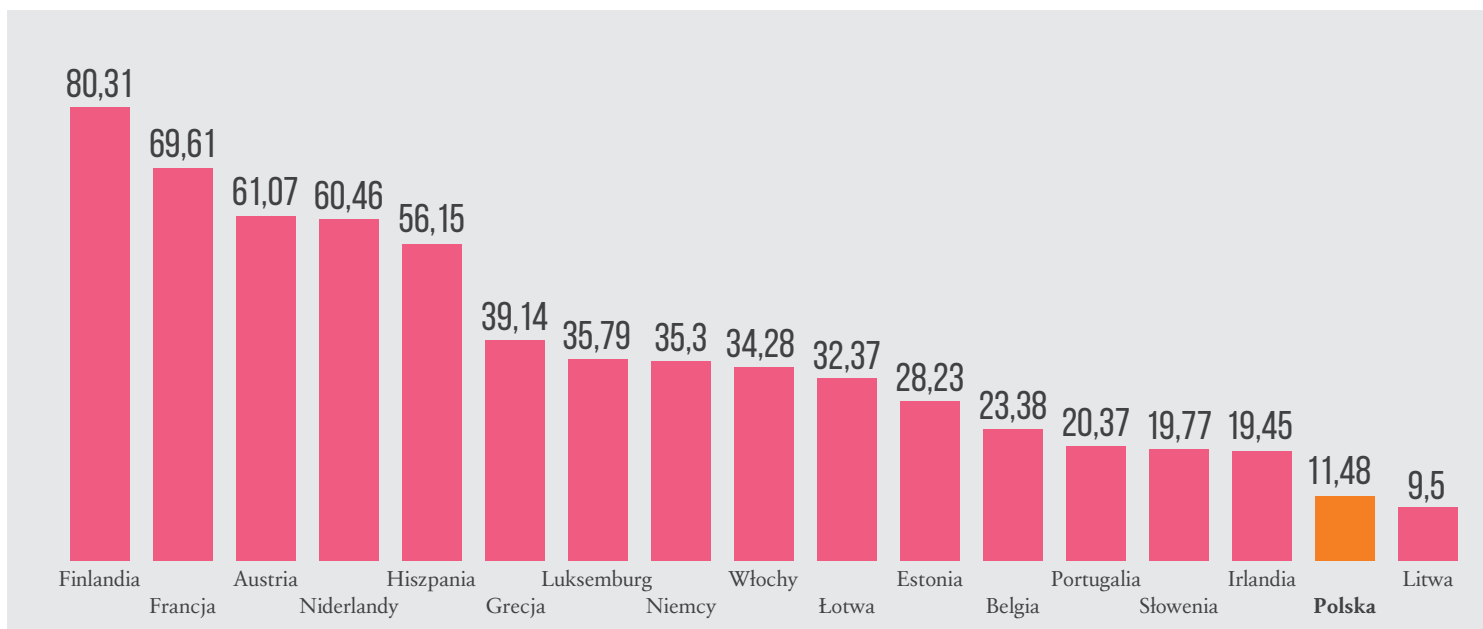

Mamy również bardzo niski poziom kredytowania przedsiębiorstw w relacji do PKB.

KREDYTY DLA PRZEDSIĘBIORSTW / PKB

(w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

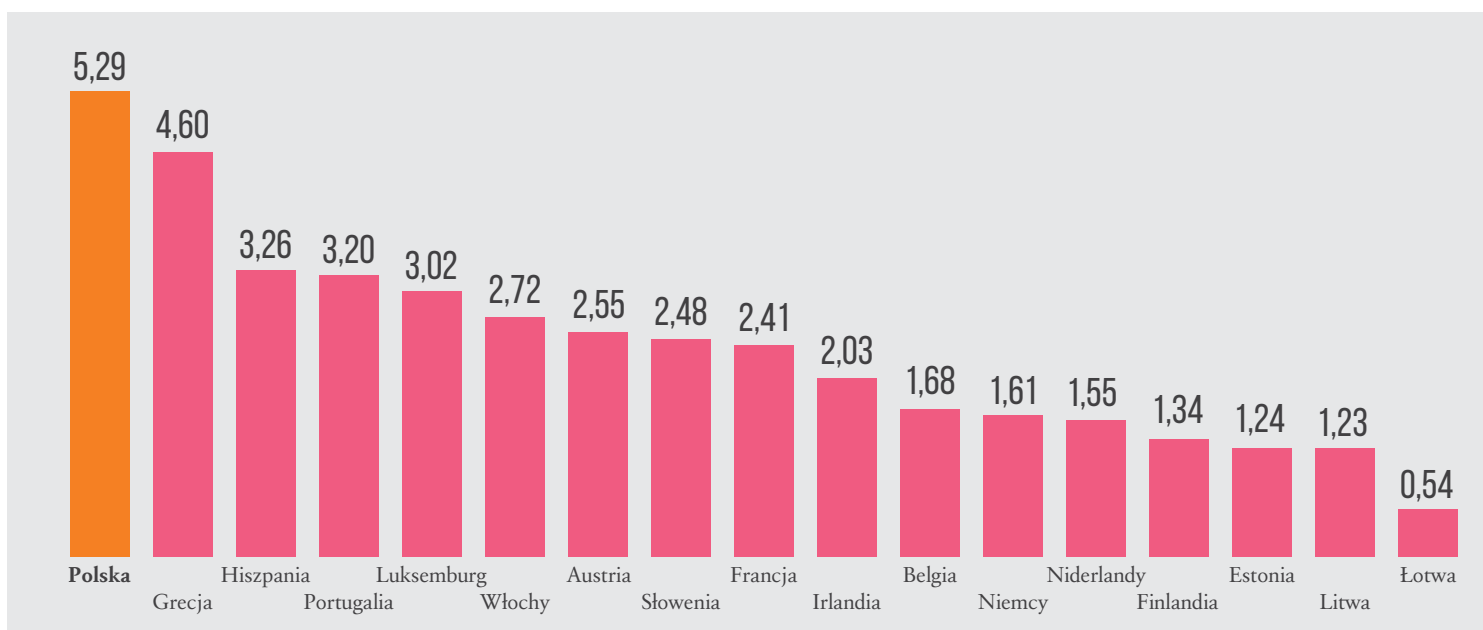

Polski sektor bankowy ma najwyższy poziom kredytów zagrożonych (NPL) spośród europejskich sektorów bankowych.

NPL – OGÓŁEM

(w proc.)

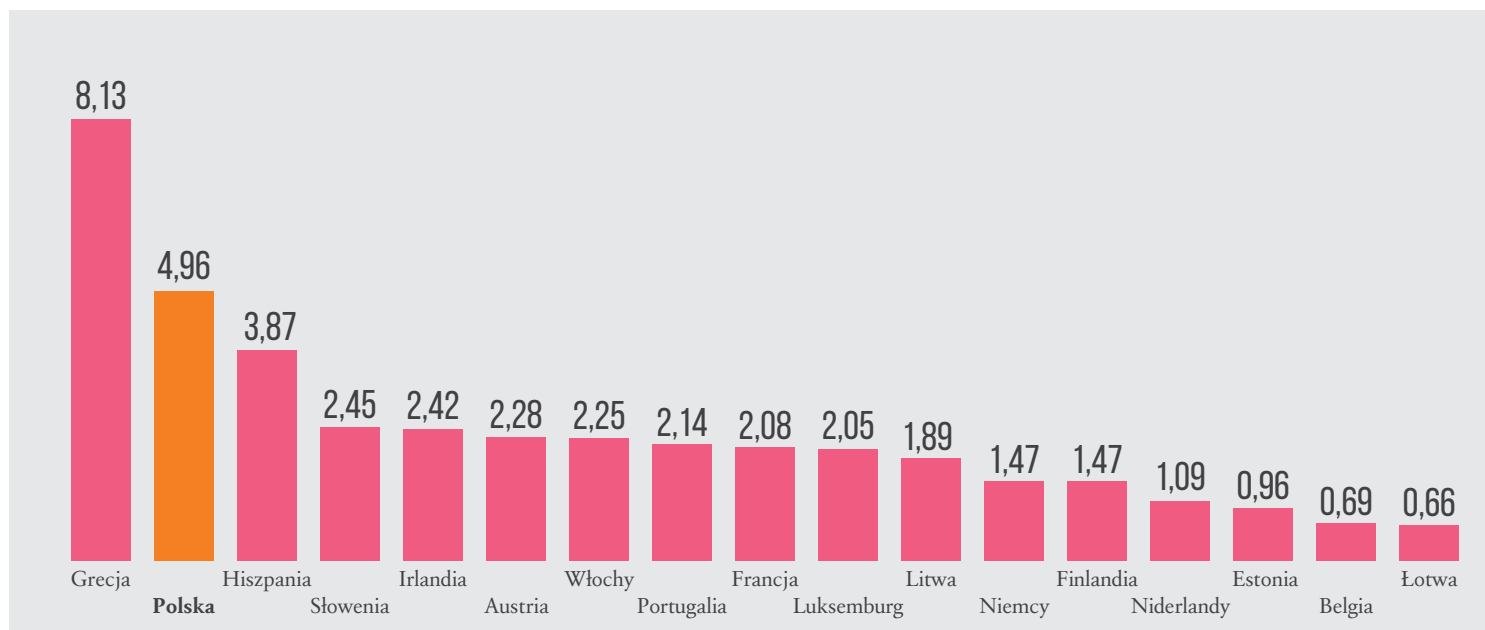
źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP

Mamy również bardzo niski poziom kredytowania przedsiębiorstw w relacji do PKB.

NPL – GOSPODARSTWA DOMOWE (w proc.)

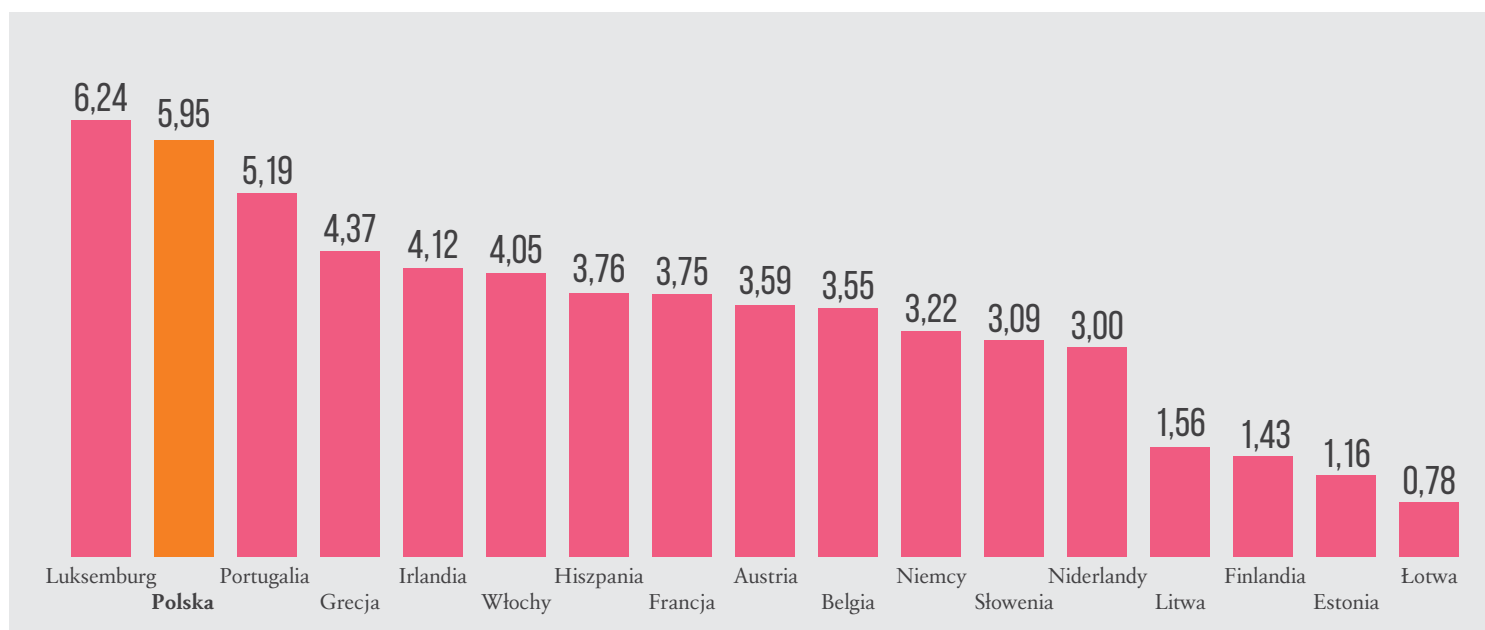
źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

Polski sektor bankowy ma również jeden z najwyższych poziomów NPL również w odniesieniu do kredytów dla przedsiębiorstw. Wyższy poziom jest tylko w Luksemburgu.

NPL – PRZEDSIĘBIORSTWA (w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

ATRAKCYJNOŚĆ DLA INWESTORÓW

Wskaźnik ROE określający poziom rentowności kapitału własnego jest jednym z głównych wyznaczników opłacalności operacyjnej danego podmiotu gospodarczego. Im wyższa wartość ROE, tym zyski w danej branży są wyższe, a tym samym opłacalność inwestycyjna jest większa. W sektorze bankowym, zarówno tym europejskim jak i polskim, w ciągu ostatnich kilku

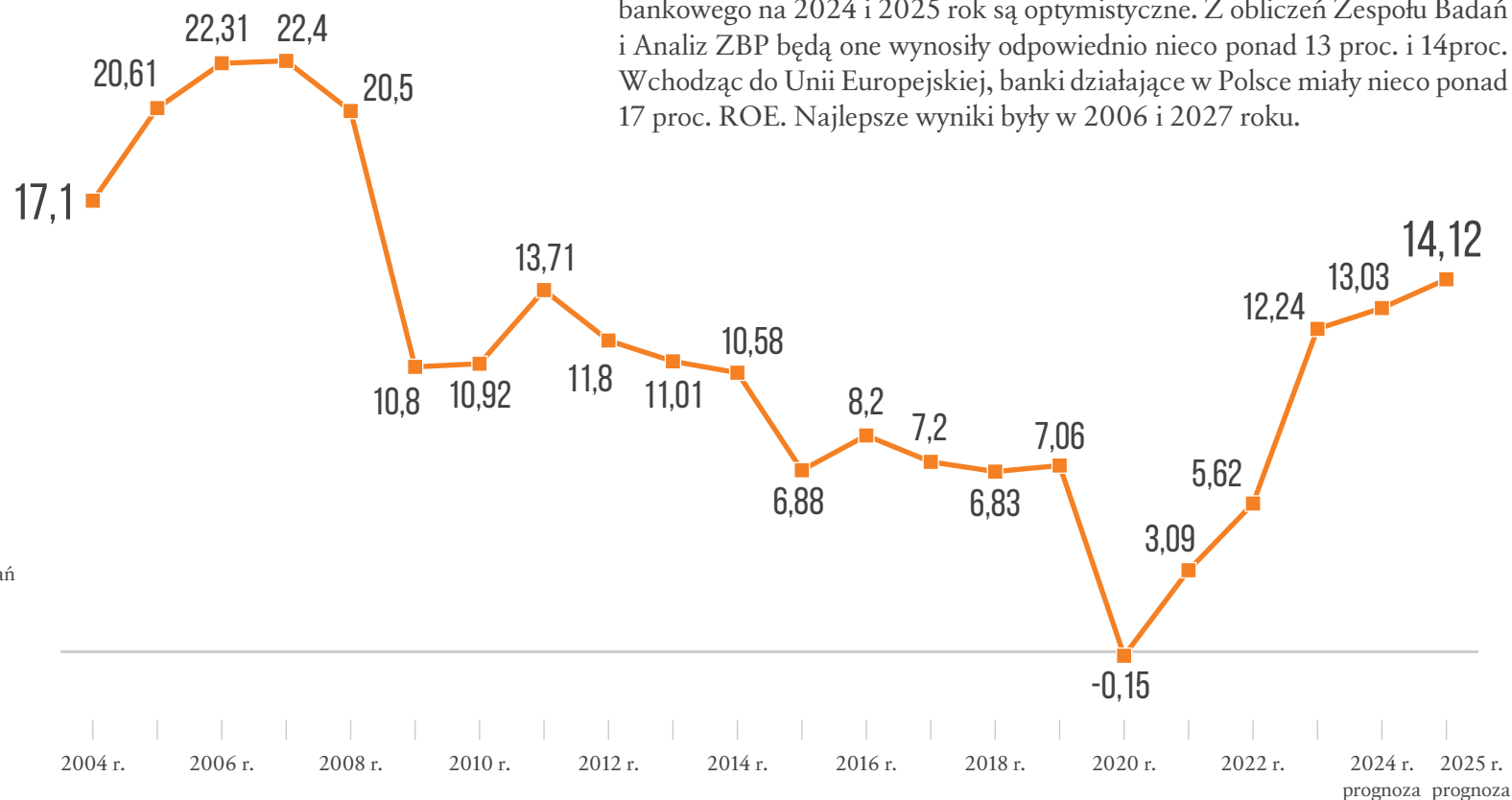
lat na niską wartość wskaźnika ROE mocno wpływały coraz większe obowiązki regulacyjne, a także ogromne obciążenia podatkowe banków.

Rok 2021 przyniósł też pewną poprawę wskaźnika ROE w sektorze bankowym. Tę poprawę można jednak oceniać tylko z perspektywy bardzo słabego 2020 r. Lepszy wynik udało się też uzyskać na skutek obniżenia kapitałów własnych banków pod koniec 2021 r. Prognozy ROE sektora bankowego na 2024 i 2025 rok są optymistyczne. Z obliczeń Zespołu Badań i Analiz ZBP będą one wynosiły odpowiednio nieco ponad 13 proc. i 14proc. Wchodząc do Unii Europejskiej, banki działające w Polsce miały nieco ponad 17 proc. ROE. Najlepsze wyniki były w 2006 i 2027 roku.

WARTOŚĆ WSKAŹNIKA EFEKTYWNOŚCI ROE

(zysk netto/średnie fundusze podstawowe; w proc.)

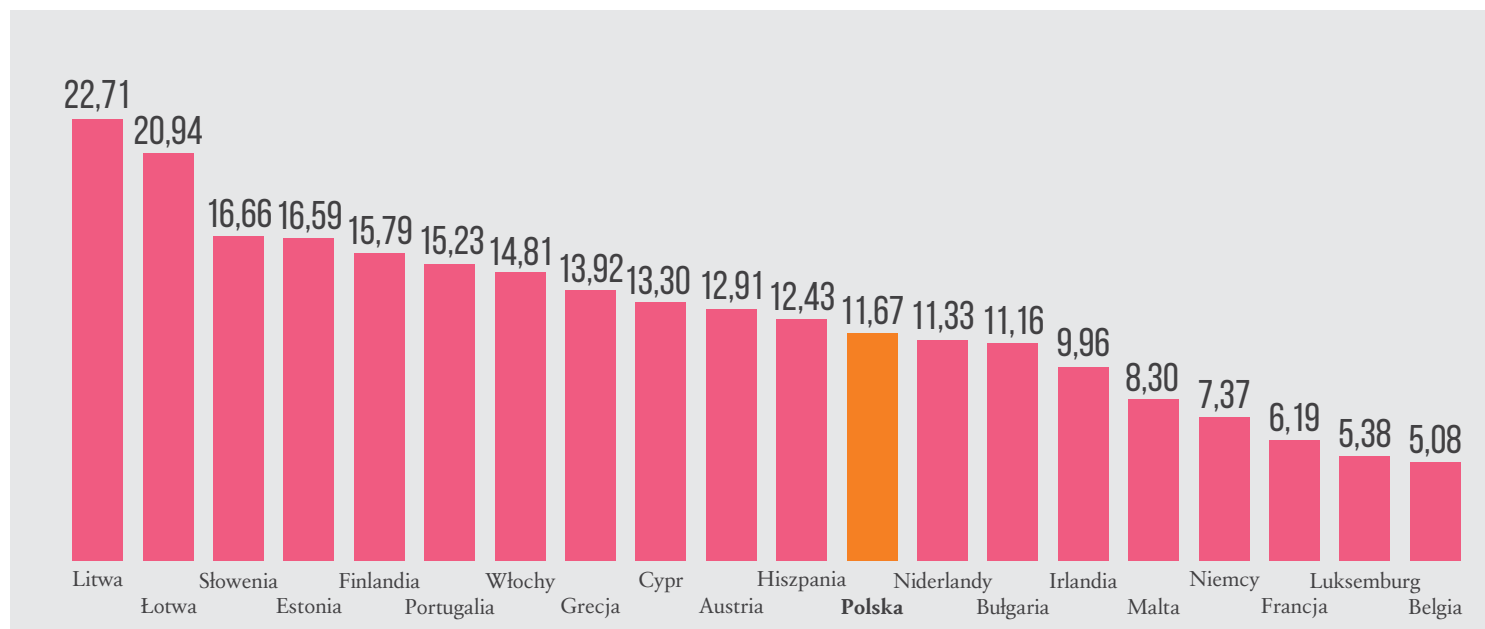
źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, prognoza raport PAB WIB

Pomimo wysokich nominalnych zysków polskiego sektora bankowego, jego rentowność jest co najwyżej średnia na tle innych europejskich sektorów bankowych.

ROE (w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

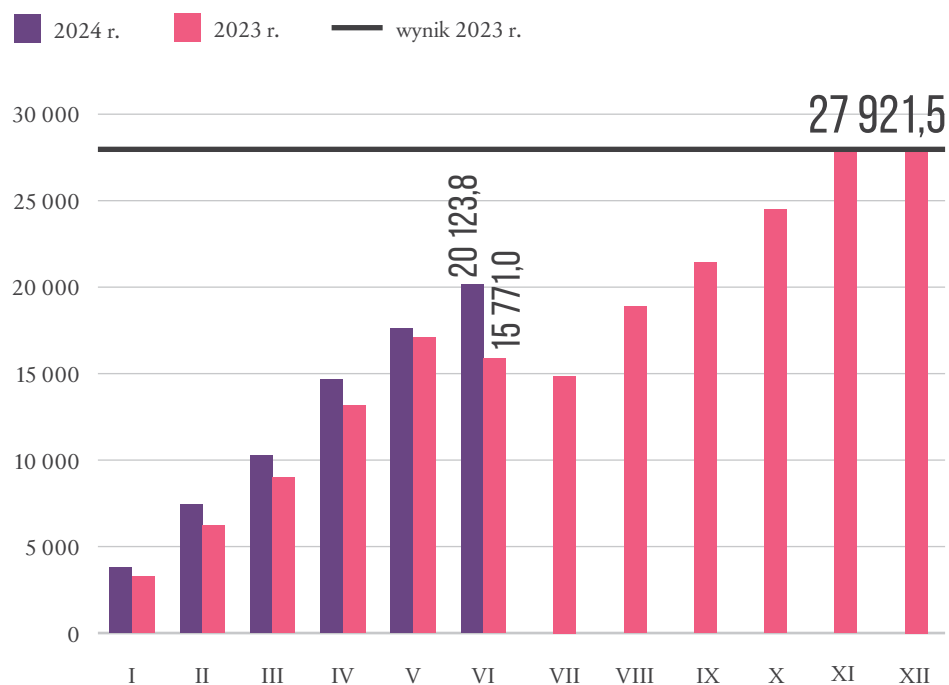
OBCIĄŻENIA REGULACYJNE I PODATKOWE

Jak wynika z danych KNF zysk netto sektora bankowego na koniec czerwca 2024 r. wyniósł 20,1 mld zł i był wyższy o 4,4 mld zł (27,6 proc.) w porównaniu do danych za koniec czerwca 2023 r.

SEKTOR BANKOWY – WYNIK NETTO NA KONIEC OKRESU

(w mln zł)

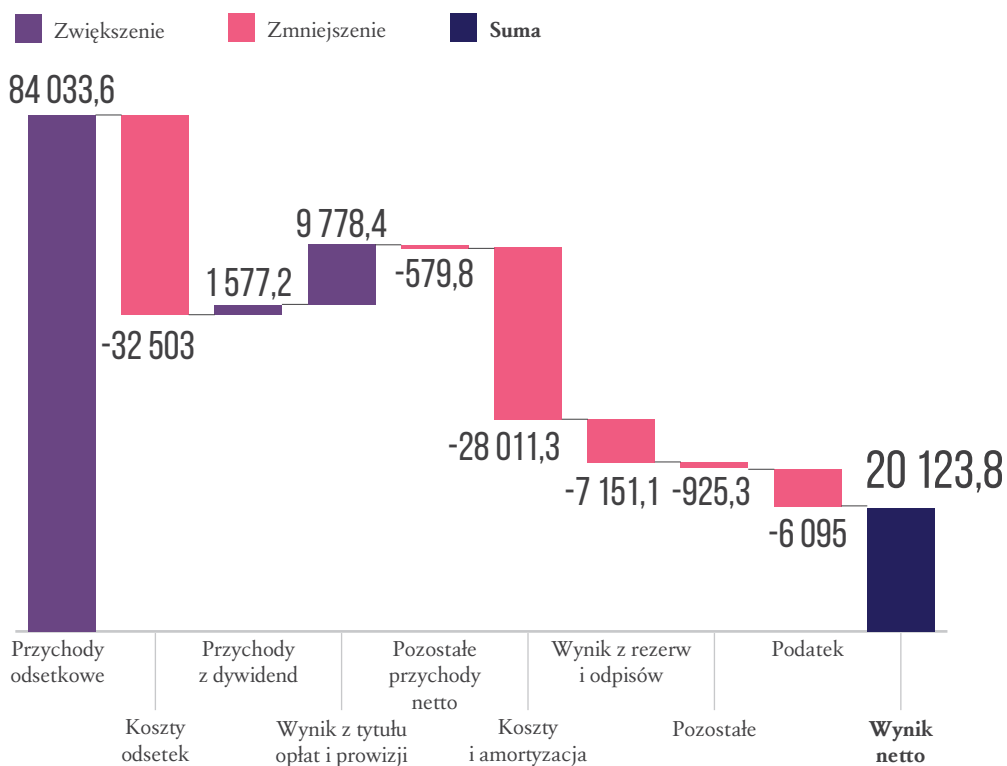
źródło: KNF

SEKTOR BANKOWY – SKŁADOWE WYNIKU FINANSOWEGO

W CZERWCU 2024 (w mln zł)

źródło: KNF

Z obliczeń Zespołu Badań i Analiz ZBP wynika, że skumulowana wartość obciążeń podatkowych i parafiskalnych w latach 2015–2024 przekroczyła 98,81 mld zł. Do tego trzeba jeszcze dodać podatek CIT płacony przez banki co w sumie daje 166 mld zł. Tylko w 2024 roku banki zapłacą 16,1 mld zł podatku CIT, który jak widać z poniższego zestawienia

stanowi największe obciążenie dla banków działających w Polsce. Wysokim kosztem jest też podatek bankowy, który w 2024 r. wynosi łącznie 5,63 mld zł (łącznie od 2016 r. 41,02 mld zł). W latach 2022–2024 wakacje kredytowe kosztują banki 17,7 mld zł.

SUMA OBCIĄŻEŃ PODATKOWYCH I PARAFISKALNYCH W OKRESIE 2015–2024

źródło: opracowanie własne ZBiA na podstawie raportu PAB WIB

	Obowiązuje od	Częstotliwość	Łączna wartość w latach 2015–2024* (w mld zł)
CIT	1992	Roczna	71,45 (w tym 16,1 mld zł w 2024)
Podatek bankowy	2016	Miesięczna	41,02 (w tym 5,63 mld w 2024)
Składki na FGB w BFG	2016	Roczna	6,41 (w tym 0,0 mld w 2024)
Składki na FPRB w BFG	2017	Roczna	11,68 (w tym 1,56 mld w 2024)
Wpłata na FWK	2015, 2022	Ustalana indywidualnie	2,0 (w tym 0,0 mld w 2024)
Wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru	2015	Roczna	2,0 (w tym 0,2 mld w 2024)
Wakacje kredytowe	2022–2023, 2024	Jednorazowa	17,7 (w tym, 3,7 mld zł w 2024)
Wpłaty na system ochrony banków komercyjnych	2022	Jednorazowa	3,5 (w tym 0,0 mld w 2024)
Inne (BFG - F stab, F pom, FOŚG)	2015–2016	F stab i F pom – roczna FOŚG - jednorazowa	10,4 (w tym 0,0 mld w 2024)
			SUMA: 166,16 MLD ZŁ (w tym 27,19 mld w 2024)

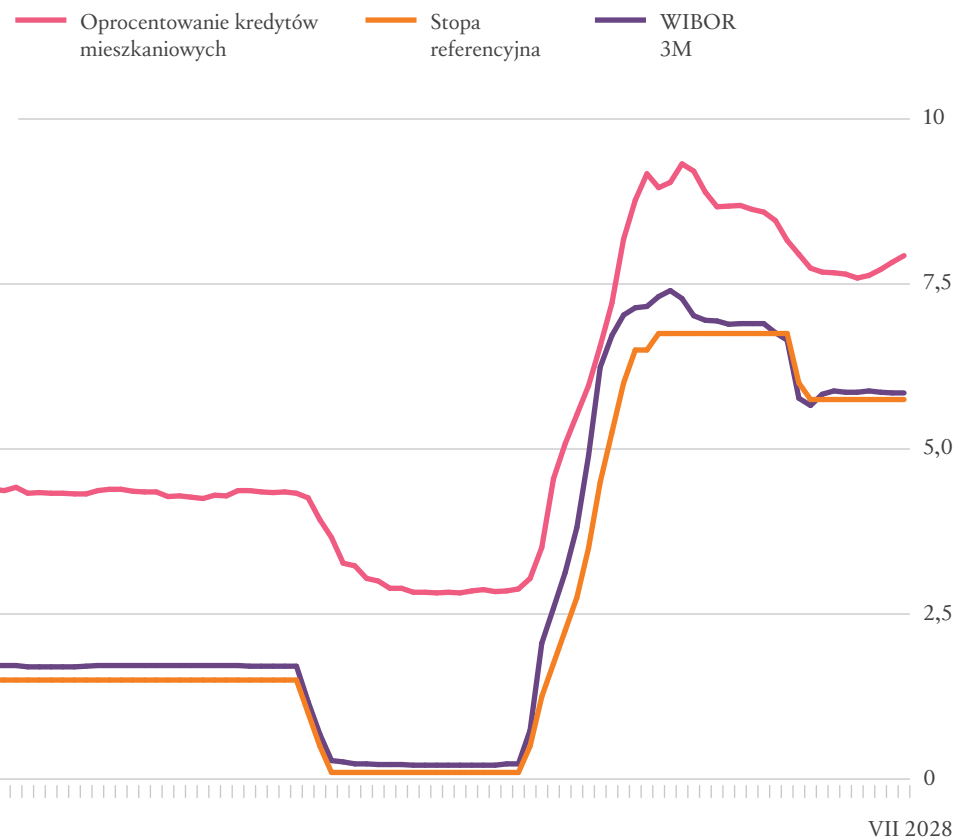
*wraz z przewidywaniami na 2024 r.

Warto zwrócić uwagę na oprocentowanie kredytów, które jest uzależnione od wysokości stopy referencyjnej. Obecnie mamy stabilną stopę referencyjną na poziomie 5,75 proc. Po 7 miesiącach wynik odsetkowy osiągnął poziom 51,5 mld zł czyli o 8,6 proc. wyższy rok do roku. Całkowite przychody operacyjne po 6 miesiącach 2024 roku osiągnęły ponad 62 mld zł, czyli

prawie 14 proc. więcej niż w ubiegłym roku. Wysokość WIBOR-u wynika z wysokości stopy referencyjnej. Z obliczeń Zespołu Badań i Analiz ZBP wynika, że współczynnik korelacji pomiędzy WIBOR 3M a wysokością stopy referencyjnej wynosi 0,99, czyli zależność jest pełna. To oznacza, że WIBOR prawie w 100 proc. zależy od wysokości stopy referencyjnej.

OPROCENTOWANIE KREDYTÓW I WIBOR 3M (w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane KNF, stooq.pl, NBP

I 2015

VII 2028

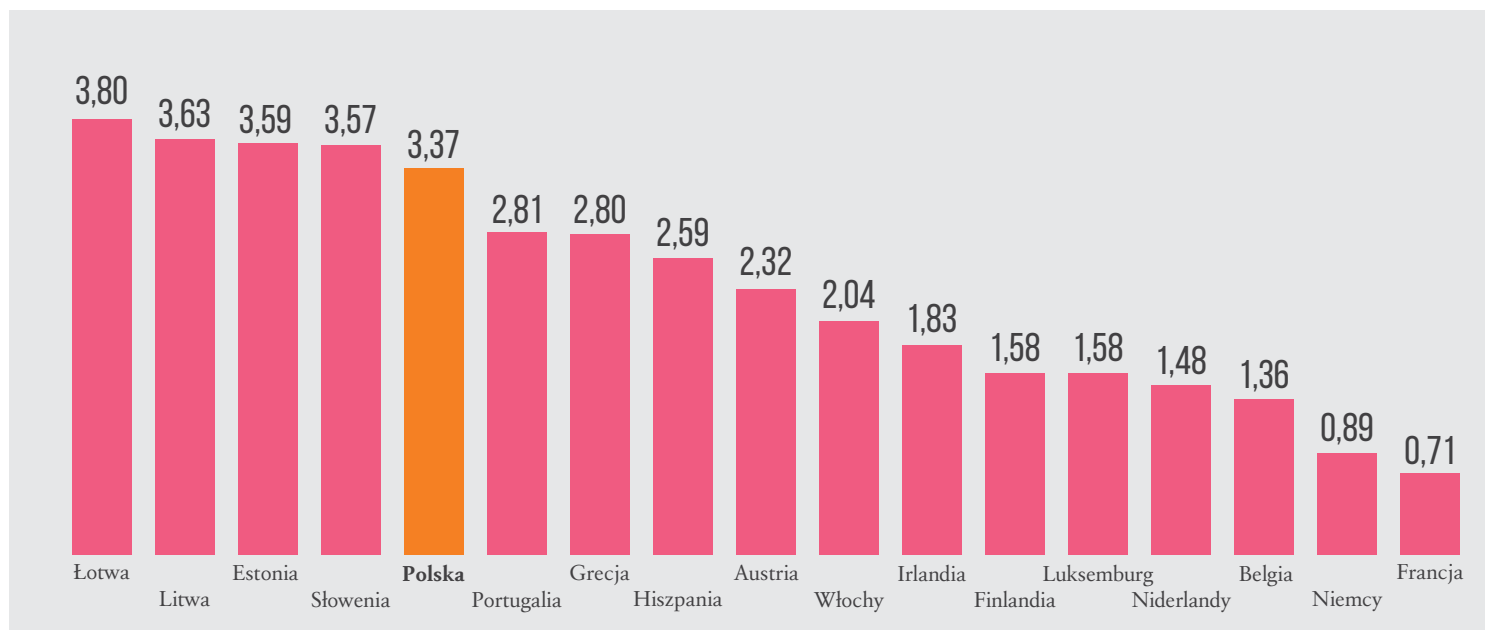
Analizując sytuację polskiego sektora bankowego warto zwrócić uwagę na sektory z krajów strefy euro. Na poniższych wykresach porównano je

w I kwartale 2024 r. Marża wyniku odsetkowego w polskim sektorze bankowym jest jedną z najwyższych wśród analizowanych krajów.

Polski sektor bankowy ma jedną z wyższych marż wyniku odsetkowego.

ANNUALIZOWANA STOPA WYNIKU ODSETKOWEGO (w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

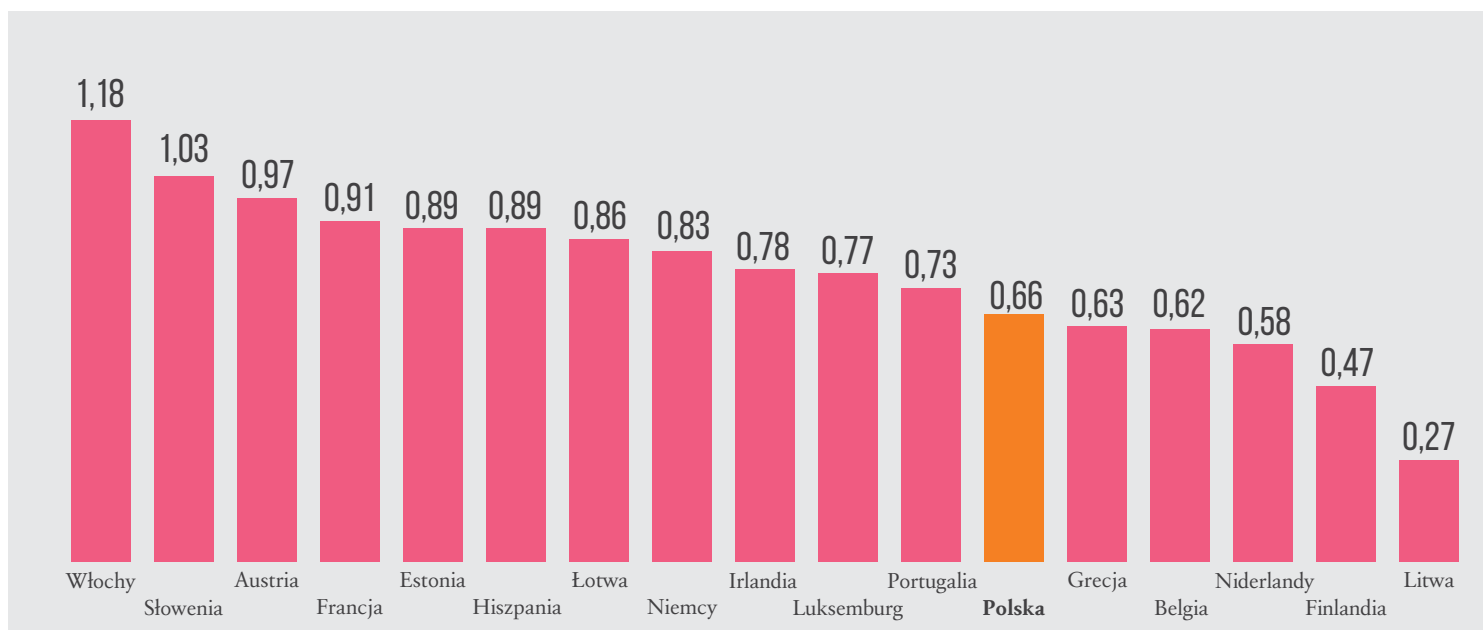

Przychody polskiego sektora bankowego są słabo zdywersyfikowane.

ANNUALIZOWANA STOPA POZOSTAŁYCH PRZYCHODÓW

(w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

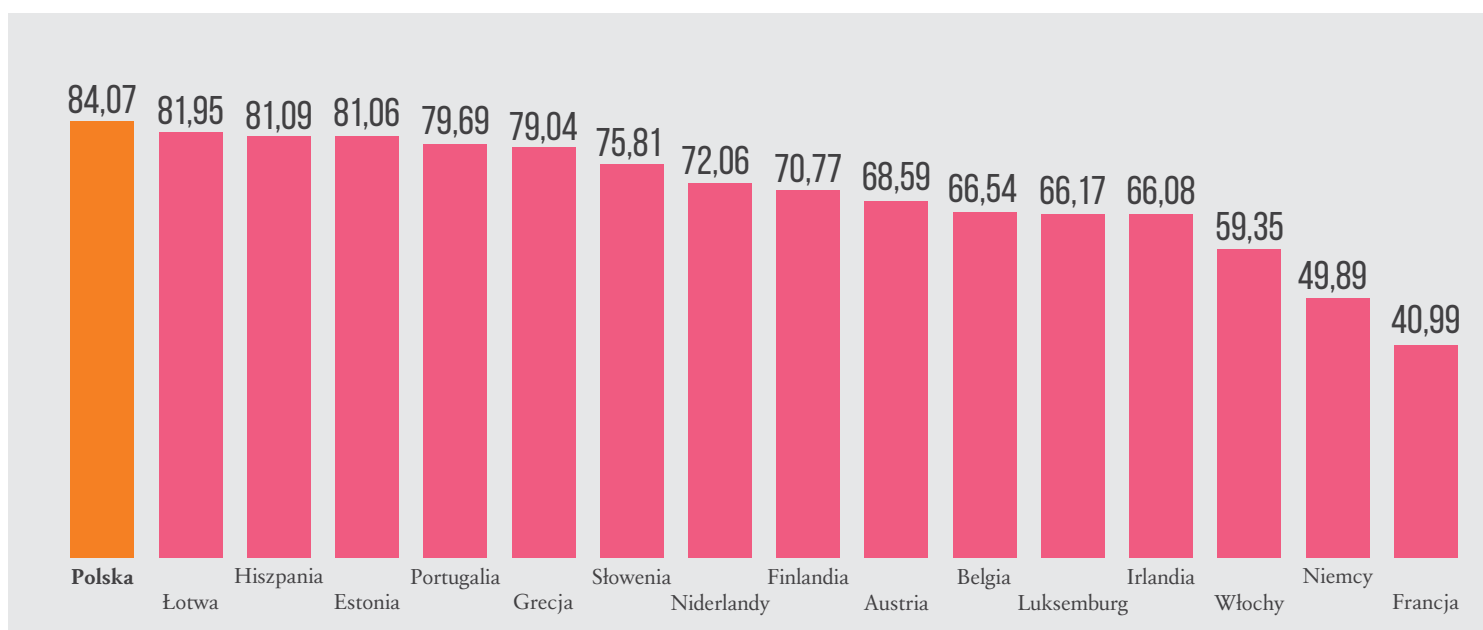

Wyniki finansowe polskiego sektora bankowego są w silnym stopniu zdeterminowane wynikami odsetkowymi.

UDZIAŁ WYNIKU ODSETKOWEGO W CAŁKOWITYM PRZYCHODZIE OPERACYJNYM

(w proc.)

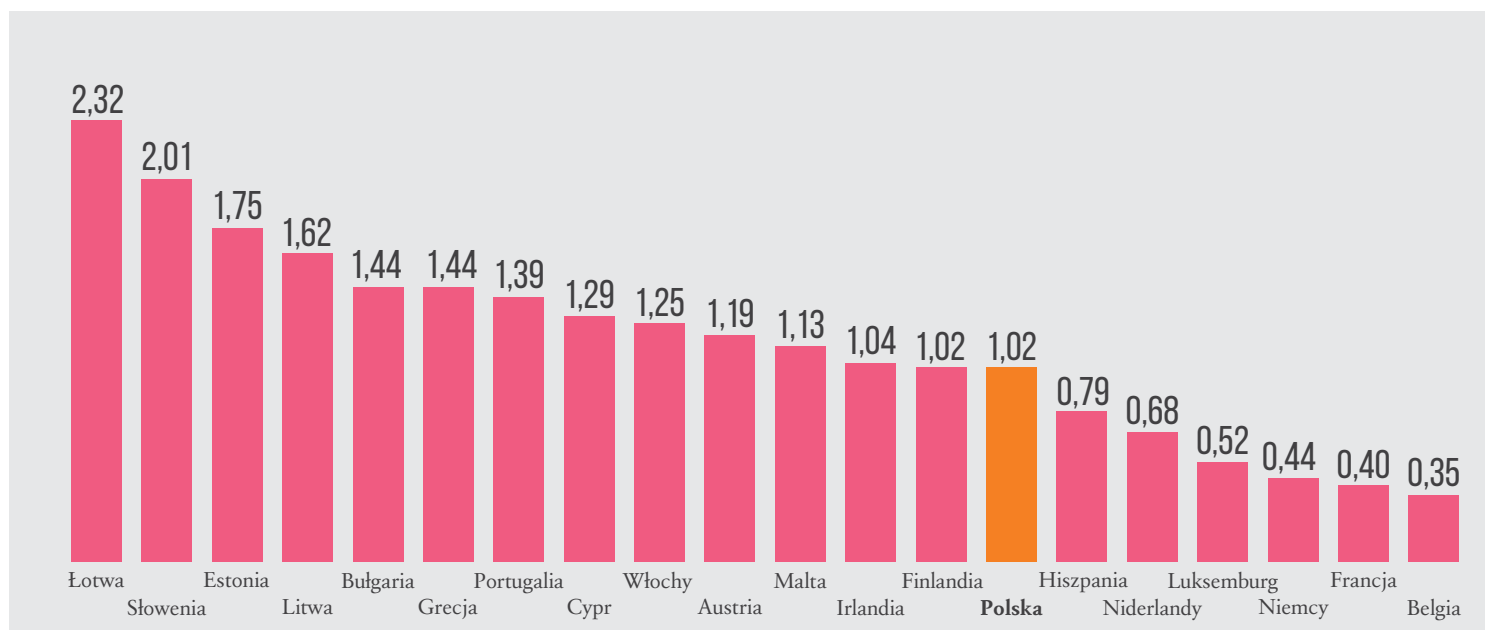
źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

Rentowność aktywów polskiego sektora bankowego osiąga poziomy zdecydowanie niższe niż w innych państwach naszego regionu.

ROA (w proc.)

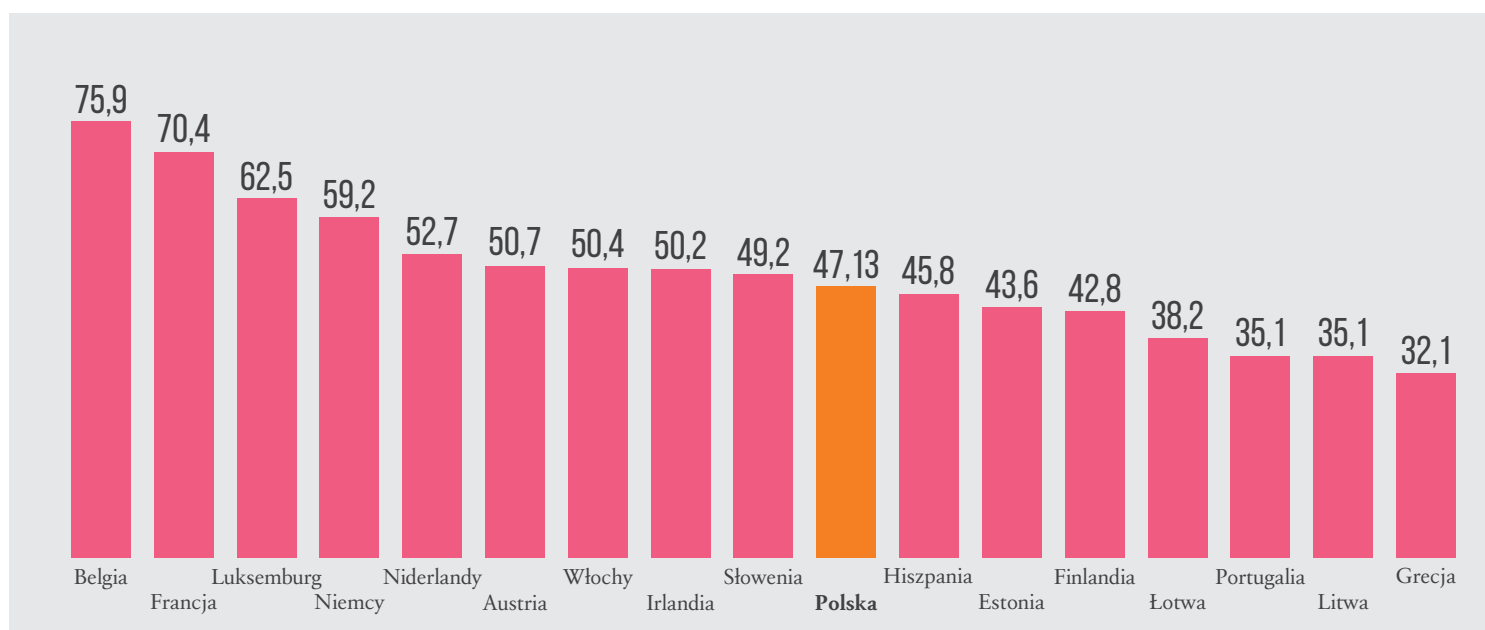
źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

Wysoki poziom dochodów polskiego sektora bankowego pozwolił na istotne obniżenie wskaźnika C / I.

C/I (w proc.)

źródło: opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz, dane EBC, SSM, NBP, dane za I kw. 2024 r.

SYMULACJA WYNIKU FINANSOWEGO BANKÓW Z UWZGLĘDNIENIEM CZYNNIKÓW MAKROEKONOMICZNYCH ORAZ ZEWNĘTRZNYCH OBCIĄŻEŃ REGULACYJNYCH I FISKALNYCH W ROKU 2024 I 2025 R.

W niniejszym raporcie analizowaliśmy najnowsze dane KNF dotyczące sektora bankowego za I półrocze 2024 r. W poniższej symulacji zostały uwzględnione dane za I kwartał 2024 r.

Stopa referencyjna NBP pozostawała w I kwartale 2024 r. na poziomie 5,75 proc., niezmiennym w porównaniu z IV kwartałem 2023 r. Stabilne były też stopy procentowe rynku pieniężnego. Przy stosunkowo niewielkich zmianach wolumenu należności i zobowiązań generujących przychody i koszty odsetkowe poziom wyniku z tytułu odsetek nie zmienił się znacząco w porównaniu z poprzednim kwartałem (IV kw. 2023 r.).

W obliczu stabilizacji stóp procentowych i nieznacznego wzrostu wolumenu akcji kredytowej wynik operacyjny sektora bankowego w I kwartale 2024 r. nie odbiegał znacząco od osiągniętego w IV kwartale 2023. Zapowiedziane na drugą połowę roku podwyżki taryf na energię elektryczną i gaz podwyższą inflację, dlatego nie należy się spodziewać obniżania stóp procentowych NBP i stóp rynkowych w perspektywie kolejnych 2–4 kwartałów.

Koszty odsetkowe osiągnęły poziom 16,5 mld zł, niższy o 7,7 proc. w porównaniu z I kwartałem 2023 r., i o 1,1 proc. niższy w porównaniu z IV kwartałem 2023 r. Miał na to wpływ spadek oprocentowania depozytów oraz słabsza kwartalna dynamika przyrostu ich łącznego wolumenu. Wobec przyrostu akcji kredytowej przychody odsetkowe za I kwartał 2024 r. (42,4 mld zł) były o 2,6 proc. wyższe w porównaniu z I kwartałem 2023 r. i o 7,2 proc. wyższe, porównując je z IV kwartałem 2023 r. Kwartalny wynik

odsetkowy wyniósł 25,9 mld zł i był wyższy o 10,5 proc. względem wyniku za I kwartał 2023 r. i o 13,2 proc. wyższy od wyniku osiągniętego w IV kwartale 2023 r.

Warto podkreślić, że koszty z tytułu ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi stają się coraz trudniejsze do precyzyjnego oszacowania, kryjąc się aktualnie w trzech agregatach rachunku zysków i strat: obok dotychczasowych kosztów tworzenia rezerw z tytułu ryzyka prawnego widoczne jest obciążenie pozostałych kosztów operacyjnych przez koszty procesów sądowych i ugód z klientami (w przypadku kredytów już spłaconych), a także tworzenie dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości należności w przypadku kredytów aktywnych. Mimo, że łączny koszt z tytułu tego ryzyka osiągnął w roku 2023 kwotę 16,6 mld zł, w I kwartale 2024 r. można zidentyfikować dalszy koszt rzędu 3,5 mld zł.

Wynik netto za I kwartał 2024 r. w kwocie 10,15 mld zł, był o 15 proc. wyższy w porównaniu z I kwartałem 2023 r. i o 49,1 proc. wyższy wobec IV kwartału 2023 r. (obciążonego tworzonymi pod koniec roku 2023 rezerwami na koszty sądowe i ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi). Wobec powyższego stopa zwrotu z kapitału ROE za I kwartał 2024 r. (15,65 proc.) była o ponad 3 punkty procentowe wyższa niż wynik za rok 2023 (12,2 proc.). Odpowiednio, stopa zwrotu z aktywów ROA wyniosła 1,32 proc. (wobec 0,93 proc. za cały rok 2023).

Wobec ustabilizowanej sytuacji makroekonomicznej i braku oczekiwań odnośnie zmiany polityki pieniężnej (stopa referencyjna na poziomie 5,75 proc. do końca b.r.), na rok 2024 prezentujemy scenariusz bazowy.

Na rok 2025 przyjmujemy natomiast dwa warianty, różniące się założeniami odnośnie do parametrów makroekonomicznych:

■ **bazowy:** dynamika PKB rządu 3,5 proc., stopa referencyjna na poziomie 5,00 proc. na koniec roku;

■ **Alt1:** dynamika PKB 3,0 proc., stopa referencyjna na poziomie 5,50 proc.

ZAŁOŻENIA MAKROEKONOMICZNE

źródło: 2022, 2023: GUS, NBP, 2024 i 2025: opracowanie własne Czesław Lipiński, Wojciech Zatoń „Symulacja wyniku finansowego banków w roku 2024 i 2025 z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych – I kwartał 2024”; PAB-WIB

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

wojna w Ukrainie i konflikt na Bliskim Wschodzie

inflacja i stopy procentowe

wahania cen surowców i produktów rolnych

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE

powolny wzrost aktywności gospodarczej

odradzający się popyt konsumpcyjny

odbudowa popytu na kredyty (w tym preferencyjne kredyty mieszkaniowe)

przedłużenie wakacji kredytowych

po przejściowym spadku ponowny wzrost inflacji wynikający z przywrócenia 5 proc. VAT na podstawową żywność – dalszy wzrost oczekiwany ze względu na zapowiadane zmiany w taryfach za energię elektryczną i gaz

Zmienna	2022	2023	Prognoza 2024		Prognoza 2025	
			Bazowy		Bazowy	Alt1
Dyn PKB w cenach stałych niewyrównana sezonowo (r/r)	4,90%	0,60%	3,30%		3,50%	3,00%
CPI – średnia w roku	15,10%	11,60%	3,80%		3,50%	4,00%
CPI – koniec roku	16,60%	6,10%	5,30%		3,00%	3,50%
Stopa referencyjna – koniec roku	6,75%	5,75%	5,75%		5,00%	5,50%

Na rok 2024 w scenariuszu bazowym założono utrzymanie stopy referencyjnej na aktualnym poziomie 5,75 proc. Wobec przewidywanego spadku inflacji w późniejszym okresie prognozy zakładają, że polityka pieniężna ulegnie pewnemu złagodzeniu i stopa referencyjna NBP na koniec roku 2025 zostanie obniżona do 5,00 proc. w wariancie bazowym a 5,50 proc. w wariancie Alt 1 (przy założonym wolniejszym spadku inflacji).

Wskaźnik inflacji osiągnął szczyt w lutym 2023 roku na poziomie 18,4 proc. r/r, po czym przeszedł w trend spadkowy (6,2 proc. w grudniu 2023 r., 2,0 proc. w marcu 2024 r.), który uległ odwróceniu w wyniku przywrócenia 5 proc. stawki VAT na podstawowe artykuły żywnościowe i wyniósł 2,5 proc. w maju. Przy zapowiadanej na drugie półrocze 2024 r. skali wzrostu płacy minimalnej i cen nośników energii przewidujemy łączny wzrost inflacji do poziomu 5,3 proc. do końca bieżącego roku, po czym nastąpi spadek do poziomu 2,60–3,50 proc. do końca roku 2025.

KOSZTY WAKACJI KREDYTOWYCH

Wakacje kredytowe w roku 2024 mają objąć znacznie mniejszy krąg kredytobiorców, z ograniczeniami:

- **czasowym** (wybrane cztery miesiące w III i IV kwartale 2024 r.),
- **dochodowym** (dla wskazanych kategorii kredytobiorców),
- **ograniczeniem kwoty kredytu.**

Zakładając, że 80 proc. uprawnionych klientów skorzysta z tej możliwości, przewidujemy, że w roku 2024 przyniesie to stratę z tytułu modyfikacji aktywów rzędu 3,5 mld zł w wariancie bazowym i 3,0 mld zł w wariancie alternatywnym, bez przedłużania wakacji na rok 2025.

KOSZTY ADMINISTRACYJNE

„CZYSTE” KOSZTY DZIAŁANIA (bez podatku bankowego i składek na BFG) rosną proporcjonalnie do prognozowanego średniorocznego wskaźnika inflacji, z poziomu 44,1 mld zł w 2023 r. do 46,1 mld zł w 2024 r. i do 46,7–47,1 mld zł w roku 2025.

OBCIĄŻENIE PODATKIEM BANKOWYM zwiększa się proporcjonalnie do zmian wolumenu należności kredytowych, przy założeniu stałości proporcji tych składników aktywów do sumy bilansowej – daje to koszt rzędu 5,2 mld zł w 2023 r., 5,4 mld zł w 2024 r. i 6,0–6,1 mld zł w 2025 r.

OBCIĄŻENIE SKŁADKAMI NA BFG obejmuje tylko wnoszoną w I kwartale składkę na fundusz restrukturyzacyjny banków, wynoszącą 1,563 mld zł w 2024 r. i ok. 1,7 mld zł w roku 2025 (wobec 1,455 mld zł w 2023 r.). Zgodnie z decyzją Rady BFG z IV kwartału 2022 r. o obniżeniu docelowego poziomu zabezpieczenia gwarantowanych depozytów do 1,6 proc. ich wolumenu, wnoszenie składek na fundusz gwarancyjny banków zostało wstrzymane (1,77 proc. na dzień 31.12.2022 r.), ale wg danych EBA na koniec 2023 r. osiągnięto poziom zabezpieczenia 1,63 proc., co może spowodować przywrócenie składek na fundusz gwarancyjny.

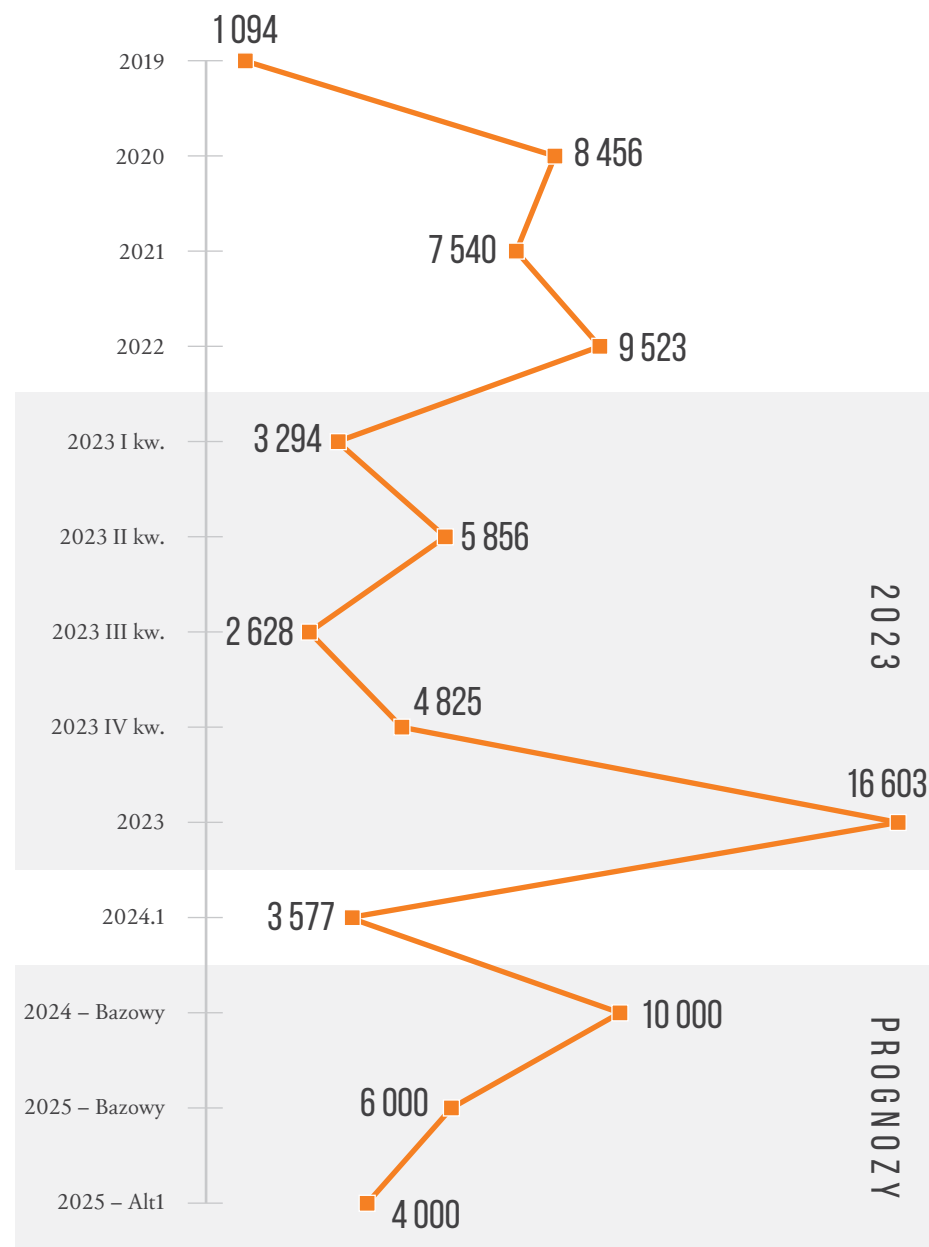
KOSZTY RYZYKA PRAWNEGO ZWIĄZANEGO Z WALUTOWYMI KREDYTAMI MIESZKANIOWYMI

W 2023 roku koszty ryzyka prawnego dotyczące kredytów „frankowych” w sektorze bankowym osiągnęły kwotę rzędu 16,6 mld zł (w przybliżeniu dwukrotność kosztów ponoszonych przeciętnie rocznie w ostatnich trzech latach). Koszt 10–14 mld zł jest przewidziany w roku 2024, zaś 4–8 mld zł w roku 2025. Będzie to ostatni rok z tak istotnymi rezerwami w tym obszarze.

KOSZTY RYZYKA PRAWNEGO WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH W OKRESIE 2019–2024 I PROGNOZY NA LATA 2024–2025

(w mln zł)

źródło: dane historyczne łącznie dla 5 banków (PKO BP, mBank, Bank Millennium, BNP Paribas BP, Santander BP), sprawozdania finansowe banków i prognozy własne Program Analityczno-Badawczy WIB

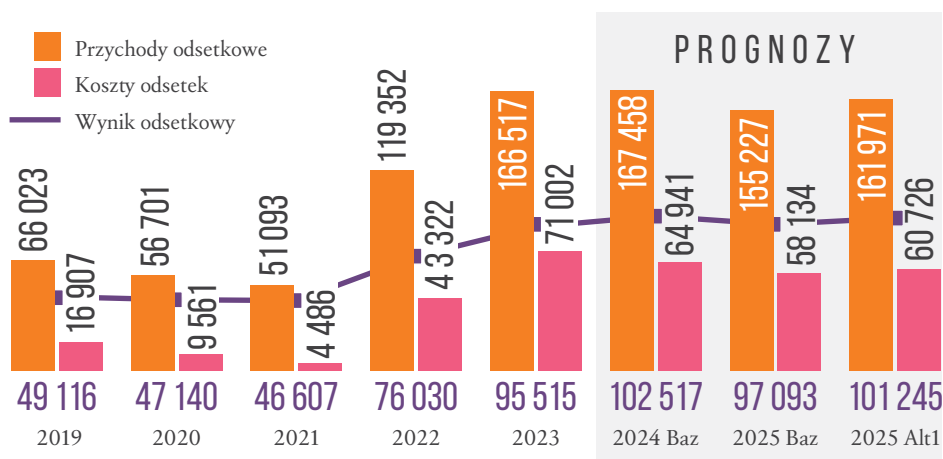
PRZYCHODY, KOSZTY, WYNIK ODSETKOWY

- Przychody odsetkowe w 2024 r. na poziomie zbliżonym do 2023, w roku 2025 o 3,3–10,6 proc. niższe, proporcjonalnie do założeń o kształtowaniu się stóp procentowych.
- Silniejszy spadek kosztów odsetkowych – o 8,5 proc. w 2024 r. i o 6–15 proc. w 2025 r.
- W efekcie wynik z tytułu odsetek w 2024 r. wyższy o 7,3–7,9 proc., utrzymuje się na podobnym poziomie w 2025 r. w wariantach Alt1 (wobec niewielkiej redukcji stopy referencyjnej NBP).

PRZYCHODY ODSETKOWE, KOSZTY ODSETEK I WYNIK ODSETKOWY

(w mln zł)

źródło: opracowanie własne Czesław Lipiński, Wojciech Zatoń „Symulacja wyniku finansowego banków w roku 2024 i 2025 z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych – I kwartał 2024”; PAB-WIB

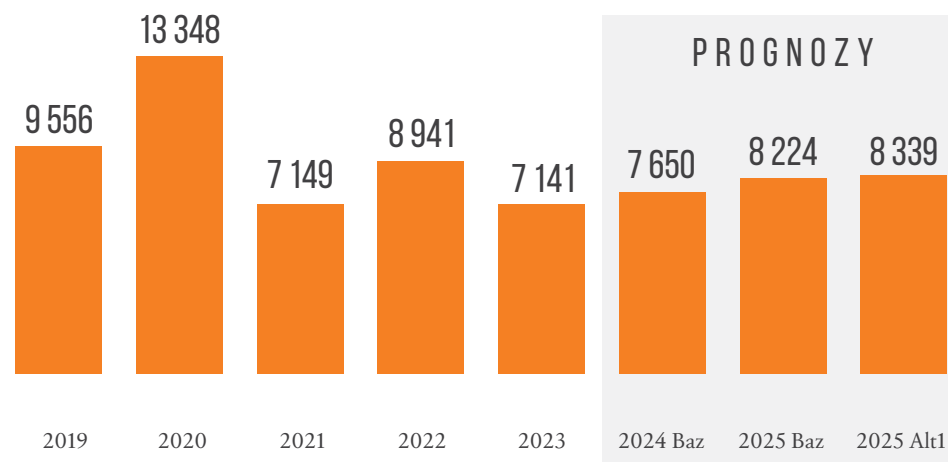
WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW NA STRATY KREDYTOWE

- W 2024 r. wzrost o 7,1 proc. w wariantach bazowych (w stosunku do 2023 r.).
- W 2025 r. dalsze niewielkie wzrosty:
 - o 7,5 proc. w wariantach bazowych,
 - o 9,0 proc. w wariantach Alt1 (przy pesymistycznych założeniach makroekonomicznych).

POZIOM OCZEKIWANYCH STRAT KREDYTOWYCH

(w mln zł)

źródło: opracowanie własne Czesław Lipiński, Wojciech Zatoń „Symulacja wyniku finansowego banków w roku 2024 i 2025 z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych – I kwartał 2024”; PAB-WIB

ZYSK I RENTOWNOŚĆ

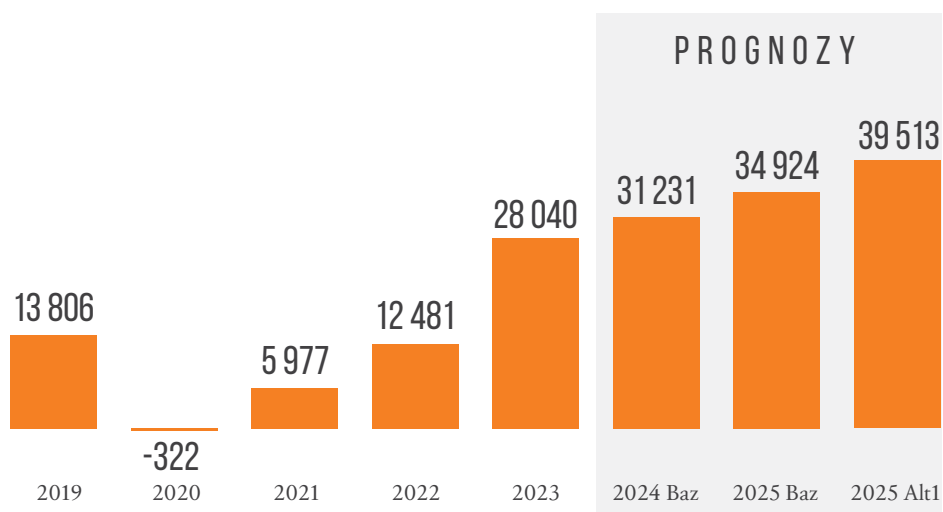
■ Wobec umiarkowanego wzrostu podstawowych pozycji przychodów i kosztów wynik finansowy w 2024 r. powinien być na poziomie wyższym w porównaniu z rokiem 2023 r. (o ile nie zaistnieje konieczność silniejszego zwiększenia kosztów ryzyka prawnego).

■ Sytuacja w roku 2025 będzie w największym stopniu zależna od kierunku i natężenia zmian w polityce pieniężnej NBP, decydujących o kształtowaniu się rynkowych stóp procentowych oraz kosztów ryzyka prawnego.

ZYSK NETTO SEKTORA BANKOWEGO

(w mln zł)

źródło: opracowanie własne Czesław Lipiński, Wojciech Zatoń „Symulacja wyniku finansowego banków w roku 2024 i 2025 z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych – I kwartał 2024”; PAB-WIB

ROE POWYŻEJ KOSZTU KAPITAŁU

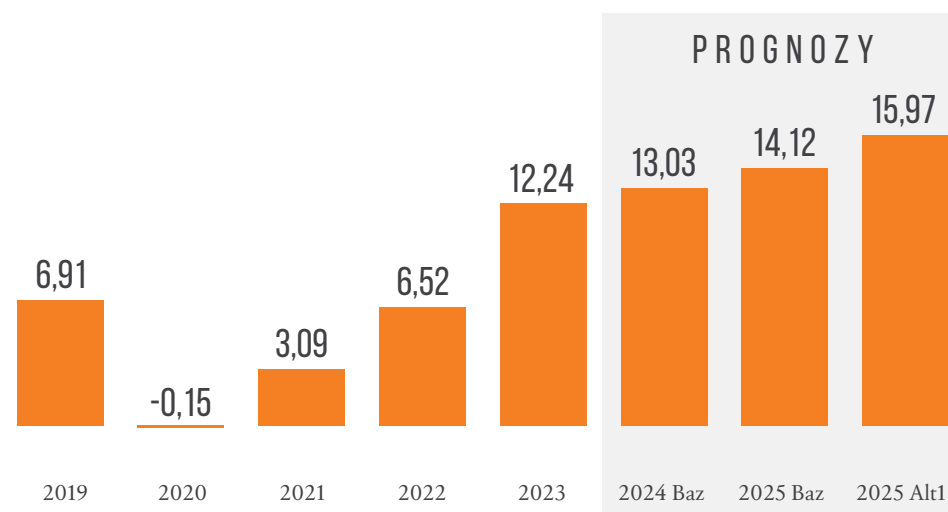
■ Przy jednoczesnym zwiększeniu funduszy własnych stopa ROE, pozostaje na dwucyfrowym poziomie (rok 2024: 13–15 proc., rok 2025: 14,1 proc. w wariantcie bazowym, 16,0 proc. w wariantcie Alt1).

Obecna prognoza nie przewiduje w roku 2024 spadku stopy interwencyjnej NBP i stóp rynku pieniężnego. Jest też mniej optymistyczna w aspekcie wzrostu wolumenów biznesowych (saldo kredytów i depozytów) oraz kosztów ryzyka prawnego.

ROE SEKTORA BANKOWEGO

(w proc.)

źródło: opracowanie własne Czesław Lipiński, Wojciech Zatoń „Symulacja wyniku finansowego banków w roku 2024 i 2025 z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych – I kwartał 2024”; PAB-WIB

SEKTOR BANKOWY STOI PRZED WIELOMA ZAGROŻENIAMI DLA ZACHOWANIA ZDOLNOŚCI DO FINANSOWANIA GOSPODARKI

RYZYKA

- **Finansowe** – nadmierne obciążenia podatkowe i para-podatkowe
- **Prawne** – spory prawne dotyczące kredytów
- **Nadmierna ingerencja państwa** – brak stabilności i przewidywalności przepisów, populistyczne rozwiązania (np. wakacje kredytowe)

WYNIKI FINANSOWE

- **Niedostateczna wysokość** – zagrożenie zdolności do budowania kapitałów
- **Niestabilność wyniku** – nieprzewidywalność wyniku
- **Niska rentowność** – ROE poniżej kosztów kapitału

KAPITAŁY

- **Niedobory kapitałów** – zagrożenie zbyt niskiego poziomu kapitałów w stosunku do potrzeb kredytowych gospodarki
- **Brak nowych inwestorów** – skazanie banków na rozwój organiczny
- **Ograniczenie możliwości wzrostu**

FINANSOWANIE GOSPODARKI

- **Niedostatek kredytów** – szczególnie dla finansowania dużych projektów inwestycyjnych
- **Niedostatek środków dla finansowania gospodarki** – niski poziom inwestycji, niechęć przedsiębiorstw do podejmowania działań inwestycyjnych

REKOMENDACJE

- Konieczny dialog sektora bankowego z przedstawicielami Rządu i instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego na temat roli i zdolności sektora bankowego do finansowania przedsięwzięć gospodarczych.
- Racjonalizacja obciążeń sektora bankowego, w szczególności zmiana podstawy naliczania podatku od niektórych instytucji finansowych.
- Kontynuacja wspierania wiarygodności i niepodważalności wskaźników referencyjnych, w szczególności WIBOR, oraz dalsze wspieranie reformy wskaźników zgodnie z ogólnosiwiatową praktyką zastępowania wskaźników typu -IBOR wskaźnikami typu RFR.
- Systemowe rozwiązanie problemu kredytów hipotecznych w CHF poprzez intensyfikację procesu zawierania uгод.
- Włączenie sektora bankowego w realizację inwestycji w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).
- Wspieranie środowiska bankowego w działaniach na rzecz przeciwdziałania cyberprzestępczości.
- Wspieranie sektora bankowego w wypełnianiu obowiązków dotyczących raportowania z zakresu ESG.
- Udział sektora bankowego w wypracowywaniu przyjęcia kompleksowej polityki mieszkaniowej oraz prace nad jednolitą umową kredytu hipotecznego i wypracowania modelu rekompensaty za wcześniejszą spłatę.
- Współpraca instytucji państwa z sektorem bankowym w zakresie cyfrowych usług – w tym w obszarze e-Administracji.
- Potrzeba powszechnej edukacji ekonomicznej społeczeństwa w zakresie podstawowych ekonomicznych uwarunkowań i mechanizmów funkcjonowania sektora finansowego – Rok Edukacji Ekonomicznej.

ŹRÓDŁA DANYCH

- Prognozy dla sektora bankowego; polski sektor bankowy na tle banków w UE – **dr Tomasz Pawlonka**, dyrektor Zespołu Badań i Analiz ZBP; dyrektor Programu Analityczno–Badawczego Warszawskiego Instytutu Bankowości www.pabwib.pl
- Perspektywy zdolności polskiego systemu bankowego do finansowania potrzeb gospodarki w warunkach ograniczonych zasobów kapitałowych sygn. pab wib 10/2024. „Symulacja wyniku finansowego banków w roku 2024 i 2025 z uwzględnieniem zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych (I kwartał 2024 r.) Autorzy: Czesław Lipiński, Wojciech Zatoń
- Komisja Europejska – European Economic Forecast – Summer 2024
- Dane statystyczne Banku Światowego – stan na sierpień 2024
- Dane statystyczne Europejskiej Federacji Bankowej
- S&P Global Midyear Outlook 2024
- Dane statystyczne Europejski Bank Centralny – stan na sierpień 2024
- Dane statystyczne Komisji Nadzoru Finansowego – stan na sierpień 2024
- Dane statystyczne Eurostat
- Dane statystyczne Narodowy Bank Polski – stan na sierpień 2024
- Badanie opinii wśród pracowników sektora bankowego zrealizowane przez Mind&Roses na zlecenie Związku Banków Polskich, lipiec 2024
- Global Innovation Index 2023, WIPO
- European Commission – European Innovation Scoreboard 2024
- Raport ESG „Szanse i ryzyka”, Polskie Stowarzyszenie ESG, 2024
- Raport ESG „Zielone finanse po polsku. Kryzys energetyczny nie zatrzyma zielonej zmiany w polskiej bankowości ESG”, PwC, styczeń 2024
- Raport „Zarządzanie różnorodnością w bankach komercyjnych” Związku Banków Polskich i Kobiety w Finansach
- EBA Report on benchmarking of diversity practices at EU level, 2021 data
- S&P Global Market Intelligence

AUTORZY RAPORTU I WIĘCEJ INFORMACJI

Katarzyna Walterska
Doradca Zarządu
Zespół Komunikacji i PR ZBP
tel. 607 816 500
katarzyna.walterska@zbp.pl

współpraca **Zofia Ponulak**
Zespół Komunikacji i PR ZBP
tel. 505 425 649
zofia.ponulak@zbp.pl

Dr Przemysław Barbrich
Dyrektor Zespołu Komunikacji i PR ZBP
tel. 660 763 83
przemyslaw.barbrich@zbp.pl

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Marta Sitkiewicz, Marzena Wasilewska-Lasa
Polska Grupa Infograficzna
(infograficy.pl)